ilke

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

- ANTİ-FAŞİST STRATEJİ
- GENÇLİK HAREKETİ ve SORUNLARI
- BASRA KÖRFEZİ OLAYLARI
- BARIŞ ve SİLAHSIZLANMA MÜCADELESİ ÜZERİNE
- SOSYALİST ÜSLUP

CİLT/6 ARALIK 1976 SAYI /36

ilke Sayı: 36
Aralık 1976

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

İÇİNDEKİLER

Sahibi: Öner Ciravoğlu / Sorumlu Yazışleri Müdürü: İlker Demir / Yazışma ve havale adresi: P.K. 71, İstanbul / Yönetim ve Dağıtım adresi: Cağaloğlu Başmusahip Sokak Tan Apt. 10/11 İSTANBUL / Abone şartları: Yıllık 100, altı aylık 50 lira. Dış ülkeler için iki katıdır / Baskı: Ören Matbaası / İlân: Tam sayfa 500 lira. Diğer ilânlar santimi 25 lira / Basıldığı tarih: 20 Aralık 1976.

VAN DEPREMİNİN ACILARI DOĞAL AFET DEĞİL SOSYAL BİR AFETTİR

İLKE

Doğu Anadolu'da Muradiye İlçesi başta olmak üzere Van bölgesinde ve Ağrı ilinin bazı ilçelerinde meydana gelen deprem, gerek egemen sınıflar iktidarı, gerekse burjuva basını tarafından sansasyonla verildi. Depremde canlarını kaybeden binlerce kişi ve gene binlerce yaralı için, ya da karakışta, kar altında tümüyle barınaksız ve çaresiz kalan Doğulu emekçiler için timsah gözyaşları döküldü. Burjuva devlet adamları ve politikacıları tarafından hamasi nutuklar atıldı. Binbir vaad, teminat ve kandırmaca ile halkın «avutulmasına» çalışıldı. Tıpkı geçen yıl Eylül ayında meydana gelen Lice depremindeki gibi... Ya da diğer bütün depremlerde olduğu gibi.

Dünyanın birinci derece deprem kuşağı üzerinde kalan bölgelerinden biri olan Türkiye'de depremler geniş halk kitlelerine egemen sınıflar ve onların sözcüleri tarafından bir doğa âfeti, «beklenmedik bir felaket» ve hatta «Tanrı'nın bir takdiri, bir kaza ve kader» olarak gösterilir. Oysa hep biliyoruz ki doğa ile insan arasındaki ezeli ve ebedi mücadele içinde, insanoğlu her geçen gün doğaya karşı yeni başarılar kazanmaktadır. Yer kabuğunun mekanik-tektonik hareketlerinin bir sonucu olan deprem olayı da hiç kuşkusuz bir doğa olayıdır. Ne var ki, insanoğlu'nun doğaya karşı mücadelesi, bir başka deyimle üretici güçlerin ve özellikle üretici güçlerden teknolojinin gelişmesi, aynı zamanda deprem, sel baskını vb. gibi doğal afetlere karşı da tedbir almağı ve insanların can güvenliği başta olmak üzere toplumun maddi varlıklarını bu gibi doğa olaylarının tahribinden korumağı öngörür ve içerir.

Hiç kuşkusuz tarihin içinde bulunduğumuz aşamasında, üretici güçlerin en ileri gelişkinlik düzeyini, sosyalist toplum sistemi teşkil etmektedir. Bu nedenle, üretici güçlerin gelişme dinamiğinin büyük ivmelerle sürdüğü çağımızda insan hayatına, sağlığına ve güvenliğine en fazla değer veren toplum sistemine sahip ülkeler sosyalist ülkelerdir.

Bu nedenle sosyalist ülkelerde gerek depreme karşı, gerekse diğer doğa afetlerine karşı bilimsel ve teknolojik tedbirler alınmıştır, böylece bu gibi olayların insan canına, sağlığına ve toplumun diğer maddi varlıklarına verecekleri hasarlar asgariye indirgenmiştir.

Hatta gelişkin kapitalist ülkelerde bile bir ölçüde bu sağlanmıştır. Örneğin birinci derecede deprem bölgelerinden olan Japonya da bu konuda çeşitli tedbirler alınmıştır.

Ama genelinde kapitalist toplum, insanların, emekçilerin hayatına önem vermez. Çünkü kapitalist toplumda işçiler modern (ücretli) köleler durumundadırlar, ve burjuvazi için o insanların bir meta (alım-satım maddesi) haline getirilmiş olan işgüçleri önemlidir. Ve tekelci burjuvazi ister gelişmiş isterse azgelişmiş olsun, kapitalist toplumda daima satın alabileceği kadar işgücü bulur, bulamazsa, bu işgücünü yurtdışından ithal eder. Bu nedenle, burjuvazi, ve diğer sömürücü egemen sınıflar insan can güvenliğine ve sağlığına önem vermezler, bir başka deyimle, sadece kendi sınıflarına mensup kimseler dışında kalanların, yani emekçilerin can güvenliği, sağlığı onlar için önemli değildir. Gelişmiş kapitalist ülkelerde güçlü demokratik muhalefetler nedeniyle tekelci burjuvazi bu konuda bazı reformlar yapmak, sosyal ödünler vermek ve tedbirler almak zorunda kalmıştır, ama bir sistem olarak kapitalist sistemin bu konudaki genel anlayışı ve tutumu, yukarıda belirttiğimiz gibidir.

DEPREMİN TOPLUMSAL SONUÇLARININ SINIFSAL BOYUTU:

Özellikle Türkiye gibi emperyalizme bağımlı bir geri kalmış kapitalist ülkede emekçilerin hayatına, egemen sınıflar hiç mi hiç önem vermez. Emekçiler son derece kötü yaşama ve çalışma koşulları altında çalıştırılır. Çalışmada (üretimde) işçilerin, emekçilerin can güvenliği yoktur. Emekçilerin sağlık koşulları son derece kötüdür.

Deprem, sel baskını, heyelan vb. gibi doğa olayları karşısında ise, egemen sınıflar ülkeyi - ve dolayısiyle nüfusun büyük çoğunluğunu oluşturan emekçileri - büsbütün çaresizliğe, ölüme ve yenilgiye mahkûm etmişlerdir.

Türkiye'de meydana gelmiş irili ufaklı bütün depremlerde bu gerçek defalarca ve defalarca kanıtlanmıştır. Türkiye'de bu kadar çok sayıda ve şiddetli deprem olduğu halde, her depremde büyük can ve mal kaybı ve-

rilir, depremden geniş bir kitle etkilenir, evsiz, barınaksız ve çaresiz kalır. Göstermelik olarak birkaç yıl sonra yapılan konutların sayısı son derece azdır ve o konutlar da o ilin veya ilçenin varlıklı kesimlerine verilir.

Ayrıca, deprem günlerinde gerek sağlık, gerekse yiyecek ve barınak bakımından bölgeye ulaştırılan acil yardım olanakları son derece kısıtlıdır. Son depremden bir örnek verecek olursak, deprem saatinden 24 saat sonra, ilçeye ulaştırılan çadır sayısı sadece 90 adet, seyyar hastane yatak sayısı ise 110 idi. Kızılay'ın ve devletin ilk yardımları son derece, olağanüstü derecede kısıtlıdır, yok denecek kadar azdır. Deprem üzerinden zaman geçtikçe, gerek ülke içinden, toplanan bağışlar ve yardım malzemeleri, gerekse yurt dışından gönderilen yardımlar deprem felaketine uğrayan emekçilere ulaştırılmaya başlanır. İşte burada da gene büyük oyunlar döner, sömürücü sınıfların çeşitli unsurları, gelen yardımların büyük bir kısmına şu veya bu şekilde el koyar. Ciddi ilerici günlük gazetelerde yapılan bazı değerlendirmelere göre, dış ülkelerden gelen, çadır, yatak, battaniye, yiyecek vb. gibi yardım maddelerinin ancak yüzde onu, deprem bölgelerine gönderilmekte, diğerleri çeşitli sömürücü unsurlar tarafından ele geçirilerek büyük kent pazarlarında satılmaktadır. Örneğin, her deprem sonrasında büyük kentlerin bit pazarlarında battaniye ve giyecek arzının arttığı bilinir, gene İstanbul, Ankara ve İzmir'in yabancı gıda maddesi satan şarküterilerinde Hollanda, Norveç peynir ve tereyağları vb... arzı artar, fiyatı ucuzlar.

Ayrıca yurt içinden toplanan ve tutarları yüz milyonlara varan nakdi yardımların önemli bir kesimi, deprem bölgesine ulaştırılmadan erir,...

Diğer depremlerin hepsinde olan senaryo, Van bölgesi depreminde de tekrarlanmıştır. Bakanlar, başbakan, bir kısım parti liderleri, boy boy politikacı bölgede «arz-ı endâm» etmiş ve vatan-millet-sakarya nutukları ile parsa toplamağa çalışmıştır. Fakat şiddetli kar ve soğuk altındaki emekçiler çaresizlik içinde kıvranmaktadırlar. Ayrıca, her depremde olduğu gibi bu depremde de, deprem için yapılan dış ve iç yardımların çok büyük bir kısmı emekçilere ulaştırılmamıştır.

DOĞU'DAKİ DEPREMLERİN SOSYAL SONUÇLARI VE ULUSAL BOYUT

Yukarıda yazdığımız olgular Türkiye'deki bütün depremler için geçerlidir. Türkiye'de ister Doğu'da, isterse Batı'da olsun deprem bölgesinin emekçileri büyük zararlar görürler. Bu ise doğrudan doğruya tekelci burjuvazi ve ortaklarının halk düşmanı politikalarının bir sonucudur.

Ama Doğu'daki deprem ve benzeri doğal afetlerin sonuç bakımından ikinci bir sosyal (toplumsal) özelliği daha vardır. Bilindiği gibi Doğu Anadolu halkı üzerinde sınıfsal baskıların yanı sıra bir de ulusal baskı vardır.

Egemen sınıfların, on yıllar boyu sürüp gelen egemen şovenizmi, Doğu Halkı üzerinde anti-demokratik ve gerici, sömürücü baskıları büsbütün katmerleştirir. Bu nedenle Doğu Anadolu'da meydana gelen doğal afetler bu bölge emekçilerinin çok daha fazla zarar görmesine yol açar. Sadece sınıfsal değil, aynı zamanda «ulusal demokratik» hak ve özgürlükleri üzerindeki yoğun ve şiddetli baskılar, Türkiye tekelci burjuvazisinin (gerici merkezi otoritenin) sadece sömürgen değil aynı zamanda ırkçı-şoven tutumunun bir sonucudur.

Hiç kuşkusuz, Doğu'daki bu durum kimi reformistlerin iddia ettikleri gibi esas olarak bölgesel farklılıklardan, kapitalizmin eşitsiz gelişiminin bölgesel düzeylere yansımasından ileri gelmemektedir. Gerçekten de bir kapitalist ülkede, kapitalizmin eşitsiz gelişim yasası gereği çeşitli bölgesel farklılıklar ve geri kalmış bölgeler bulunur. Fakat Doğu Anadolu'nun geri kalmışlığını «tek bir ulus içindeki kapitalizmin eşitsiz gelişiminin doğurduğu bölgesel gelişim düzeylerinin farklılığı» olarak almak bilimsellik değildir. Çünkü esas sorun ulusal sorundan kaynaklanmaktadır. Reformistlerin «doğunun ihmal edilmişliği», «geri kalmış bölge» vb. diye adlandırdıkları olgunun özünü, gerçekte sosyal bilimin «milli mesele» adını verdiği teorik doğruda aramak gerekir. Türkiye kapitalizminin eşitsiz gelişiminin, bölgesel düzeye yansıması ise bu olgunun nedeni değil, sonucudur.

İşte bu nedenle, doğal afetler denilen doğa olaylarının Doğu Anadolu'da daha büyük kayıplara yolaçmasının nedenini, **esas olarak** kapitalizmin eşitsiz gelişim yasasının bölgesel düzeylere yansımasında değil, bu olgunun da asli nedeni olan ulusal sorun'da görmek, bilimsellik gereğidir.

Geçen yıl Lice depremiyle ilgili olarak, işçi sınıfı sosyalistleri olarak bu noktayı belirtmiştik. Burada Van depreminin toplumsal sonuçlarını incelerken sınıfsal sorunun yanısıra ulusal sorunu da görmemiz ve yeniden göstermemiz şarttır. Yani, sözkonusu deprem, a) Türkiye'de olan tüm depremler gibi, sosyal bir sorun olarak, emperyalizme bağımlı geri kalmış bir kapitalist ülkedeki yoğun sömürü ve baskının bir sonucu şeklinde b) Ayrıca ırkçı - şoven egemen baskıcı politika açısından katmerleşen bir sosyal yaranın yansımalarından ve sancılarından birisi olarak alınmalıdır. Bu ikili bütünlüğü göremediğimiz, bunlardan birini veya diğerini ihmal ettiğimiz takdirde, işçi sınıfı biliminden ve enternasyonalizminden uzaklaşmış, şu ya da bu şekilde milliyetçiliğe düşmüş oluruz.

SORUNA BİLİM DIŞI VE OPORTÜNİST YAKLAŞIMLAR :

Yani sadece sınıfsal olguyu görmek, konunun diyalektik bütünlüğünü ve bilimsel boyutlarını görmemeği temsil eden ve milliyetçi —ve reformist— bir bakış açısını içeren bir yaklaşımdır. Buna karşılık, yukarıda vurguladığımız ikinci olguyu tek başına almak ve sınıfsal olguyu, sınıfsal

baskıyı görmekten kaçınmak da, gene ulusal sorun açısından milliyetçiliktir, bilimden uzaklaşmak ve sınıf mücadelesi gerçeğinden, sınıfsallık olgusundan kaçmaktır, bu da, hiç kuşkusuz, olsa olsa kategorik açıdan ulusal burjuva ve küçük burjuva milliyetçiliğine girer. İşçi sınıfı bilimi ve enternasyonalizmi ile asla bağdaşmaz. Ayrıca konuya sınıfsallık dışında, sadece ulusal açıdan yaklaşmak, ya sözkonusu ulusallığın milliyetçi bir yansıması, ya da milliyetçiliğe tavizkâr, oportünist, Makyavelist bir politikanın sonucudur. Ayrıca sınıfsal gerçekleri görmemek, örneğin Batı Anadolu'daki depremlerin sınıfsallıktan kaynaklanan toplumsal yanını inkâr etmek demektir. Genellikle, goşistler ve Maoistler ve ayrıca Doğulu çeşitli kanat milliyetçileri soruna sadece bu açıdan yaklaşmaktadırlar. Goşist ve Maoist yayın organlarının bu konuda getirdikleri tek yanlı görüşler, doğrudan doğruya Doğu sorununda milliyetçiliği teşvik ederek, yerel goşistlere ve diğer milliyetçilere yaranmak, böylece parsa toplamak amacını taşıyan, enternasyonalizm dışı, bilim karşıtı, yani milliyetçi bir politikadır. Öte yandan bu depremin toplumsal sonuçlarını sadece sınıfsallığa ya da kapitalizmin eşitsiz gelişimine, veya »bölgesel gelişim farklarına» dayamak sağ-revizyonist ve reformist bir yaklaşımdır.

Kamu oyu bir süre depremle ilgilendikten ve burjuva politikacıları kendi reklamlarını bol bol yaptıktan sonra konu unutulmağa başlanmıştır. Van ve Ağrı yöresindeki depremin 60 bin kişiyi etkilediği bildirilmektedir. Binlerce ve binlerce ev yıkılmıştır, hasar görmüştür. Emekçiler kış koşullarıyla karşı karşıya, doğa ile başbaşadırlar. Onlar için gönderilen yardımların çok az bir kısmı onların eline geçecektir. Gerçekte, deprem bölgesinin emekçileri doğanın sert koşulları ile değil, özünde, egemen sınıfların sınıfsal ve ulusal baskılarıyla karşı karşıyadırlar. Bu nedenle, sorun, gerçekte tüm Türkiye toplumunun, tüm Türkiye emekçilerinin, bütünüyle devrimci ve demokratik güçlerin, devrimci ve demokratik hareketin ve herşeyden önce Türkiye sosyalist ve işçi sınıfı hareketinin sorunudur.

Bu nedenle, Türkiye'de işçi sınıfımızın öncü sosyalist siyasal güçleri başta olmak üzere. tüm ilerici ve demokratik güçler, gönderilen yardımların yerlerine ulaştırılması için mücadele etmeli, bölgedeki emekçilerin haklarını korumalı, ve diğer gereklerin en kısa zamanda gerçekleşmesi için mücadele etmelidirler.

Ayrıca, burjuvazinin gerici ideolojilerine ve demagojilerine karşı emekçileri uyarmak, bu konuda ajitasyon planında mücadele etmek, burjuva riyakârlığını teşhir ederek, depremin bir doğa «afeti» değil, bir toplumsal afet olduğunu göstermek gerekir. Hiç kuşkusuz emekçilerin ulusal ve sosyal kurtuluşları gerçekleşmeden, yani emekçilerin siyasal iktidar sorunu çözülmeden benzeri durumlar sık sık ortaya çıkacaktır. Ama sözkonusu asgari ekonomik ve demokratik hakları bile ancak ulusal ve sosyal kur-

tuluşlar gerçekleştikten sonraya ertelemek, gerçekte, burjuvaziye ve ırkçı şoven merkezi otoriteye teslimiyetçilikten başka birşey değildir. Bu nedenle, depremden zarar gören emekçilerin haklarını egemen sınıflara ve yönetime karşı korumak, gerçekte bölgedeki ulusal ve demokratik haklar mücadelesinin özgül bir parçasıdır. Bu noktayı unutmamak, ve «sol»-revizyonistlerin, sağ revizyonistlerle buluştukları ortak noktalardan birisi olarak, hakim sınıflara teslimiyetçi bir tarzda yaklaşıp, kaderci davranmamak, pasifizme düşmemek gerekir.

Van ve bölgesindeki depremden zarar gören emekçilerin en acil haklarını savunmak, korumak ve geliştirmek, onların acil isteklerinin bir an önce gerçekleşmesi, üstelik onlara gönderilen yardımların kimi sömürücülere peşkeş çekilmemesi için aktif bir tutum takınmak, sözkonusu ettiğimiz depremle ilgili en önemli acil görevimizdir. Ancak bu görevi başarıyla yapabildiğimiz takdirde, emekçi kitleler, sosyalistlerin bilimsel ajitasyon ve propagandalarına kulak verecekler, işçi sınıfı sosyalizminin politikasına inanacaklar, güvenecekler ve ancak bu şekilde, kitlelere nihai kurtuluşu, yani ulusal ve sosyal kurtuluş hedefini, göstermek mümkün olacaktır. Bu pratik görevler yerine getirilmediği, sosyalistler emekçilerin en acil taleplerinin takipçisi, savunucusu ve öncüsü olmadığı takdirde, kitleler içinde yapacağımız ajitasyon ve propaganda bir sol lafazanlıktan, kof slogancılıktan ya da entellektüel gevezelikten öteye gidemeyecektir.

CHP Kurultayı

Ali R. Kevkep

CHP Kurultay'ı genel Merkezcilerin, yani sağ kanat sosyal demokrasisinin başarısı ile sonuçlandı. Kurultayla ilgili daha geniş değerlendirmelerimizi ileride yapacağız. Şimdi, dergimiz baskıya verilirken Kurultaya sadece kısaca değinmekle ve en önemli bazı noktaların altını çizmekle yetineceğiz.

★ Kurultay'da, merkez yönetimine sağ kanat sosyal demokratları seçilmiştir. Ama bu gerçekte bir Pirüs zaferi olmuştur. Çünkü, oylamada sol muhalefet kanadı 622 oy, almıştır, yani Partinin hemen hemen yarısına bu kanat hakimdir. Ayrıntılı oylama sonuçları incelendiğinde şu gerçek ortaya çıkmaktadır. Divan başkanlığı seçimlerinde sağ kanadın adayı teşkilat delegeleri oylarından 650'sini, sol kanat adayı ise 590'ını almıştır. (Vatan Gazetesi, 28.11.1976) Sağ kanat adayının oylarını arttıran faktör, kadın ve gençlik kollarından gelen delegelerin tümüyle merkezcilere oy kullanması olmuştur. Öte yandan Parlamenterlerden 84 milletvekili sağ kanat adayına, 80 milletvekili ise sol kanat adayına oy vermiştir. Senatörlerde ise 16 senatör, sağ kanada, 32 senatör sol kanada oy kullanmıştır.

Bu da göstermektedir ki, CHP içinde genel merkeze karşı önemli bir sol muhalefet vardır. Tüm Türkiye parti örgütleri düzeyinde ele alındığında, teşkilattan genel merkez adayına gelen 650 oyun, büyük çoğunluğunun İstanbul, Ankara ve İzmir delegelerinden geldiğini tahmin etmek zor değildir. Bu durumda, 67 ilin ve onlara bağlı ilçelerin CHP teşkilatları gözönüne alındığında, Anadolu teşkiltlarında, sol muhalefet kanadı ağırlıktadır.

İki yıl önceki kurultaydan bu yana, sağ kanat sosyal demokrasisi, parti içi sol muhalefeti ezmek için her türlü anti-demokratik yola başvur-

duğu halde, bu sol sosyal demokrasi güçlü bir varlık göstermiştir. Demek ki, CHP içinde temsil edilen bu kanadın önemli bir toplumsal tabanı vardır. Bu ise, özünde genel merkezcileri program bakımdan, ajitasyon bakımından bir denge politikasına zorlamaktadır.

Buna rağmen sosyal demokrat parti içindeki bu sol kanadı, esas olarak ağırlıklı küçük burjuva radikal tabanıyla görmek ve değerlendirmek gerekir. Türkiye'de sınıflar dengesinde ve sınıf mücadelesinde emekçi kesimlerin sosyal muhalefetinde, ilerici küçük burjuvazinin sınıfsal (zümresel) olarak güçlü küçümsenmeyecek bir etkinliğe sahip olduğu, CHP kurultayının sonuçları ile birkez daha anlaşılmıştır. Biz, CHP'nin parti içi sorununa değil, esas olarak bu güçlü küçük burjuva muhalefetinin izlemeğe hazır olduğu sosyal demokrat çizginin devrimci - demokratik mücadele açısından önemli olduğuna ve işçi sınıfının kısa ve uzun verimli ortak cephe kurabileceği önemli bir müttefik sosyal kesimin (toplumsal kesimin), artık inkâr edilmez bir şekilde kristalleşme sürecini derinleştirdiğine dikkatleri çekmek istiyoruz.

Yani, CHP kurultayının sonuçlarını, parti içi meseleler açısından değil, Türkiyede egemen tekelci burjuvaziye karşı sosyal muhalefetin **sınıfsal dinamikleri** açısından değerlendirmek istiyoruz, ve burada bu noktayı vurguluyoruz.

Yoksa, hemen belirtelim ki, CHP içindeki sol kanat muhalefetini, henüz evrensel ölçülere uygun olarak kristalleşmiş, kökleşmiş bir sol sosyal demokrat akım olarak bugünden ilan etmek, gerçekçilikten uzaklaşıp fazla iyimser davranmak olur. Hiç kuşkusuz, Türkiyede sol sosyal demokrasiyi destekleyecek ve işçi sınıfı sosyalizmi ile sadece kısa vadeli değil, aynı zamanda uzun vadeli ittifaka girecek önemli bir sınıfsal taban ve toplumsal dinamik vardır. Bu sol sosyal demokrasinin destekçileri arasında başlıca küçük burjuva ilericileri ile, radikal köylülük ve henüz bağımsız sınıf bilincine ulaşamamış, fakat sağ sosyal demokrasinin sınırlarını aşmış bir işçi kesimleri ve sendika tabanları gelmektedir.

Ama, evrensel ve kategorik olarak sol sosyal demokrasinin sınıfsal tabanı, hiç kuşkusuz kır ve kent küçük burjuvazisinin ilerici, radikal, anti-monopolist ve anti-emperyalist kesimleridir.

Bu sosyal dinamiğe rağmen, yukarıda da belirttiğimiz gibi, CHP içindeki sol kanat muhalefeti, henüz ne lider kadrosuyla ve de - belli olmayan programıyla-, sözkonusu anti-monopolist, anti-emperyalist toplum kesimlerini arkasına alacak bir düzeye gelebilmiş değildir. Bu nedenle, sosyal demokrat parti içinde dün olduğu gibi bugün de sol sosyal demokrasi kristalleşmesi sürmektedir. Sağ kanadın iki yıllık tasfiyeci çabalarına rağmen bu sürecin önüne geçilemeyeceği anlaşılmıştır. Fakat sol kanat da henüz tutarlı bir politikadan, lider ekibinden ve en önemlisi her-

hangi bir programdan yoksundur. Örneğin, sol kanadın lideri olarak son aylarda kamu oyuna sunulan ve Kurultay'da da öylece ortaya çıkan kişi, gerçekte Türkiyede sağ sosyal demokrasinin en önde gelen mimarlarından birisi ve birinci derecede ideologu olarak politik kariyer yapmıştır. Birtakım taktik sorunlardan ötürü, genel başkanla çelişip, başsız durumdaki sol kanadın başına geçmesi ve kendisine hazır bir taban bulmuş olması, parti içinde o kişinin sol kanat saflarına katılmasından çok önce başlamış olan sosyal demokrat hareketin, henüz istikrar kazandığını, bir yönetim kadrosuna ve programa ve kendi içinde tutarlı bir politikaya kavuşmadığını gösteren en somut olgulardan birisidir.

Buna rağmen, Türkiyede sınıf mücadelesinin keskinleşmesi, işçi sınıfı ile tekelci burjuvazi arasındaki mücadelenin ileri boyutlara varması, ve en önemlisi işçi sınıfı sosyalizminin gelişip, güçlenip, daha iyi örgütlenmesi ile hiç kuşkusuz sol sosyal demokrasi de iyice kristalleşecek ve bugün evrensel sol sosyal demokrat ölçülere göre taşıdığı zaafların bir kısmından arınabilecektir. Bu konuda da tayin edici mücadeleyi ve gelişimi hiç kuşkusuz birinci derecede işçi sınıfı sosyalizmi belirleyecektir.

Genel Merkez listesinden seçilen yeni yönetim kadrosu, sağ kanadı temsil etmesinden öte, ayrıca, genel başkanın dediğini harfiyen uygulayacak olan, yönetimin kendi içinde herhangi bir tartışma ve diyaloga, yönetime sağ sosyal demokrat ölçüler içinde bile herhangi bir düşünsel canlılık getiremeyecek olan bir kadrodur. Objektif bir tesbit olarak söylersek, bu parti içindeki iktidar ve muhalefet kanatları seçimler öncesinde dışa dönük mücadeleye ağırlık vereceklerdir, ama, bugünkü yönetimin parti teşkilatına hakim olamayacağı kolayca anlaşılmaktadır.

Sosyal demokrasi içindeki ayrışmanın dönüm noktasını bizce 1977 seçimlerinden sonrası belirleyecektir. CHP tek başına iktidara gelse de parti içi sol muhalefet şiddetlenecek ve bu kez kitlelerin kaçınılmaz olarak CHP'ye yönelecek sosyal muhalefeti içinde, bu parti içi sol kanat, kendisine çeşitli sosyal ve siyasal ittifaklar arayacak, ister istemez, tekelci burjuvaziye karşı kendinden daha ileri toplum kesimlerine yaklaşacaktır. Seçimler sonucunda AP ağırlıklı bir hükümet işbaşına geldiğinde ise, sağ sosyal demokrat politika çıkabilecek, bugünkü sol kanadın gücü parti içinde iyice artabilecektir. Her iki durumda da, sol sosyal demokrasinin kristalleşmesi derinleşecek, politikası netleşecek, programı ve lider kadrosu ortaya çıkacak, sol sosyal demokrat kadrolar arasındaki ayrık otları bir ölçüde arınacak ve işçi sınıfı sosyalizmi ile sol sosyal demokrasinin ittifak kurması olanakları çoğalacak, böylece işçi - köylü ittifakına dayalı halk cephesinin temellerinin somut olarak atılması için bugünkünden çok daha elverişli bir zemin ve koşullar bütünlüğü doğacaktır.

Bu meselelerden birisi de gençliğin mücadelesi ve örgütlenmesidir. Yayınlanan birçok gençlik gazetesinin bu konuya yaklaşımlarında işçi sınıfı biliminin bu konudaki temel prensipleri ve yaşanmış deneyleri ve bu deneylerden çıkan sonuçlar demagojik anlatımlarla inkar edilmektedir. Gençliğin proletaryanın siyasi hareketin bağımlılığı şu veya bu konuda reddedilmekte, işçi gençliğin (ki, gençlikle proletaryanın birliğinin sağlanmasının temel dayanağıdır) gençlik hareketi içindeki yeri inkar edilmekte, gençliğin en geniş kesimleriyle proletaryanın siyasi hareketinin bağlantısını sağlayacak, gençliği partili mücadele için yetiştirecek olan sosyalist gençlik örgütlenmesi «bölücülük» diye nitelendirilmekte, çizgi örgütü durumundaki birçok gençlik örgütü kendini «gençliğin demokratik örgütü» diye dayatmaktadır. v.s.

Bu durum karşısında gençlik hareketinin çeşitli kesim ve güçlerinin ne oldukları, önündeki sorunları ve bu sorunların çözümü üzerinde durmak zorunluluk arzetmektedir.

Yazımız sosyalist gençlik ve görevleri, gençliğin önemli bir kesimi olan öğrenci gençlik ve görevleri ve bir bütün olarak gençliğin tüm demokratik eğilimlerini kapsayan demokratik gençlik cephesinin ne olup, olmadığı konularını içerecektir.

Yazının geniş kapsamlı olması bizi konuları daha genelinde incelemeye zorlamaktadır. Bu eksikliği daha sonra yazılacak ve ayrı ayrı konuları detayına inerek inceliyecek yazılarla gidereceğiz.

SOSYALİST GENÇLİK HAREKETİ VE GÖREVLERİ

Gençlik, özellikle aydın gençlik içinde yaygın fakat birçok guruba bölünmüş sosyalist akım bulunmaktadır. 1960 sonrası gelişen sosyalist fikirler doğal olarak öğrenci gençlik arasında etkinlik sağlamış, sosyalist hareketin birçok sorunu öğrenci gençlik içinde canlı bir tartışma zemini bulmuştur. Öğrenci gençlik içinden çıkan birçok ileri unsur sosyalizmi işçi sılarına birçok insan vermiş, vermekte olmasına rağmen yine öğrenci gençlikten sağ revizyonizm, özellikle «sol» revizyonizm ve Maoculukta birçok insan kapmıştır. İşçi sınıfı sosyalizminin örgütsel birliğinin ve bunun öğrenci gençliğe yönlendiriciliğinin yerleşmemiş olması «sol» revizyonizmi güçlendiren önemli bir faktör olmakta, karşı-devrimci bir çizgi olan Maoculuğun öğrenci gençlik içinde faaliyet gösterebilmesine imkân vermektedir.

1960 sonrası, iki sağ sapma olan TİP ve MDD'nin sınandığı bir dönem olmuştur. Bu iki akıma tepki olarak ve emperyalizme ve yerli ortaklarına karşı küçük burjuva sınıfsal konumlardan kaynaklanan maceracı bir isyan olan «sol» maceracılık sahneye çıkıp, gelişirken, yine bu iki sağ akımdan

işçi sınıfı sosyalizminin yerleşip gelişmesini sağlayacak kadrolarda çıkmıştır. TİP ve MDD'nin sınandığı bu dönemde aynı zamanda bir süreç boyunca işçi sınıfı sosyalizmi yeşerip boy vermiştir. Yine aynı zamanda Türkiye'de işçi sınıfı sosyalizminin teorik temelleri Marksizm-Leninizm ilkeleri temelinde TİP, MDD ve onlara tepki olarak çıkan «sol» maceracılığın eleştirisiyle atılmıştır. Temelleri böyle atılan işçi sınıfı sosyalizminin teorik bünyesi 12 Mart sonrası dönemde zenginleşmiştir ve işçi sınıfı sosyalizminin netleşmesi ve gücünü göstermesi bugün en canlı biçimiyle devam etmektedir.

Bu gelişen süreç öteden beri sosyalist sorunların tartışıldığı bir alan olan öğrenci gençliği de etkilemiş, öğrenci gençlik içinde giderek gelişip güçlenen bir eğilim olarak işçi sınıfı sosyalizmi yerleşmiştir. Fakat sosyalist hareketin geneldeki dağınıklığından dolayı işçi sınıfı sosyalizmi gençlik içinde de değişik guruplara bölünmüştür. Genel olarak sosyalist gençlik safları içinde mütalâa edilecek değişik guruplar arasında ideolojik ve politik farklılıklar vardır. (Şüphesiz bu farklılıklar genel olarak işçi sınıfı sosyalizmi safları içinde yer alan grupların goşizmle derin farklarını gizlememektedir.) Geneldeki sosyalist hareketin birliği çalışmalarına uygun olarak, sosyalist gençlik hareketinin birliği doğrultusunda bu guruplar arasında ideolojik mücadele sürecektir. Goşizmin kendini «haklı devrimci» göstermesi doğrultusunda kullandığı sosyalist saflardaki sağ, reformist eğilimleri söküp atmak gerekmektedir.

«SOL» REVİZİYONİZME KARŞI MÜCADELE

Gençliğin politik kesimini oluşturan öğrenci gençlik içerisinde «sol» revizyonizm (Goşizm) geçmişten kalma etkinliğini sürdürmektedir. Fakat «sol» revizyonizmin bu etkinliği giderek azalmakta «sol» revizyonizm bir dağılma sürecini yaşamaktadır. Bu eğilimin ideolojik aczi ve çözümsüzlüğü giderek daha açıkça anlaşılmaktadır. İşte bu süreci iyi değerlendirip «sol» revizyonizmin dağılmasını işçi sınıfı sosyalizmi lehine kullanmak, bu dağılma sürecinin Maoculuğu güçlendirmesine fırsat vermemek gerekir. Bu yüzden «sol» revizyonizme karşı mücadele basit bir iş olarak ele alınmamalıdır. «Sol» revizyonizmin ideooljik ve politik yanılgılarını yakalayıp onları gençliğe göstermek, bizzat politik hareket içinde onun acz ve çözümsüzlüğünü gençliğe göstermek varken, eski ve yeni TİP usulü goşizme küfürle işi hal ettiğini sanmak yanılgıdır ve goşizme karşı mücadele değildir. Bu tip tavırlar ancak goşizmin daha da güçlenmesi veya onun kontrolündeki insanların Maoculuğa gitmesinden başka bir sonuç vermeyecektir.

«Sağ günahların» yükünü taşıyarak goşizme karşı mücadelenin taraftarları işçi sınıfı sosyalistleri olamaz. «Sol» revizyonizme karşı mücadeleyi

reformist, ekonomist eğilimlere kılıf olarak göstermek, bu vesileyle kendindeki sağ eğilimleri haklı çıkarmak ve bu arada işçi sınıfı biliminin temel prensiplerini göz ardı etmek işçi sınıfı sosyalizminin «sol» maceracılığa karşı mücadele metodu olamaz.

Her türlü sapmaya olduğu gibi «sol» revizyonizme karşı mücadelede işçi sınıfı bilimini en militanca savunarak, «sol» maceracılığın proletarya enternasyonalizmine ters düşen milliyetçi yüzünü ve işçi sınıfı biliminin içini boşaltarak onu basit sloganlar çerçevesine indirgeyen, sınıflar mücadelesini basit bir şiddet sınırı içine hapseden ve bu ideolojisinden kaynaklanan acz ve çözümsüzlüğünü bizzat pratik içerisinde gençliğe göstererek olacaktır.

Bu yüzdendir ki: Öğrenci gençliği proletarya hareketinden koparan goşizme karşı mücadele işçi sınıfı sosyalizmi saflarındaki sağ eğilimlerin mahkûm edilmesi, sökülüp atılması mücadelesinden koparılmaz.

Goşizme karşı ideolojik mücadele böylelikle sosyalist gençliğin, özellikle sosyailst öğrencilerin önemli bir görevi olmaktadır.

Uluslararası dayanakları giderek yok olan ve dünya çapında iflası her geçen gün daha iyi anlaşılan Maoculuk geçmiş «sol» maceracı guruplardan aldığı kanla ve burjuvazinin elli senelik anti-Sovyetik ve Anti-Komünist şartlandırmalarından faydalanarak, özellikle öğrenci gençlik içinde kudurgan bir milliyetçi eğilim olarak varlığını sürdürüyor. Maoculuğu, keskin ve sözüm ona «devrimci» kılıflara sararak piyasaya süren bu guruplara karşı mücadele aslında demokratik öğrenci hareketinin bir bütün olarak görevidir. Demokratik öğrenci hareketinden Maoculuğun tecriti sosyalist öğrencilerin başını çekeceği bir mücadele ile olacaktır. Bu mücadelede objektif gelişim ve bu gelişimle Maoculuğun gerçek yüzünün daha iyi ortaya çıkması sosyalist öğrencilere en büyük yardımı sağlamaktadır.

İŞÇİ GENÇLİGİN SOSYALİZME KAZANILMASI

Sosyalist gençliğin, mevcut ileri unsurları işçi sınıfı sosyalizmine kazanmak, bu amaçla «sol» ve sağ revizyonizme ve Maoculuğa karşı mücadele yanında bekleyen önemli bir görevde sosyalist gençlik saflarına işçi gençlerin kazanılması ve giderek işçi gençliğin bütün gençliğe politik önderliğini sağlanmasıdır. Sosyalist hareketle işçi hareketinin birleşmesi sürecine bağlı olan bu görev aynı zamanda başarıldığı oranda sosyalist hareketle işçi hareketinin birliğini hızlandıracaktır.

İşçi gençliğin sosyalizme kazanılması ve giderek işçi gençlik önderliğinde, proletaryanın siyasi hareketine bağlı istikrarlı bir gençlik hareketinin yaratılması sosyalist gençliğin örgütlü faaliyetini zorunlu kılmaktadır. Bu örgüt sosyalist gençlik örgütüdür. Sosyalist gençlik örgütü, sosyalist

gençleri bekleyen çok yönlü görevleri yerine getirebilmeleri için onların partiye bağımlı, örgütlü gücünü oluşturacaktır. Gençliğin sosyalist örgütlenmesi işçi sınıfı biliminin proletaryanın biliminin ve müttefiklerinin örgütlenmesi işçi sınıfı biliminin proletaryanın biliminin ve müttefiklerinin örgütlenme teorisinin bir parçasıdır ve örgütlenmenin belirleyici görevi proletaryanın genç neslinin siyasi mücadeleye hazırlamasıdır. Bu görev gençliği giderek bir bütün olarak proletarya partisinin yönlendiriciliğine kazanmak göreviyle tamamlanır.

Gençlik örgütünün bu temel fonksiyonunu ve buna bağlı olarak sosyalist gençlik örgütlenmesini reddetmek (sol revizyonizmin bütün odakları ve sosyalist hareket içinde bazı eğilimler böyle yapmaktadırlar.) Proletaryanın genç nesillerinin siyasi mücadele için bilinçlenip yetişmelerine karşı çıkmaktır. Gençliğin sosyalist örgütlenmesi yerine «tek demokratik gençlik örgütünü» geçirmek, gençliğin siyasi bilinçlenmesini ve mücadelesini yasaklamak, yada bilinmeyen bir tarihe ertelemek ve kesinkes devrimin demokratik aşamasıyla sosyalist aşaması arasına setler koymaktır. Bir takım «ileri demokratik» aşamalar adına gençliğin sosyalist mücadele saflarının dinamik neferleri olmasını engellemektir.

Eskiden sosyalist gençlik örgütlenmesini savunan «ÖNCÜ» gurubu — ki onlar bunu TSİP'den bağımsız kaldıkları zamanda savunmuşlardı — bugün gençliğin sosyalist örgütlenmesini, anlayabildiğimiz kadarıyla, bilinmez bir tarihe ertelemektedir. Onlar bugün gençliğin sosyalist örgütlenmesinin reddi prensibi üzerine kurulu, «demokratik» bir gençlik örgütünde yer almaktadırlar. Halbuki böyle demokratik bir örgütün sosyalist gençlik örgütlenmesinin yerine geçirilmesinin bilimsel olarak yanlışlığı çok açıktır. («Marksist-Leninist» liklerini «devrimci» ültimatomlarla! ilân edenler bilimsel ilkeleri nasıl da tez unutabiliyorlar). Bunu en az bizim kadar onlar da bilirler. Fakat bunu bilmeleri yine de onları gidecek yere gitmekten alıkoyamamıştır. Tabii bunu da «devrimci kanat» «kararlılığının» sonucu olarak görmek gerekir.

Sosyalist gençlik örgütünü reddedip onun yerine «demokratik gençlik örgütlenmesi» önerisi demokratik ittfaklar meselesinde işçi sınıfının siyasi bağımsızlığının inkar anlayışından yada demokratik ittifaklar meselesine komplocu yaklaşımdan kaynaklanır. Olaylar ikincisini haklı çıkaracak bir seyir izliyor.

Sosyal demokrasiye söz yerinde ise «dolaylı yollardan» — ki bu gençlik kadın örgütleri ve sendikalardadır — yaklaşmak ve bir gün gelir sosyal demokrasiyle ittifakın doğal zeminini hazır bulmak anlayışıdır ki, her sayısında CHP gençliğine birlik çağrısı yapan bu arada maceracılığa demokratik platformda bütün birlik kapılarını kapatan anlayıştır ki, sosylist gençlik örgütlenmesini reddetmekte yada bilinmez bir tarihe ertelemektedir.

Çok kısa zamanda çok «devrimcilik» yapan ve bugün istirahatın gerekliliğine inanmış eski «ÖNCÜ» nün şef kadrosu bu durumu görmese de, daha doğrusu görmezlikten gelse de birçok eski GSB'li genç arkadaş bunu çok geçmeden görebilecektir.

Goşizmin sosyalist gençlik örgütlenmesine saldırısı, bir örgütün «bölücü» olduğu noktasında odaklanıyor. Aslında bu «bölücülük» iddiası «sol» revizyonizmin birlikten ne anladığını ortaya koymaktadır. Nasıl olur da ortak fikri olan insanları bir örgütte birleştirmek bölücülük olabilir? Sosyalist gençlik örgütü genel devrimci bir örgüt değildir. «Devrimcilikten» herkes bugün birbiriyle çok az ilgisi olan şeyler anlamaktadır. Devrimcilik herkesin kendini «Marksist-Leninist» ilan etmesiyle de anlaşılacak değildir. Öyle olsaydı devrimcilerden oluşan bir örgüt bol çeşitli bir salata olurdu. İşçi sınıfı biliminin ülke somutuna uygulanması ve burdan elde edilen ayrı ideolojik-politik hatlar farklı gurupları ortaya çıkarmaktadır. Bu ayrı ideolojik-politik hatlarda son tahlilde ayrı sınıf, zümre ve tabakaların sınıfsal yapı ve çıkarlarından kaynaklanır.

Sosyalist gençlik örgütü gençliğin siyasi, proleter, sınıf örgütüdür ve ideolojik hattı proletaryanın siyasi hattıdır ve bu da işçi sınıfı sosyalizmidir. Nasıl olur da işçi sınıfı sosyalizmi fikrinde birleşen gençlern birliği bölücülük olabilir? Böyle bir örgütün birlik temeli ideolojiktir. Farklı ideolojik çizgilerin varlığı böyle bir örgüt için söz konusu değildir.

İşçi sınıfı sosyalizmi saflarında birleşen gençlerin sosyalist gençlik örgütünde birleşmeleri onların geniş tabanlı gençlik örgütlerinden — ki bunların içinde bütün demokratik ilerici sosyalist hatta siyasi olmayan gençlik gurupları vardır — kopmaları yada böyle geniş tabanlı örgütlerin gerekliliğini inkar etme anlamına gelmez. Böyle geniş tabanlı gençlik örgütleri kapsadıkları gençlik gurubunun akademik mesleki çıkarlarının savunulması temeli üzerinde o gençlik gurubunu kapsayan en geniş gençlik çevresinin birliğini sağlayan örgütlerdir. Genç işçiler için bu sendikadır, öğrenciler için akademik-demokratik öğrenci dernekleridir. Sosyalist gençlik örgütü üyeleri de böyle örgütler içinde bulunurlar. Onları ayrı örgütlenmeye yönelten şey: Onların geniş tabanlı mesleki örgütler içerisinde yer alan diğer eğilimlerden siyasi ayrılıklarıdır. Sosyalist gençlik örgütü, geniş tabanlı mesleki gençlik örgütü yerine, örneğin akademik - demokratik öğrenci örgütü yerine geçirilmedikçe —nasıl ki parti sendika yerine geçirilmezse— bu bölücülük değil aksine sosyalist gençliğin birliğini sağlayan ve giderek tüm gençliği sosyalizme kazanmak, proletaryanın iktidarı alma ve sosyalizmi inşası yolunda gençliğin en geniş kesimlerini birleştirmek amacını taşımaktadır.

Onlar biraz yukarıda söylediklerini aşağıda en demagojik laflarla inkâr edip, kurdukları çizgi örgütlerine, «demokratik» yaftasını yapıştırıp

bizzat bölücülük yapmaktadırlar. Diğer demokratik eğilimleri dışarda bırakan, herhangi bir mesleki tabana dayanmayan çizgi örgütlerini hem «devrimci» hem de geniş gençlik kesimlerinin örgütü saymak, daha açıkçası kendi çizgi örgütünü mesleki tabanlı örgüt gibi saymak bölücülüktür.

Tüm bu saldırılara karşı en kararlı mücadeleyi yürüterek sosyalist gençlik örgütünü kurmak, sosyalist gençlik örgütünün o ilkelerini en canlı biçimde somuta uygulayıp onu fonksiyonel bir örgüt durumuna getirmek işçi sınıfı sosyalisti genç arkadaşların önünde görev olarak durmaktadır.

ÖĞRENCİ GENÇLİK VE SORUNLARI

Türkiye devrimci-demokratik hareketinde gençlik ile öğrenci gençlik ve gençlik örgütlenmesiyle öğrenci örgütlenmesi sürekli birbirine karıştırılan şeylerdir. Çoğu zaman gençlik sorunu salt öğrenci gençlik sorunu gibi ele alınmakta, gençlik örgütlenmesi öğrenci örgütlenmesiyle özdeş tutulmaktadır. Bu, sınıflar mücadelesine geniş perspektifte bakamamak, öğrenci gençlikteki politik hareketliliğe bakarak mevcut durumu mutlaklaştırmak yanılgısından kaynaklanmaktadır. Şüphesiz öğrenci gençlik gençliğin önemli bir kesimidir. Fakat o hiçbir zaman gençliğin tamamı değildir. Ve gençlik sorunu ve mücadelesi salt öğrenci sorunu ve mücadelesi değildir. Gençlik denince, gençlik mücadelesi denince sosyalistler bundan herşeyden önce, aydın ve köylü gençliğin demokrasi ve bağımsızlık mücadelesindeki önemini inkâr etmeden, işçi gençliği ve işçi gençliğin mücadelesini anlarlar. Sosyalistlerin bu anlayışı, proleteryanın çağımızı değiştirme mücadelesinin öncü gücü olduğu bilimsel doğrusunun doğal sonucudur.

Öğrenci gençliği diğer gençlik kesimlerinden ayıran özelliklerini ve bir bütün olarak yapısını analiz edip buna göre öğrenci mücadelesini ve örgütlenmesini tesbit etmek gerekir.

Öğrenci gençliğin bütününün sosyalist olmadığı açık bir olgudur. Öğrenci gençlik içindeki sosyalist öğrencilerin siyasi örgütlenmesi sorunu proleteryanın sosyalist örgütlenmesi teorisinin bir parçası olarak ele alınır ve sosyalist öğrencilerin siyasi örgütü SOSYALİST GENÇLİK ÖRGÜTÜDÜR. Bu örgütü öğrenci gençliğin özgül konumu ve çıkarlarından kaynaklanan, bir bütün olarak öğrencileri temsil eden, akademik-demokratik öğrenci örgütü ile birbirine karıştırmamak gerekir. Bu iki ayrı örgütü birbirine karıştırmak sendikalarla partiyi birbirine karıştırmak kadar abestir. Sosyalist gençlik örgütü proleteryanın siyasi öncüsünün, gençlik içindeki yedeği, onun tamamlayıcı bir parçasıdır. Fakat akademik-demokratik öğrenci örgütü sosyalistlerinde içinde bulunduğu, tüm öğrencileri kapsayan ve temsil eden bir örgüttür, bir nevi öğrencilerin «sendika»sıdır.

Öğrenci örgütlenmesini biraz daha açarak devam edelim.

Bir bütün olarak öğrencilerin çıkarları ve talepleriyle tekelci sermayenin yapısı ve gerekleri çelişmektedir. Öğretim bugün kapitalizmin rekabetçi dönemindeki kapitalist üretimin devamı ve geliştirilmesi için teknik ve yönetici işlerde çalışan bir aydın gurubu yetiştirmekle sınırlı değildir. Rekabetçi dönemin aşılıp kapitalizmin tekelci dönemine girilmesiyle bu sınır aşılmış, bugün binlerce memur ve teknik eleman tekelci kapitalizmin sömürüsünün ve bunalımının yükünü sırtında taşımaktadır. Öğrenim kurumlarındaki binlerce öğrenciyi böyle bir gelecek beklemektedir.

Böylelikle üniversiteler ve diğer öğrenim kurumları tekelci kapitalizmden muzdarip binlerce kişinin kollektif olarak birarada bulunduğu, bunun sonucu olarak da demokrasi mücadelesinde güçlü bir potansiyeli bünyesinde barındıran merkezler durumundadır.

Elbette ki eğitim kurumları üzerindeki burjuva çemberinin kırılması öğrenim kurumlarının toplumun gelişiminin faal bir birimi durumuna getirilmesi öğrenciler üzerindeki baskılara kesin olarak son verilmesi proletaryanın öncülüğündeki halk güçlerinin iktidarı almalarıyla sağlanabilecektir.

Öğrenci gençlik, aydın karakterinden dolayı olaylar ve gelişmeler karşısında uyanık olmasına, kendisini bekleyen sonuçları önceden görebilme yeteneğine sahip olmasına rağmen bir bütün olarak kendilerinin gerçek kuruluşlarını hemen göremezler. Öğrenci kitlesi kendi kurtuluş yolunu, bu yolu görebilen sosyalist öğrencilerin öncülüğünde kendi üzerlerindeki baskıya karşı, daha ileri akademik-demokratik haklar için mücadele sırasında öğrenir.

İşte bir öğrenci örgütü öğrenim kurumlarının ve öğrencilerin yukarıda açıklanan durumundan kaynaklanır ve öğrenci gençliğin en geniş kitlesini daha ileri akademik-demokratik haklar için mücadelenin saflarına çekmek, bu mücadeleyi daha ileri boyutlara ulaştırmak, emekçi halkın bağımsızlık demokrasi mücadelesiyle birleştirmek göreviyle yükümlüdür. Görülebileceği gibi öğrenci örgütünün var oluş nedeni bir bütün olarak öğrencilerin çıkarlarını savunmaktır. Geniş öğrenci kitlesini böyle bir örgütte birleştiren şey hepsinin tekelci kapitalizme ve gericiliğe karşı ortak çıkarlarıdır. Bu örgüt öğenci gençlik içindeki herhangi bir gurupla sınırlı değildir, tüm öğrencileri kapsar. Sosyalist öğrencilerin bu örgütteki fonksiyonu, kısaca, bu örgütü proletaryanın siyasi mücadele programı doğrultusunda kanalize etmektir.

Sosyal demokrasinin ve sağ revizyonizmin böyle bir örgütlenmeyi ve öğrenci mücadelesini dar akademik-demokratik alan içerisinde tutan, öğrenci gençliğin daha ileri ve daha geniş çaplı mücadelesine karşı çıkan, mevcut durumu kendi haline bırakan, onu değiştirmek için militanca mücadeleden kaçan tavrına karşın sol revizyonizm öğrencilerin çıkarlarını ve

bu çıkarları uğruna mücadeleyi hiçe sayarak kendi hayalci ve volantarist karakterine uygun olarak tekelci sermayeye karşı mücadeleyi somut temelinden kopuk, romantizm ve jimnastik derecesine indirgemektedir. Hem sağ revizyonizm hem de sol revizyonizm öğrenci gençliğ proletaryanın siyasi hareketinden koparmak noktasında birleşirler. Birincisi bunu öğrenci gençlği olduğu gibi tutarak yapar, ikincisi dar gurup eylemleriyle, serüvencilikle yapar. Hem sağ revizyonizm hem de sol revizyonizm birer demokratik eğilim olarak böyle bir örgütte bulunmalarına rağmen, onların ideoloji ve politikalarının örgütte belirleyici olmalarını engellemek, işçi sınıfı sosyalizminin örgütün demokratik hattının saptanmasında ve yönlendiriciliğinde tayin edici olmasını sağlamak sosyalist öğrencilerin önemli görevlerinden biridir.

Goşizm geniş tabanlı öğrenci örgütlenmesi yerine dar gurup örgütlenmesinde ısrar ediyor. Kimse bunların kendi görüşlerine inanmış insanları bir örgütte birleştirmelerine — Devrimci gençlik Dernekleri Federasyonunda olduğu gib — karşı çıkmaz ve bundan dolayı kendilerini kınamaz. Fakat onlar bu dar gurup örgütlerini geniş tabanlı öğrenci örgütü yerine koymakta ve bunu zorla öğrenci gençliğe dayatmak istemektedirler. Onların bu tavırları biraz yukarıda değindiğimiz geniş öğrenci kitlesinin maddi çıkarlarını ve bu çıkarlar uğruna mücadeleyi hiçe sayan, romantist ve iradeci, küçük burjuva hayalci dünya görüşlerine tamda uygundur. Bu anlayış onları geniş tabanlı akademik-demokratik öğrenci örgütünün büyük önemini görmekten alıkoymaktadır.

Mesleki çıkarlar temeli üzerine kurulu öğretmen, teknik eleman, memur ve benzeri örgütlerinin toplumdaki saygınığı ve demokrasi mücadelesindeki etkin yerlerini görmekteyiz. Bunu en son DGM'ye karşı mücadele sırasında gördük. Bu örgütler giderek demokrasi mücadelesinin ve demokrasinin bir kurumsal örgütü durumuna gelmektedirler. Burjuvazi bu örgütlere öyle kolayca saldıramamaktadır. Bunun mesleki tabanda ve toplumda yaratacağı tepkiyi ve kendisine vereceği riski hesaba katmak zorunda kalmaktadır.

İşte öğrenci gençliğin, öğrenci gençlik içindeki demokratik eğilimlerin, en başta da sosyalistlerin görevi tüm demokratik öğrenci potansiyeline sahip, saygın, herkesin kabul etmek zorunda kaldığı kurumsal bir öğrenci örgütü yaratmaktır.

Ancak böyle bir örgüt öğrenci gençliği faşist saldırılara karşı koruyabilecek öğrenci gençliğin demokrasi mücadelesinde diğer demokratik toplum kesimleriyle birlikte kendi demokratik potansiyeline layık olarak yer almasını sağlayabilecektir.

DEMOKRATİK GENÇLİK HAREKETİ VE BİRLİĞİ

Sosyalist gençlik örgütlenmesiyle karıştırılan yada sosyalist gençlik örgütlenmesinin inkarına sebep gösterilen diğer bir örgütlenme demokratik gençlik örgütlenmesidir.

Birincisi: Gençlik örğütlenmesinin anti-faşist anti-emperyalist karakterde olacağını sosyalist gençlik örgütlenmesinin yanlış olduğunu savunmak proletaryanın siyasi örgütlenmesini anlamamak demokratik devrimi sosyalist aşamaya götürecek gücün proleteryanın siyasi örgütü olduğunu görmemek böylece devrimin aşamaları arasına setler koymaktır. Sosyalist gençlik örgültenmesi de proletaryanın siyasi örgütlenmesinin bir parçasıdır ve proletaryanın genç nesillerin siyasi olarak yetiştirmek ve örgütlemek bu örgütlenmenin en önemli fonksiyonudur.

İkincisi: Sosyalist gençlik örgütlenmesini demokratik gençlik örgütlenmesi adına inkar etmek yada ertelemek demokratik gençlik örgütlenmesi adına gençlik içinde sosyalizmin propagandasına sınırlar koymak ittifaklar meselesinden işçi sınıfının bağımsız politikasının inkarı sonucunu çıkarmaktır veya ittifaklar meselesine faydacı yaklaşmaktır.

Sosyalist gençlik örgütlenmesi demokratik gençlik birliğini oluşturacak örgütlerden birisidir. Sosyalist gençlik örgütünden başka akademik-demokratik öğrenci federasyonu ve sosyal demokrat ilerici, anti-emperyalist gençlik örgütleri anti-faşist gençlik birliğinde yer alabilirler.

Demokratik gençlik birliği, anti-faşist karakterlidir ve halk cephesine bağlı oluşabilecek anti-faşist, anti-emperyalist gençlik cephesinden daha geniş kapsamlıdır. Anti-faşist gençlik birliğinin önemi ve bu örgütün oluşması için mücadelenin gerekliliğine rağmen böyle bir örgütün bugünden yarına oluşamıyacağı, böyle bir örgütlenmenin zemininin henüz hazır olmadığı açıktır. En azından böyle bir örgütü oluşturacak alt örgütler henüz mevcut değildir. Tabiî bu demokrat, ilerici, sosyalist gençlik gurupları arasında demokratik güçbirliklerinin olamıyacağı anlamına gelmez. Böylesi eğilimler arasında güçbirliği yapılabilir ve yapılmalıdır. Bu güç birliği anti-faşist gençlik cephesinin oluşmasına katkıda bulunacak değişik eğilimlerin sınanması ve netleşmesi, faydacı, ilkesiz yaklaşımların pratik içinde ortaya çıkarılması ve mahküm edilip, atılmasını sağlıyacaktır. Fakat hiçbir şey sosyalist gençliği başka gençlik gurupları ile «iyi ilişkiler» adına sosyalizmin propagandasından ve kendi bağımsız siyasi gücünü oluşturmaktan alıkoymamalıdır.

Sovyet Barış Programı-Dünya Halklarının Çıkarları İçin Sosyalist Ülkeler Topluluğunun Eylem Programı

SPARTAK BEGLOV

Sovyetler Birliği Komünist Partisinin XXIV. Parti Kongresinde (1971) dış politika çizgisini-Sovyet Barış Programıbelirlemesinden bu yana 4 yıl geçti. (*) Süre içinde bunun, sosyalist ülkeler topluluğunun, uluslararası işçi hareketinin, ulusal kurtuluş hareketinin, tüm barışsever insanlığın ortak programına dönüştüğünü artık söyleyebiliriz.

Geçen dört yıl, dünya politikasında olumlu yoldaki hızla gelişmeyle simgelenmiştir. Uluslararası ilişkilerde ciddi değişimler oluşmuştur. Değişik toplum düzenli devletler arasındaki ilişkilerin normale dönüştürülmesi için çok yönlü özellikleri olan anlaşmalar yapılmıştır : Bunlar arasında örneğin Sovyetler Birliği'nin, Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin, Polonya ve Çekoslovakya'nın Federal Alman Cumhuriyeti ile olan anlaşmaları, bir dizi Sovyet-Amerikan anlaşmaları, vb. vardır. Uluslararası diploması tarihinin sayfalarında, Batı Berlin için dörtlü anlaşma, kahraman Vietnam halkının Amerikan emperyalizminin saldırganlığına karşı zaferini taçlandıran Uluslararası Vietnam Konferansı'nın nihai bildirgesi, bakteriyolojik silahlar yasağı vb. birçok belgeler yer alıyor. Helsinki, Cenevre ve Viyana'da bir dizi pek önemli mesele üzerine görüşmeler başlamıştır. Bunlar, özellikle Avrupa'da ve Güvenlik İşbirliği Konferansı, Orta Avrupa'da silahsızlanma ve silahlı kuvvetlerin azaltılması üzerine görüşmeler ve stratejik silahların sınırlandırılması görüşmeleridirler.

Uluslararası durumdaki bütün bu olumlu değişimler, sosyalist ülkelerin dış politikadaki konumlarının daha da sağlamlaşmasını, uyumlu politikalarının dünyada artan etkisini gösterirler.

SBKP'nin 24. Parti Kurultayı'nın oluşturmuş olduğu Barış Programı, diğer kardeş partilerin kurultaylarındaki dış politika platformlarını, sosyalist ülkelerinin kollektif isteklerini simgelerler. Dünyadaki gerginlik kaynaklarının yok-

edilmesine katkıda bulunmak, insanlığı termo-nükleer bir felaket hayaletinden kurtarmak şeklinde görevlerini belirlemektedirler.

Sosyalizm, insanlığın temel çıkarları ve en iyi idealleri için mücadelede, daima ve geri dönülmez bir şekilde en ön sıralarda olacaktır.

DÜNYA SOSYALİZMİ / ULUSLARASI İLİŞKİLERİN YENİDEN DÜZENLENMESİNİN ANA İTİCİ GÜCÜ

XXIV. Parti Kurultayının dış politika programı uluslararası kamuoyunda geniş yankı uyandırdı.

Sovyet dış politikasındaki bir «sansasyonel dönüşüm»den söz edilebilir miydi? Şüphesiz hayır!

Leonid Brejnev, SSCB'nin kuruluşunun 50. yıldönümü nedeniyle 21 Aralık 1972'de Moskova'da yapılan törende bunu şöyle açıklar: «Barış üzerine bildiriden, Sovyetlerin ilk dış politik eyleminden, XXIV. Parti Kurultayının oluşturduğu Barış Programına kadar, Partimiz ve devletimiz, halkların güvenliği, hürriyeti ve barış için mücadelesinin ana yönlerinde sürekliliği korumuştur.»

Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist kardeş ülkeler, dış politikadaki çizgilerinin yürütülmesinde, sosyalizmin güçlerinin saygınlığını artırmanın yorulmaksızın daima birincil görev olduğu bilincindedirler. Dünya sosyalist sistemi artık bir çeyrek yüzyıldır vardır: Bu yıllar boyunca büyük yaşam gücünü kanıtlamış, tüm dünyada ilerlemenin, güç dolu hızlandırıcısı olmuş ve yeni bir dünya savaşının önlenmesi gibi halklar için hayati görevlerin yerine getirilmesinde dev katkılarda bulunmuştur.

Sovyetler Birliği'nin kardeş ülkelere işbirliği başarıyla gelişmekte ve sağlamlaşmaktadır. Bu ülkeler askeri-politik alanda, Varşova Paktı örgütünde ve ekonomik alanda Karşılıklı Ekonomik Yardım Konseyi'nde (KEYK) birleşmişlerdir.

Sosyalizm, dünyanın kaderi üzerinde asıl ana etkisini yaratıcı bir biçimde göstermektedir. Her kardeş ülke, sosyalist ekonominin avantajlarını halkın kültür ve refahının arttırılmasına hasretmektedir. Ve artık tek başına zor erişilecek şeyler, ancak birleştirilmiş güçlerle elde edilebilir.

KEYK üyesi ülkelerin sınai üretimi 1949-1973 yılları arasında 12 katından fazla artarken, aynı sürede gelişmiş kapitalist ülkelerinki yaklaşık üç katını bulmuştu. Aynı sürede KEYK üyelerinin karşılıklı mal değişimi on katından fazla artmıştır.

Yeni Beş Yıllık Planda Sovyetler Birliği'nin diğer KEYK ülkeleriyle karşılıklı elverişli ekonomik ilişkileri daha büyük ölçülerde gerçekleşmektedir. Sınai ve tüketim alanlarındaki karşılıklı mal değişimleri önemli ölçüde artacaktır. Üretimin koordinasyonu ve özelleştirilmesinde niteliksel yeni aşamalar oluşacaktır. SSCB'nin diğer sosyalist ülkelerle işbirliği çerçevesinde uluslararası seviyede ekonomik ve bilimsel - teknik büyük projelerin gerçekleştirilmesi öngörülmüştür.

Sosyalist ülkeler, ekonomik ilişkilerinin mükemmelleştirilmesi aşamasına, sosyalist entegrasyon aşamasına girmişlerdir. KEYK XXV. Konsey toplantısı 1971'de üye ülkelerin sosyalist ekonomik entegrasyonunun gelişmesi ve işbirliğinin daha da mükemmelleştirilmesi ve derinleştirilmesi için yaygın (kompleks) program kabul etmiştir. Son yılların getirdiği tecrübeler seçilen yolun doğruluğunu kanıtlamışlardır. KEYK üyesi ülkelerin öngördükleri hedef, özellikle ekonomik potansiyellerinin gelecek on yıl için iki katı arttırılmasıdır.

Sosyalist ülkelerin uluslararası meselelerde büyüyen rolünden söz açıldığı zaman, onların dış politik eylemlerindeki koordinasyonu gibi önemli bir gerçekten de söz etmek gerekiyor. Sosyalist

düzenin bağrındaki ortak öğeler, barış ve insanlığın ilerlemesi için mücadeledeki yöntem ve amaçların da ortaklığını getirir.

Sosyalist ülkeler, sürekli olarak dış politik çalışmalarının koordinasyonunu olgunlaştırmaktadırlar. Bu koordinasyonun ana merkezi görevini Varşova Paktı örgütü yerine getirir. Örgütün Politik Danışma Kurulu toplantılarında, dünya barışının sağlamlaştırılması ve sosyalist ülkelerin arasındaki işbirliğine ilişkin birçok önemli yönergeler işlenmiştir. Kardeş partiler yöneticilerinin Pakt'ın biçimsel çerçevesini aşan toplantılar yapmaları gelenek olmuştur. Örnek olarak sosyalist ülkeler Komünist ve İşçi partileri liderlerinin Ağustos 1971, Temmuz 1972 ve gene Temmuz 1973'de Kırım'daki dostane toplantıları gösterilebilir.

Kardeş ülkelerin uyumlu politikasının önemli bir başarısı olarak Alman Demokratik Cumhuriyeti'ne uygulanan politik ambargonun kaldırılması gösterilebilir. Yalnızca 1971 - 1973 arasında ADC, dünyanın 70 ülkesince tanınmıştır; bugün ise bu işçi ve köylü cumhuriyeti ile diplomatik ilişkilerini kurmuş devletlerin sayısı 100'ün üzerindedir. 1973'de ise ADC, FAC gibi Birleşmiş Milletler Örgütü'nün tam üyesi oldu.

Sosyalist ülkelerin kollektif çabaları, silahsızlanma ve barış için mücadelenin etkinleştirilmesinde büyük rol oynamaktadırlar. Sosyalist devletler politikası ile Avrupa ve diğer bölgelerde barış içinde birlikte varolma ilkelerinin uygulanması ve tüm uluslararası yumuşama süreci birbirine bağlıdır. Silahsızlanma alanında asıl insiyatif sosyalist ülkelerin olmuştur. Böylece bakteriyolojik silahların yasaklanması anlaşması ve BM Silahsızlanma Komisyonu'na kontrol için verilmiş olan kimyasal silahların yasaklanması için anlaşma taslağı gibi uluslararası anlaşmaların temelleri hazırlanmıştır. Sosyalist topluluk ülkeleri, kahraman Vietnam halkına, Amerikan emperyalizmine karşı mücadelesinde her türlü desteği sağlamış ve devamlı yardım etmişler, Arap halklarını haklı davalarında desteklemişler ve İsrail saldırganlığının sonuçlarının yokedilmesi ve İsrail birliklerinin işgal ettikleri Arap bölgelerinden çekilmelerini istemişlerdir.

Sosyalist topluluk ülkeleri bundan sonra da yumuşamanın derinleştirilmesi, barışın, güvenliğin, halkların sosyal ve ekonomik ilerlemesinin zaferi için uğraş vereceklerdir. Bütün bunlar enternasyonalizmin, uluslararası hayati sorunların ele alınmasındaki ideolojik ortaklık ve beraberlik ruhunun tutarlı ifadeleridirler.

Brejnev, 1974'teki bir konuşmasında bunu şöyle vurgulamıştır: «Sosyalizm dünya politikasında kesinlikle en etkili faktördür. Ve biz, halklar üzerindeki bu olumlu etki nedeniyle gururlanırız. Çağımızda barış ve halkların elverişli karşılıklı gelişmesi için atılan büyük adımların, sosyalist devletlerin insiyatifleri ve etkin ortak eylemleri ile bağlantısı bir gerçektir. İnsanlık sosyalist topluluğun, büyük Lenin'in çizdiği barışsever dış politika bayrağını yükselttiğini görmektedir.»

SAVAŞ TEHLİKESİ KAYNAKLARININ YOK EDİLMESİ / VE EMPERYALİZMİN SALDIRGANLIĞININ YENİLMESİ

Bugün hem savaş meş'alelerinin çekildiği; çatışmaların sarstığı bölgelerin, hem de uzunca bir süre silahların sustuğu ülkelerin halklarının sürekli bir barışa ihtiyaçları vardır. Her durumu kapsayan güvenlik tasarımlarının gerçekleştirilmesi önemil bir görevdir. Bunun için gerekli önkoşullar savaş kaynaklarını yoketmek ve diğer halklar üzerinde emperyalist müdahaleye son vermektir.

İşte bu nedenle Sovyet Barış Programındaki ana vurgulama, Güney Doğu Asya ve Yakın Doğu'daki savaş kaynak-

larının yok edilmesindedir. Sovyetler Birliği, bu bölgelerdeki politik önlemlerin alınmasında etkin olmağa hazır olduğunu bildirmiştir. Bu ise sadece saldırıya uğramış devlet ve halkların öz haklarının kabul edilmesi temeli üzerinde olmasıdır.

Sovyetler Birliği ve Demokratik Vietnam Cumhuriyeti arasında ekonomik potansiyelin pekiştirilmesi ve savunma yeteneklerinin güçlendirilmesi amacıyla bir anlaşma hemen gerçekleştirildi. Vietnamlı yurtseverlerin mücadele ruhu, kırılamaz sağlamlıkları, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin ve diğer sosyalist ülkelerin politik, askeri ve ekonomik destekleri, tüm devrimci ve ilerici güçlerin yardımları Vietnam halkına karşı emperyalist bir saldırıyı şanssız kılmıştır.

Bilindiği gibi Paris görüşmelerinde, Vietnam savaşının sona erdirilmesi ve barışın yeniden kurulması üzerine bir anlaşma hazırlanmıştır. Bu anlaşma onaylanmış ve 1973 Şubat'ı sonunda yürürlüğe konmuştur. ABD birliklerinin Güney Vietnam'dan tümüyle çekilmesini ve ABD'nin Vietnam'ın iç işlerine müdahalesinden vazgeçmesini öngören bu anlaşma dünya kamuoyu tarafından Vietnam halkının haklı davasının zaferi olarak değerlendirildi. Vietnam'daki savaşın sona erdirilmesi, sosyalist ülkelerin ve dünyadaki tüm barışsever ve ilerici güçlerin Vietnam'ın bağımsızlığı ve hürriyeti için mücadele dayanışmasının büyük bir zaferi olarak değerlendirildi. Vietnam'daki savaşın bitimi, ayrıca sosyalist ülkelerin, dünyadaki tüm barışçı ve ilerici güçler ile Vietnam'ın bağımsızlığı ve hürriyeti için mücadele edenlerin de büyük zaferidir.

Varşova Paktı Politik Danışma Komisyonu'na katılanlar, Nisan 1974'te Vietnam'daki durumu incelediler ve Paris anlaşmasını imzalayan tüm tarafların buna kesinlikle uymasını dile getirdiler.

Yakın Doğu, bir süredir, ağır askeri-politik kriz geçirmektedir. Bunun nedeni İsrail'in Haziran 1967'de Mısır, Suriye ve Ürdün'e saldırması ve Arap topraklarının İsrail ordusunca işgal edilmesiydi. Yakın Doğu'nun çoktan ber ABD'deki tekelci çevrelerin emperyalist emellerinin hedefi ve tezgahlandığı yer olduğu açıktır. Son yıllarda Arap ülkeleri birbiri ardına sosyal değişimler geçirmektedirler. Arap halkları, kendi zenginliklerine kendilerinin hükmetmesini istemektedirler. Yabancı tekeller bu olguyu kendileri için tehlike görmektedirler. Yakın Doğu'nun petrolü, onların sürekli açgözlülüklerinin, doymazlıklarının, dev kârlarının kaynaklarının aracıdır. Emperyalist güçler, İsrail'i, Arap ülkelerindeki ilerici rejimlerin yok edilmesi politikasının aracı olarak seçmişlerdir.

Yakın Doğu'da yıllardır devam eden gerginlik, İsrail'in işgal edilen Arap topraklarından geri çekilmeğe yanaşmaması, İsrail ordusunun Arap devletlerine karşı sürekli kışkırtmaları nedeniyledir.

SBKP'nin XXIV. Parti Kurultayında da belirtildiği gibi, saldırının durdurulması ve yargılanması için Sovyetler Birliği, diğer sosyalist ülkelerle birlikte gerekli girişimlerde bulunmuştur. Sosyalist devletler, sosyal değişimler yolunu seçen devletlere moral ve politik destek olmakla, saldırıya uğradıktan sonra ve yeni savaş tehditleriyle karşı karşıya kalınca halkların savunma güçlerinin yeniden kurulmasına yardım etmekle, enternasyonalist görevini yerine getirmiştir.

Orta Doğu'da adil bir barış için mücadelenin sonucu uzun süreli etkili faktörlerle belirlenecektir: bu bölgedeki ilerici rejimlerin varlığı, Arap ülkeleri arasındaki gelişen işbirliği, Arap devletlerinin, İsrail saldırganlığının kurbanlarının büyüyen savunma gücü gibi... Arap ülkelerinin Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist topluluk ülkeleri ile dostluğunun burada özel bir rolü vardır. Arap halkları, hem barışçı kalkınma devinimlerinde, hem de özgürlükleri ve bağımsızlıkları için tehlikeli dönemlerde sosyalist

ülkelerle omuz omuza olmuş ve olacaklardır.

Yakın Doğu'daki Ekim 1973 savaşının çıkışı ve bunu izleyen sürede kendini göstermiştir. Savaşın gelişimi Arap ülkelerinin büyüyen gücünü göstermiş ve İsrail ordusunun yenilmezliği mitini yıkmıştır. İsrailli hakim çevrelerin tecriti sağlanmaktadır. Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerin, Asya, Afrika ve diğer kıt'alardaki birçok devletlerin Arap halklarının haklı mücadelesi için dayanışmalarının ve dostane yardımlarının etkisi, yeniden ve yeniden kanıtlanmıştır.

Ancak, Ekim 1973'teki çatışmanın keskinleşmesinin dünya barışı için pek tehlikeli sonuçlara varabileceği göz önüne alınmalıdır. Ancak uluslararası yumuşamanın varolması ve etkisi SSCB ve ABD'ye, BM Güvenlik Konseyince desteklenecek ve ateş kesi sağlayacak ortak bir temel bulma olanağını vermiştir. Ayrıca Cenevre Yakın Doğu Konferansı'nın çağrılması, sorunun bu alanda politik bir çözümü için yeni olanaklar kazandırmıştır.

Yakın Doğu'daki olaylar, durumun sürekli patlamağa hazır olduğunu da göstermektedir. Bunun ana nedeni ise BM kararlarını uygulamamak ve işgal edilmiş Arap bölgelerinden çekilmemekte direnen saldırgan İsrail politikasıdır. Bu bölgede devamlı bir barışın oluşturulması ise yalnızca ana sorunun çözümü ile mümkündür. Bu ise İsrail birliklerinin tüm işgal edilmiş topraklardan çekilmeleri, Filistin Arap Halkının haklarının, güvenliğinin sağlanması, bu bölgedeki tüm devletlerin bağımsızlık, entegre olabilme ve güvenliklerinin garanti edilmesidir.

Sosyalist topluluk ülkelerinin bu sorun karşısındaki genel tutumları Varşova Paktı üye ülkeleri Politik Danışma Konseyi'nin 18 Nisan 1974'teki açıklamasında açıkça belirtilmiştir. Topluluk, Yakın Doğu'da devamlı ve haklı bir barışın oluşturulması için etkili olmaya hazır olduğunu şöyle belirtmiştir: «Sosyalist ülkelerin Arap dünyası ülkeleriyle izleyeceği politika ilkelere dayanır ve tutarlıdır. Bu politika onların ulusal çabaları, sosyo-ekonomik gelişmeleriyle ilgili meseleler için anlayışa dayanmaktadır ve hiç bir durumsal (konjonktürel) çalkalanmayla etkilenmez. Toplantıya katılan ülkeler gelecekte de Arap ülkeleriyle işbirliği ve dostluk ilişkilerini emperyalizm ve neokolaniyalizme karşı, halkların barış ve özgürlüğü, sosyal ilerleme için ortak hedefler temeli üzerinde geliştirmeye karar vermişlerdir.»

Arap ülkeleri için barış ve sosyal ilerlemenin sağlamlaştırılması, kendilerini ilerleme yolundan sapmaya ve yeniden emperyalizmin iktisadî ve politik bağımlılığına itmeye çabalayan güçlere karşı verilecek mücadeleyle doğrudan bağlıdır.

Emperyalizm ve karşı devrimin komplolarına karşı, Arap halklarının izledikleri bağımsız kalkınma ve ilerleme yolunun zaferi için mücadelenin başarıyla sonuçlandırılması, ancak Arap ülkelerinin Sovyetler Birliği ve diğeri sosyalist topluluk ülkeleriyle dostluk ve dayanışmasına, anti-emperyalist temel üzerine kurulu Arap kurtuluş hareketinin birliğine bağlıdır.

AVRUPA İÇİN SÜREKLİ GÜVENLİK

Hiç bir kıt'a, Avrupa'daki gibi savaşlara sahne olmamıştır. Her Avrupalı bu tarihî gerçeği bilir. Yalnızca sonuncusu, faşizmin çıkardığı savaş büyük kurbanlar verdirmiş, büyük tahribatlar getirmiştir. Sovyet halkı, Hitler Almanya'sına karşı 20 milyonun üzerinde insan kaybetmiştir. 36 milyonun üzerine Avrupalı İkinci Dünya Savaşında canlarını kaybetmişlerdir. Bugün de Avrupa'da durum gergindir, emperyalist devletlerin saldırgan ana bloku NATO, kışkırtmalarına devam etmektedir. Batı Almanya'daki karşı devrimci güçler, planlarından vazgeçmişlerdir. Kıt'adaki savaş tehlikesi kaynakları hâlâ yok edilmemiştir ve Avrupa'nın bölünmesini derinleştirmeyi, çıkarları olarak gören güçler çabalarını sürdürmektedirler.

Çatışmalar Avrupa'sından sürekli barış Avrupa'sına geçebilmek için ne yapılmalıdır?

Bunu XXIV. Parti Kurultayında Sovyet Komünistlerinin hazırladığı Barış Programı şöyle cevaplandırmaktadır: «İkinci Dünya Savaşı sonunda oluşan toprak değişikliklerinin tanınmasından hareket ederek, bu kıt'ada barış ve yumuşama için temel bir dönüşümü gerçekleştirmek: bir Tüm Avrupa Konseyinin toplanmasını ve başarısını gerçekleştirmek, Avrupa'da kollektif güvenliğin sağlanması için tüm gereklilikleri yerine getirmek.»

Parti Kurultayı'nın bu tesbitine uyarak, sosyalist ülkelerin desteğiyle Sovyetler Birliği, Avrupa'da yumuşama meselesini geliştirmek ve birçok olgunlaşmış sorunların çözümünü pratik temellere oturtmak için adımlar atmıştır.

Sosyalist devletler bu seçkin eylemlerinde, geçmiş yıllarda oluşturulmuş barış çabalarından edindikleri tecrübeler: dayanmaktadırlar. Daha 1954'te Sovyetler Birliği Avrupa'da bir kollektif güvenlik sistemi kurulması önerisini kıt'anın karşılıklı gruplaşmalarla bölünmesine karşı bir seçenek olarak ortaya koymuştu. Temmuz 1966'da Bükreş'te Varşova ülkeleri Avrupa'da karşılıklı elverişli işbirliği ve barış içinde birarada varolmak için tekliflerini tarihi bir bildiri ile açıklamışlardır. Mart 1969'da ise, Budapeşte'den, Tüm Avrupa Konseyi önhazırlıklarının yapılması ve çağrılması için tüm ilgili devletlere yapılan bir çağrı geliyordu.

Son yıllarda bir dizi Batı Avrupa ülkesinin politikasında, politik gerçeklerin tanınması ve sosyalist ülkelerle ilişkilerin düzeltilmesi temeline dayanan bir yumuşamaya dönüşme kendini göstermektedir. Avrupa barışının sağlamlaştırılması yolundaki önemli bir adım FAC ile Sovyetler Birliği ve Polonya arasındaki anlaşmaların yürürlüğe konması olmuştur. Bu anlaşmalar kuvvet kullanımı ve tehdidinden vazgeçme için halklar hukukuna uygun yükümlenmeler ve mevcut sınırların zedelenmemesi ilkesini içermekteydiler.

Eylül 1971'de Sovyetler Birliği, ABD, Büyük Britanya ve Fransa-Batı Berlin Anlaşmasını imzalamışlardır. Bu anlaşma hem Batı Berlin'lilerin çıkarları, hem de Demokratik Alman Cumhuriyetinin olağan hakları ve bağımsızlığı açısından güncel olmuştu. Buna göre Batı Berlin'in FAC ile iktisadi ilişkileri olduğu, ancak FAC'ın bir parçası olmadığı kaydedilmektedir. 1972 sonunda DAC ile FAC arasında her iki Alman devletinin arasındaki ilişkileri normalleştiren anlaşma imzalanmıştır.

Avrupa'da barışçı varolma ilkeleri, Sovyetler Birliği ile Batı Avrupa devletleri arasında hayata geçirilmektedir. Özellikle SSCB ile Fransa arasındaki ilişkiler dikkat çekicidir. Sovyet-Fransız ilişkilerinin gelişiminde Brezhnev'in 1971 ve 1972 sonbaharlarındaki Fransa ziyaretleri büyük rol oynamışlardır. Her iki taraf arasındaki ziyaret ve müzakerelerin sonuçlarından biri de «Sovyet-Fransız işbirliği ilkeleri» gibi önemli bir belge olmuştur. Bu İilkeler bugünkü sınırların değiştirilmemesinin kesin göz önüne alınması, iç meselelere karışılmaması, eşitlik, bağımsızlık, kuvvet kullanımından ve kuvvet tehdidinden vazgeçmeye uyulmasından oluşmaktadır.

Sovyetler Birliği ve Fransa arasındaki işbirliği ve danışma politikası bu uluslararası yumuşamanın önemli faktörü, Sovyet ve Fransız yürütücü devlet adamlarının 1973 ve 1974'teki geleneksel toplantılarında daha da geliştirilmiştir.

SBKP 1. Genel Sekreteri Leonid Brezhnev'in Mayıs 1973'teki FAC seyahati de öyle. Bu, Avrupa'daki yumuşama sürecinin sürdürülmesi gerekliliği için artan karşılıklı anlayışa, barış koşulları altında yeni normal ilişkilere ve karşılıklı elverişli işbirliğine bir dönüşümdür. SSCB ile FAC arasındaki işbirliğinin derinleştirilmesi ve genişletilmesi için, SSCB-FAC arasındaki Moskova'da Ekim 1974 görüşmeleri sonucu yeni olanaklar ortaya çıkarmışdır. 1973-1974 yıllarında,

FAC ve Çekoslovakya arasında, FAC ile Macaristan ve Bulgaristan arasındaki ilişkiler normale doğru gelişmişlerdir.

Sovyetler Birliği ve sosyalist topluluğun diğer devletlerinin barış insiyatifleri Avrupa'da güvenlik ve işbirliği üzerine tüm Avrupa Konferansı'nın pratik ve ön hazırlıkları için elverişli önkoşulları yaratmışlardır. Bu tarihi forum 1973 Temmuz'unda gerçekleşmiştir. Bundan önce, elçilikler seviyesinde Helsinki'de yürütülen ve yaklaşık yarım yıl süren zahmetli danışma çalışmaları yapılmıştır. Tartışmanın tüm karmaşıklığına, tüm Avrupa işbirliği sorunlarının farklı ele alınışına rağmen bu görüşmelere sosyalist ülkelerce verilen başlangıç ivmesi gücünü ve anlamını korumuştur. Görüşmelerin içeriğinin belirlenmesinde de durum böyle olmuştur.

Sovyetler Birliği, Avrupa güvenliği temelleri ve Avrupa ülkeleri arasında ilişkilerin ilkeleri üzerine genel bir bildiri taslağı, yani konu için ana politik belgeyi getirmiştir.

Alman Demokratik Cumhuriyeti ve Macaristan Halk Cumhuriyeti, ekonomik, ticari, bilim, teknik ve çevre korunması olanlarında işbirliğinin geliştirilmesi üzerine ortak açıklama taslağını getirmişlerdir.

Bulgaristan ve Polonya Halk Cumhuriyetleri Konferansa «kültürel işbirliği ve temasların geliştirilmesinin ve bilgi alışverişinin temel yönleri» adlı bir ön tasarıyı vermişlerdir.

Çekovlovak Sosyalist Cumhuriyeti, Avrupa'da işbirliği ve güvenlik sorunları için bir danışma komitesi kurulması için karar taslağı getirmiştir.

Avrupa'nın rolü dünyada çekici bir örnekse, o zaman bu kıt'aya dünya çapında gerçekleştirilecek görevler düşmektedir

* Değişik sosyal düzenli devletlerin arasındaki ilişkilerde barış içinde varolma ilkelerinin uygulanması ve emin bir kollektif güvenlik sisteminin yaratılması.

* Devletler arasındaki en farklı alanlardaki pratik işbirliği yolunun, bu işbirliğinin ekonomik veya diğer alanlarda güvenliğin politik temelini sağlayacak şekilde açılması...

Bazı Batılı gözlemcilerin görüşleri, birinci görevin önemini alçaltmak ve bunun önemsiz, genel bir deyiş olarak damgalamak yönündedir. Bu, politik ölçütlerin, kasıtlı olarak işbirliği ölçütleri ile karıştırılmasıdır. Bağımsızlık ve bağlantısızlığa, eşit haklılığa, toprak bütünlüğü ve Avrupa'da oluşmuş sınırların zedelenmezliğine saygı, kuvvet yoluyla tehdit ve kullanımından vazgeçme; işte bütün bunlar devletler arası ilişkilerin bugün her yerde kendini kabul ettirmiş ölçütleridir.

Tüm Avrupa devletlerinin güvenliğini sağlamak ve uzun vadeli bir ekonomik, bilimsel-teknik ve kültürel işbirliği için uygun koşullar yaratmanın mümkün olabileceği yegâne eylem temelidir.

Bütün bunlar tüm Avrupa Konferansının görevidir. Ancak bu ölçü ve önlemlerin yalnızca hazırlanmaları ile iş bitmiyor. Tüm Avrupa Konferansı, son hedef olmayıp aksine, yeni Avrupa ilişkilerinin biçimlendirilmesinin devam ettirilmesi için tarihi eylemin hareket noktasıdır.

Tüm Avrupa Konferansının, yumuşamayı teşvik eden, halkların politik hukuku açısından ana eylem olarak başarısıyla, askeri alanda yumuşamanın gerçekleştirilmesi için getirilen önlemlerin başarı şansı kopmaz şekilde birbirine bağlıdır. Orta Avrupa'da silahların ve silahlı kuvvetlerin kısıtlanması görüşmelerinin başarısı, gelecekte böyle görüşmelerin Avrupa'nın diğer bölgelerinde de yapılması için uygun koşullar oluşturacaktır. Varşova Paktı Politik Danışmanlık Konseyi üyelerinin, Polonya başkentinde Nisan 1974'te, Varşova Paktı ve Kuzey Atlantik Paktı Örgütünün aynı zamanda dağıtılmasına veya ilk adım olarak bunların askeri örgütlerinin ortadan kaldırılmasına hazır olduk-

larını yeniden belirtmeleri de önemlidir.

NATO'nun hâlâ saldırgan bir askeri blok olduğu, etkin silahsızlanma önlemlerinin gerçekleştirilmediği bir durumda, Varvoşa Paktı üyelerinin savunma güçlerinin arttırılması için gerekli dikkati göstermelerinin nedeni kendiliğinden anlaşılır.

SİLAHLANMA YARIŞININ DURDURULMASI, KİTLE YOK EDİCİ SİLAHLARIN YASAKLANMASI VE GENEL VE TAM SİLAHSIZLANMA MÜCADELESİ

Silahsızlanmanın, sosyalizmin amaçlarından biri olduğuna dair Lenin'in vasiyetine sadık kalarak Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist devletler bu hedefi gerçekleştirmek için yorulma tanımayan bir mücadele vermektedirler. Kapitalist diplomasi, tüm ülkelerin barışsever, geniş kamuoyunca desteklenen silahsızlanma çağrısına karşı açık kartlarla oynamamaktadır. Silahsızlanma sorunu, uluslararası konferansların ve çok taraflı görüşmelerin gündemlerinin artık değişmez parçası olmuştur. Yalnızca bu, sosyalizmin ve tüm barışçı güçlerin büyük bir zaferi demektir.

Yalnızca ABD'de savaş sonrası 25 yıl içinde askeri amaçlar için bir trilyon dolarlık astronomik bir toplamın harcandığı hesaplanmıştır. Tüm ülkelerin orduları ve silah üretimi için yıllık harcamaları toplam 200 milyar doları aşmaktadır. Bu toplamın yarısından fazlası NATO ülkeleri içindir.

Silahların çeşidi, son yıllarda niteliksel değişiklikler geçirmişlerdir. Nükleer silahların ve kıt'alar-arası balistik füzelerin ortaya çıkması, dünya çapında bir savaş tehlikesinin korkunç sonuçları üzerine, insanlığı düşünmeye zorlamıştır. Emperyalizmin savaş laboratuarlarında hâlâ «sessiz silahların»-kimyasal ve bakteriyolojik savaş araçlarının-mükemmelleştirilmesi için çalışılmaktadır. Böylelikle silahsızlanma mücadelesi yeni bir anlam ve değişik boyutlar kazanmıştır. Bugün mesele, yeryüzünü nükleer bir yok olmadan, her türlü kitlesel katliam silahlarının kullanılmasının geri dönülmez sonuçlarından, ulusal zenginliklerin anlamsız israfından korumaktır.

Sosyalist ülkeler, hem silahsızlanmanın çözümü, hem de kısmi silahsızlanma ve silahlanma yarışının sınırlandırılması önlemleri taraftarıdırlar. Aynı zamanda militaristlerin keyfi tavırlarını sınırlamak ve halkların silahsızlanma meselesine olan inançlarını güçlendirmek için devletlerin silahsızlanmanın küçük ve büyük sorunları içine sokulması sağlanmaktadır.

Bu ilkeler çerçevesinde tam bir uyuşma içinde, Sovyetler Birliği genel ve tam bir silahsızlanma için bir plan oluşturmuştur: Bu savaş kaynaklarının yok edilmesi için mücadelenin genel ve kısmi sorunlarını içermektedir.

Sovyetler Birliği, XIV. Parti Kurultayı'na sunulan SBKP'nin raporunda belirtildiği gibi şu uğraşı esas almıştır: «... halkların silahlanma yarışını bir çaresiz hastalık olarak görmelerini önlemek ve somut, savaş tehlikesini azaltan sonuçlar elde etmek...» Sovyet Barış Programında hem genel ve tam silahsızlanmanın gerçekleştirilmesine, hem de bunun kısmi önlemlerine yönelik somut teklifler yer almaktadır. Programın üçüncü noktası, kitlesel tahrip silahlarının yok edilmesi ve yasaklanması için mücadeleyi içermektedir.

Sosyalist ülkelerin ve BM üyesi devletlerin insiyatifleri sonucu, nükleer silahlanma yarışını sınırlayan bir dizi uluslararası anlaşmanın yapılmış olmasını sevinçle tesbit ediyoruz. Bu önlemler arasında özellikle atmosferde, uzayda ve su altında nükleer silahların denemelerini yasaklayan anlaşmayı (1963) nükleer silahların daha da yayılmaması anlaşmasını (1968) ve bu silahların uzayda, gök cisimlerinde, deniz ve okyanus diplerinde depolanmasını yasaklayan

anlaşmayı (1967 ve 1971) sayabiliriz.

1974 yazında en yüksek düzeydeki üçüncü Sovyet-Amerikan karşılaşması sırasında SSCB ve ABD arasında 31 Mart 1976'dan itibaren belli bir gücün üstündeki tüm yeraltı nükleer silahların denenmesini yasaklayan ve diğer yeraltı denemelerini sınırlayan, yeraltı nükleer silahlar denemesini kısıtlayan bir anlaşma yapılmıştır. Bunun yanısıra her iki taraf da nükleer silahlar için tüm yeraltı denemelerinin tamamen durdurulması için görüşmelere devam etme niyetlerini belirtmişlerdir.

Sosyalist devletlerin insiyatifi ile bakteriyolojik (biyolojik) silahların ve zehirlerin geliştirilmesi, üretimi ve depolanmasının yasaklanması ve bunların yok edilmesi üzerine bir bildiri hazırlanmıştır. Nisan 1972'de ilk kez sonuçları korkunç olan bir silah çeşidini, silah mevcutları arasından çıkartarak böylesi tarihi bir önem kazanan bir bildiri imzalanmıştır. Sovyetler Birliği diğer sosyalist devletlerle beraber, kimyasal silahlar için de böylesi radikal bir karara varılması için çaba göstermektedir. Kitle yok edici bu tip silahların yasaklanması üzerine ortak hazırlanan bir taslak, gündemdedir. Bu alanda önemli bir adım, SSCB ve ABD arasında 1974 yazında sorunu, ortak bir insiyatifle silahsızlanma komisyonuna götürmek üzere varılan görüş birliği olmuştur. Bu adımla kullanılan en tehlikeli, öldürücü kimyasal maddeler üzerine uluslararası bir kararın tamamlanması ele alınacaktır. SSCB ve ABD askeri amaçlarla, doğaya yönelik etkili araçların tehlikelerinin bertaraf edilmesi için öngördükleri ortak bir açıklama imzalamışlardır.

1972 sonbaharında, S.S.C.B., B.M. XXVII. Genel Kurul'una «uluslararası ilişkilerde kuvvet uygulanmaması ve nükleer silahların tüm çağlar için kullanımından vazgeçilmesi» üzerine teklifini getirmiştir. Kuvvet uygulanmaması ve nükleer silahların yasaklanması, sorunun genel olarak çözümü gerekliliği, rastgele kuvvet kullanmaya son verme ve barış kırıcıları için her kapıyı kapamak görevi ile tamamlanmalıdır. Nükleer silahlara sahip olsun ya da olmasın, büyük, küçük her devletin güvenliği bu durumda eşit biçimde korunmaktadır. Böyle bir karar, aynı zamanda her halkın bir saldırıya veya emperyalist genişlemeye direnmesi hakkını hiç bir şekilde sınırlamamaktadır.

Sovyetler Birliği'nin bu teklifi B.M. çevresinde geniş destek bulmuştur. Tartışmalar sonucunda XXVII. Genel Kurul üyeleri BM üye ülkeleri adına uluslararası ilişkilerde her biçim ve görünümde kuvvet kullanımından vazgeçtiklerini ve tüm çağlar için nükleer silahlar kullanımı yasağını açıkladıkları bir bildiri kabul ettiler.

Bildiri aynı zamanda kuvvet kullanımı ile toprak ilhak etmeye izin verilemeyeceği ilkesini ve böyle durumlarda devletlerin ellerindeki her türlü araçlarla bu toprakları yeniden geri almak gibi vazgeçilmez hakkını güçlendirmiştir. Aynı zamanda koloni halklarının özgürlükleri için mücadele doğal hakkını da bu bildiri kuvvetlendirmiştir.

Barışsever devletlerin, en başta Sovyetler Birliği'nin çabaları bu şekilde başarıyla taçlandırılmıştır. Genel Kurul'un kararına yalnızca aralarında Çin Halk Cumhuriyeti, Arnavutluk ve Güney Afrika Cumhuriyeti'nin bulunduğu dört devlet o zaman karşı çıkmışlardı.

Sovyet Barış Programı'nın dördüncü maddesi her türlü silahlanma yarışının durdurulması mücadelesini içermektedir. Sovyetler Birliği, yabancı askeri üslerin yok edilmesi, özellikle askeri bir çatışmanın çok tehlikeli olduğu bölgelerde silahlı kuvvetlerin ve teçhizatının sınırlandırılması, askeri harcamaların kısıtlanmasını ve askeri çatışmaların tesadüfen veya kasıtlı oluşması ve bunların bir savaşa dönüşümü ihtimalini azaltacak tedbirlerin oluşturulmasını istemektedir.

Bu alandaki uluslararası önem taşıyan bir olay da SSCB ve ABD arasında stratejik silahların sınırlandırılması üzerine varılan ortak kararlardır. Sovyetler

Birliği, görüşmelere, başlangıçta tüm dünya çiin tehlikeli olabilecek bir zincirleme reaksiyonun önlenmesi düşüncesiyle girmiştir.

Sovyet-Amerikan görüşmelerinin 2,5 yıl süren birinci basamağında iki anlaşma yapılmıştır. Bunlardan biri roket - savar sistemlerinin sınırlandırılması sözleşmesi, diğeri de stratejik hücum silahlarının sınırlandırılması önlemleri üzerine süreli bir anlaşmadır. Her ikisi de 26 Mayıs 1972'de Moskova'da birinci en yüksek düzeydeki Sovyet-Amerikan karşılaşmasında imzalanmıştır.

En yüksek düzeydeki üçüncü Sovyet-Amerikan karşılaşması sırasında taraflar, roket savar sistemlerin daha da sınırlandırılması üzerine görüşmüşlerdir. 1972 sözleşmesine paralel olarak roket-savar sistemlerin iki bölge yerine tek bölgede kullanılmasını öngören bir protokol imzaladılar.

Stratejik hücum silahlarının sınırlandırılması önlemleri üzerine süreli anlaşma, beş yıllık bir süre için hücum silahlarının sayısının dondurulmasını öngörmektedir. Bunlar hem kıt'alar içi yerden korumalı roketlerin atış rampaları ve hem de denizaltılardan atılan balistik roketlerin atış tesisleridirler. Her iki anlaşmanın öngördüklerinin kontrolü, ulusal teknik araçlarla sağlanmaktadır.

Üçüncü Sovyet-Amerikan Zirve Toplantısında da taraflar, bu süreli anlaşmayı stratejik teçhizatın sınırlandırılması üzerine yeni bir anlaşmanın izlemesi gerektiği sonucuna varmışlardır. Bu kez sürenin 1985'e uzanması ve hem niceliksel, hem de niteliksel sınırlamalar alınması öngörülmüştür. Bu ortak görüşten çıkarak, her iki taraf, karşılıklı Cenevre görüşmelerindeki temsilcilerini süreli anlaşmanın 1977 yılında sona ermesinden önce mümkün olduğu kadar erken stratejik silahların sınırlandırılması üzerine böyle bir anlaşmanın hazırlanmasıyla yükümlendirmişlerdir. Bu alandaki diğer önemli adım, sonbahar 1974'te Vladivostok'taki dördüncü Sovyet-Amerikan zirvesinde atıldı. Taraflar stratejik hücum silahlarının sınırlandırılması üzerine, uzun süreli bir anlaşmanın 1975 yılında yapılmasını kararlaştırdılar. Bu yeni anlaşma, eşitlik ve eşdeğer güvenlik ilkesini öngördüğü için özel bir önem kazanmıştır. Bu anlaşma ile silahlanma yarışının frenlenmiş olduğu pek açıktır. Bunlar her ne kadar silahların yayılmasını sınırlamaya yönelik ilk önlemler ise de, hiç de silahsızlanmanın yan meselelerine değil, doğrudan savaş kaynaklarına yöneliktirler. Silahsızlanmanın temel meselelerinin nesnel çözümü için uygun bir ortam bu ve benzeri önlemler yaratacaklardır.

Sözü edilen anlaşmalar, tarafların eşit güvenliği ilkesine dayanmaktadırlar ve tek yanlı askeri çıkarları söz konusu değildir. Aynı zamanda diğer ülkelerin çıkarlarına karşı bir durum da almamıştır.

Sovyetler Birliği; sosyalist devletler diplomasisinin çabalarıyla kitle yok edici silahların sınırlandırılması için bir dizi anlaşmanın oluşturulduğu BM Silahsızlanma Komisyonundaki en aktif üyelerden biridir. Bu konudaki tutarlılığını Sovyetler Birliği BM XXVIII. Genel Kurul'una getirdiği ve onaylanan şu önerisiyle de kanıtlamıştır: «Güvenlik Konseyi daimi üyelerinin askeri bütçelerinin %10 kısıtlanarak bunların bir kısmının geri kalmış ülkelere yardım için kullanılması? Bununla ilgili olarak, Sovyet Barış Programı'nın içerdiği bir Dünya Silahsızlanma Konferansı toplanması önerisinin önemi belirtilmelidir. Bu önerinin hazırlanmasında Sovyetler Birliği şu gerekliliği çıkış noktası olarak ele almıştır: Tüm devletler, genişlikleri ve nüfuslarının, ekonomik ve askeri potansiyellerinin büyüklükleri ne olursa olsunlar, silahlanma yarışının sınırlanması ve kısıtlanması yollarının ele alınmasına ve daha sonra yok edilmesine katılmalıdırlar. Silahsızlanma çabalarının her şeyi içeren ve derine inen bir özellik kazandığı zamana artık gelinmiştir.

Bir Dünya Konferansı toplanması önerisi BM XXVI. Genel Kurulunda ele alınmıştır. Çin Halk Cumhuriyeti ve ABD temsilcileri bu öneriyi reddederken ortaklaşa bir tavır göstermişlerdir. Genel Kurul'un Dünya Silahsızlanma Konferansını onaylayan bildirisini 27 devlet işleme almıştır.

BM XXVIII. Genel Kurul'unda böyle bir konferansın ön hazırlıkları çalışmalarının devam ettirilmesini öngören bir bildiri kabul edilmiştir. Konferansın ön hazırlıkları için bir özel komisyon kurulmuştur. Dünyadaki tüm devletlerin istisnasız katılması öngörülmektedir. Bu konferansın silahlanma yarışının durdurulması üzerine mücadelenin hayati önem taşıyan meselesi hakkında tüm hükümetlerin durumlarının açıkça belli olması olanağını sağlayacağı kabul edilebilir. İşte bu nedenle XXIX. BM Genel Kurul'u Sovyet önerisini oybirliğiyle onaylamıştır.

KOLONİYALİZM VE IRKÇILIK KALINTILARININ YOK EDİLMESİ MÜCADELESİ

Sovyet Barış Programında halen mevcut koloniyal rejimlerin yok edilmesi üzerine BM kararlarının yerine getirilmesi görevi yer almıştır. İrkçılık ve ayırımcılığın her türlü görünümünün genel yargılanması ve boykot edilmesi çağrısını içermektedir. Sovyetler Birliği her zaman sömürge halklarının yanında olmuştur. Onların tam kurtulmaları, koloniyalizmin kalıntılarının yok edilmesi ve genç devletlerin ulusal bağımsızlıkları mücadelelerinde omuzdaş olmuştur ve olacaktır.

Sovyet hükümetinin bu ilkelerin gerçekleşmesi için enternasyonal eylemleri pek iyi bilinir. Sovyetler Birliği'nin insiyatifi sonucu BM XV. Genel Kurul'u «koloni ülkeler ve halklarına bağımsızlık sağlanması üzerine «tarihi bildiriyi» kabul etmiştir.

Savaş sonrası ilk 15 yıl, Afrika ve Asya'nın 60'dan fazla ülkesine koloniyal bağımlılıktan kurtuluşu getirmiştir. BM bildirisinden sonraki 10 yılda nüfusu 53 milyona varan 26 bölge bağımsızlığını elde etmiştir. Bunlar tüm koloniyalizme tavizsiz karşıt, barışsever ülkeler, bunlar arasında Sovyetler Birliği için olumlu bir bilançodur.

70 yılları başlangıcında 9 milyon insanı barındıran bir dizi ülke ve bölgeler hâlâ koloniyalistlerin boyunduruğu altındadır. Hâlâ Okyanus Adaları ve Batı Güney yarım kürede koloniyalizmin sığınakları vardır. Emperyalizmin ve yeni - koloniyalizmin planlarında Güney Afrika ve Rodezya'daki ırkçı rejimler aktif rol oynamaktadırlar.

Ezilen halklar, kurtuluşları için elde silah çarpışmaktadırlar. Sosyalist devletler, savaşan halklara her türlü yardımı yapmakta, her yönden desteklemektedirler. Malzeme yardımı dışında Sovyetler Birliği ezilen halkların mücadelesi için daha elverişli uluslararası koşulların yaratılmasında ve yeni-koloniyalizmin komplolarının boşa çıkarılmasında, sömürgeci ve ırkçı rejimlerin durumlarının zayıflatılmasında bütün politik olanakları kullanmaktadır. Güvenlik Konseyinde, Genel Kurul'da ve diğer BM organlarında, SSCB temsilcileri emperyalizmin kolonilerdeki caniyane politikasını meydana koymuşlar ve halkların eşitliği ve kendi geleceklerini tayin etme üzerine olan BM bildirisinin yerine getirilmesini üstlenmişlerdir.

Koloni halklarının bağımsızlık ve özgürlük mücadeleleri, artan bir uluslararası desteğe sahiptirler. Afrika'lı yurtseverlerin başarısı, Afrika'da ve dışında politik otoritelerinin sağlamlaştırılmasını getirmiştir. Bu sürecin önemli sonuçlarından biri de, Mozambik, Angola ve Gine-Bissau kurtuluş hareketlerinin bu ülkelerin asıl temsilcileri olarak BM örgütünce tanınması olmuştur.

Portekiz'deki faşist rejimin yıkılması, Afrika halklarının koloniyalizmin zincirlerinden kesin kurtulması mücadelesindeki yakın zaferin yeni bir kanıtıdır. Portekiz'deki demokratik, anti-faşist

devrim, Angola, Mozambik ve Gine-Bissau halklarının kendi geleceklerinin tayin haklarının gerçekleştirilmesinin politik çözümü için gerçek olanaklar sağlamıştır.

Afrika'da emperyalizmin köprü başları olarak bugün sadece Güney Afrika ve Rodezya kalmışlardır. Bilindiği gibi Rodezya'daki beyaz azınlık, Zimbabwe halkının doğal haklarını gasbetmektedir. Büyük Britanya hükümeti Smith rejimi ile ırkçı rejimin tahakkümünü desteklemek amacıyla açık bir işbirliği oluşturmuştur. Güney Afrika Cumhuriyetinde tedhiş azalmaksızın sürmektedir. Afrikalıların eşitliği ve özgürlüğünün ezilmesine yönelik ayrımcı politika hâlâ uygulanmaktadır. Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist devletler, Afrika'daki ayrımcılık ve ırkçılığın kökünün kazınması ve koloniyalizmi yok etme sürecinin hızlandırılmasına yönelik tüm teklifleri değişmez bir şekilde desteklemektedirler.

Koloniyalizmin kalıntılarının yok edilmesi ve bağımsızlıklarının sağlamlaştırılması için savaşan halkların ve sosyalist ülkelerin ortak bir düşmanı vardır; bu emperyalizmdir. Mutlak çöküşüne aldırmaksızın daha güçlü manevralar yapmakta, gizli paktlar tezgahlamakta, halkların çıkarlarına karşı komploları teşvik etmekte, barışsever güçlerin ortak cephesini parçalamaya çalışmakta ve uluslararası politikada anti-emperyalizmin gücünü zayıflatacak her türlü manevrayı desteklemektedir. Sosyalist ülkeler her zaman koloniyalizm ve ırkçılığa karşı savaşlarla aynı safta yer almışlardır ve bu enternasyonalist görevlerine her zaman sadık kalacaklardır.

DÜNYA BARIŞININ SAĞLIĞI İÇİN ULUSLARASI İŞBİRLİĞİNİN YAYGINLAŞTIRILMASI VE DERİNLEŞTİRİLMESİ

Sovyet Barış Programının son noktası çeşitli insancıl eylemler için devletler arası işbirliğinin yaygınlaştırılması ve derinleştirilmesini içermektedir. Çevre kirlenmesi, enerji ve diğer kaynakların kullanımı, ulaştırma ve haberleşmenin geliştirilmesi, en tehlikeli ve yaygın hastalıkların yok edilmesi ve bunlara karşı önlemler alınması, uzayın ve denizlerin araştırılması ve kullanıma hazırlanması gibi sorunların çözümleri için diğer ülkelerle birlikte çalışmağa hazır olduğunu SSCB bildirmiştir.

Bu işbirliği özellikle, Avrupa'da başladığı gibi, savaş kaynaklarının yok edilmesi ve olgunlaşmış uluslararası sorunların barış içinde varolma ilkeleri üzerinde çözümü koşullarında yaygın bir şekilde geliştirilebilir. Burada daha önceleri kapitalist Batı ve özellikle FAC'nin hakim çevreleri tarafından izlenen politikanın teşhiri, sosyalizmin «geri yuvarlanışı» üzerine izlenen politikaya karşı yumuşama fikirleri, üstünlük kazanmışlardır. Böylece farklı sosyal sistemleri olan devletler arasında karşılıklı çıkarlarına uygun olan geniş bir işbirliği alanı açılmıştır. Sovyet-Fransız ilişkileri üzerine daha önce sözü geçen örnekler, iyi niyet ve karşılıklı anlayışla barış içinde varolma ilkesine dayanan bir işbirliğinin, uzun süreli bir temel üzerinde mümkün olduğunu götermektedir. Bu örnekler en az bu kadar ilginç olan Sovyet-Fin ilişkilerinde, Sovyetlerin FAC, İtalya ve diğer ülkelerle olan ilişkilerinde de izlenebilir. Devletler arası işbirliğinin en iyi şekilde geliştirilmesi sorunu Tüm Avrupa Konseyi gündemine alınmıştır.

Amerikan toplumundaki «güçlü politika» tutumuyla, ülkelerinin çeşitli eylem ve maceralarla gördüğü zararları anlamış olan geniş çevrelerde de gerçekçiliğe doğru yönelik benzeri eğilimler görülmektedir. Ülkeyi bölen tüm politik çelişkilere rağmen, Amerikan halkının ağırlıklı bir çoğunluğu hükümetin Sovyetler Birliği ile ilişkileri düzeltmeye yönelik dış politikasını desteklemektedirler.

Sovyet Barış Programının tutarlı gerçekleştirilmesi, başarılar için tüm ön-

koşulları oluşturmuştur. Mayıs 1972'deki Sovyet-Amerikan zirvesindeki görüşmeler, iki ülkenin işbirliğine, normale dönüşe ve yumuşamaya dönüşümün başlangıcını belirlemiştir. Birinci Moskova karşılaşmasında kabul edilen «Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği ve Birleşik Amerika Devletleri arasındaki ilişkilerin temelleri» belgesi tarafların «aralarındaki ilişkilerin yegâne temelinin, çağımızda barış içinde varolma olduğuna inanarak hareket ettiklerini» bildirir. Belgedeki diğer bazı pek önemli belirlemeler de, örneğin tarafların aynı güvenlik ve eşitliği ilkesinin kesin tanınması, kuvvet tehdidi ve kullanımından vazgeçme, askeri bir çatışmaya meydan vermeme ve bir nükleer savaş çıkmasını önlemek için mümkün olan her şeyi yapmak gibi ilkelerdir.

Bu ilkeler, stratejik silahların sınırlandırılması üzerine ve çevre kirlenmesi, sağlık, uzay, bilim ve tekniğin çeşitli dallarında işbirliği üzerine Moskova'da imzalanan bir dizi çok yönlü anlaşmalarda uygulanmışlardır. Bunlar yalnızca SSCB ve ABD halkları için değil, aynı zamanda tüm insanlığın hayati çıkarları açısından çok önemlidirler.

SBKP MK Genel Sekreteri Leonid Brejnev'in Haziran 1973'teki ABD'yi ziyareti XXIV. Parti Kurultayınca onaylanmış barış programının etkin ve yeni bir kanıtı olmuştur. Bu ziyaret sırasında zirve görüşmeleri Mayıs 1972'de Moskova'da her iki devlet arasındaki ilişkilerin düzeltilmesi için konulmuş olan temeli sağlamlaştırmış ve genişletmiştir.

Bu görüşmelerin olağanüstü önemli bir sonucu, Washington'da nükleer bir savaşın önlenmesi üzerine anlaşmanın imzalanmasıdır. Bu anlaşma SSCB ve ABD arasında bir nükleer çatışmaya mani olmayı, nükleer bir savaşın çıkmasını kesinlikle önlemek için ellerinden gelen her türlü çabayı göstermeyi amaçlamaktadır. Böylelikle ABD ve SSCB, sorunların görüşmeler yoluyla çözümü yolunu uluslararası güvenlik için gerçek garantiler sisteminin oluşturulmasını öngörmektedirler.

Leonid Brejnev'in ABD ziyareti sırasında, atom enerjisinin barışçıl uygulanması, tarım, dünya denizlerinin araştırılması vb. somut alanlarda Sovyet-Amerikan işbirliği üzerine yeni birçok anlaşmalar yapılmıştır. Karşılıklı uygun iktisadi ilişkilerin geliştirilmesi yolları açılmıştır. Böylece her iki devlet de gelecek yıllarda ticaret hacmini 2-3 milyar dolara yükseltmek olanağını elde etmişlerdir.

1974'de ikinci ve üçüncü Sovyet-Amerikan zirveleri yapılmıştır. Her ikisi de Sovyet-Amerikan ilişkilerinin barış içinde varolma ilkesi temeli üzerinde gelişmesinde yeni önemli sonuçlarla belirlenmiştir. Uygulamalı işbirliği alanı bir dizi çok yönlü anlaşmalarla genişletilmiştir. Bunlar iktisadi ilişkiler, konut yapımında tecrübe alışverişi, enerji meselelerinin araştırılması, bir suni kalbin geliştirilmesi sorunları üzerinedir. Her iki tarafın Avrupa'da işbirliği ve güvenlik Konferansının başarıyla sonuçlandırılması ve Yakın Doğu'daki çatışmanın barışçıl çözümü için işbirliği yapma amaçlarını teyid etmeleri büyük önem taşıyordu. Ayrıca Sovyet-Amerikan ilişkilerinin en önemli alanında, bir savaş tehlikesinin bertaraf edilmesi ve stratejik silahlanmanın sınırlanmasında, daha kapsamlı yeni anlaşmalara varmak üzere önemli adımlar atılmıştır.

Sovyet yönetim organları-SBKP Politbürosu, En üst Sovyetler Başkanlığı, SSCB Bakanlık Konseyi-1974'teki Sovyet-Amerikan karşılaşmasının politik sonuçlarını görüşmüşlerdir. Bu görüşmelerin sonuçlarını düzenli yapılan Sovyet-Amerikan zirvelerinin SSCB ve ABD arasındaki, - her iki ülke halklarının, tüm dünyada barışın çıkarları açısından - ilişkilerin geliştirilmesinin sağlanması için yeni ve kanıtlayıcı bir tesbit olarak nitelendirmişlerdir. Gene bu sonuçlar XXIV. Parti Kurultayınca hazırlanmış olan Barış Programının gerçekleştirilme-

si yolunda yeni bir büyük adım olarak tanımlanmıştır.

Böylelikle, XXIV. Parti Kurultayının hazırladığı ve diğer kardeş sosyalist ülkelerce aktif desteklenen barış programının başarılı olarak gerçekleştirilmesinden söz etmeğe artık yeterli kanıt vardır. Son zamanlarda uluslararası durumdaki birçok olumlu değişmeler bunun sonuçlarıdırlar.

Dünyamız, yumuşamanın meyvelerini toplamaktadır. Birçok olgunlaşmış uluslararası meselelerin çözümü için uygun bir durum yaratılmıştır. Bu olumlu değişimlerin sağlamlaştırılması için henüz büyük çabalar göstermek gerekmektedir. Böylece tüm halkların çıkarları için yeryüzünde, haklı, demokratik barışın yerleştirilmesi, ve sağlamlaştırılması temeli üzerinde derin değişimler sonuçlandırılacakdır. Emperyalizm tarafından yaratılan gerginlik kaynaklarının tam anlamıyla bertaraf edildiğinden söz etmek için henüz erkendir. Kapitalist kamptaki silahlanma yarışı yandaşı güçler, henüz aktiftifler. Barış ve sosyalizme karşı «psikolojik savaşın» organizatörleri silahlarını henüz indirmemişlerdir. İnsanlığın girdiği uluslararası ilişkilerin yeni aşaması, yeni gerginlik kaynaklarının oluşumunu önlemek ve sürekli bir barış yolunda elde edilenlerin sağlamlaştırılması için büyük enerjiyi, bir çok somut insiyatifleri gerektirmektedir. SBKP MK Genel Sekreteri Leonid Brezhnev Moskova'da barış güçleri Dünya Konferansındaki konuşmasında şöyle demiştir: «Bizim barış felsefemiz, tarihi optimizmin felsefesidir: Şimdiki durumun çelişki doluluğu ve karamsarlığına aldırmaksızın bizler gitgide artan, gelişen barış savaşımının başarısına inanıyoruz.» Bu optimizm, sosyalist devletler gibi bir sürekli, güçlü barış etkenine, Afrika ve Asya'nın genç devletlerinin haklı ve demokratik barışın oluşturulmasındaki güçlü ilgilerine, bir çok kapitalist devletlerin politikasındaki artan gerçekçiliğe, çağımızın barışsever tüm güçlerinin eylemlerine, çalışan insanların barış sevgisini, yaşam gücüne olan sarsılmaz inanca dayanmaktadır.

Moskova, 1975

Barış ve Silahsızlanma Mücadelesi Üzerine

Yaşadığımız günler, silahlanma yarışına karşı ve silahsızlanma için mücadele cephesindeki önemli gelişmenin damgasını taşıyor. Avrupa Barış ve İşbirliği Konferansı gibi B.M. Genel Kurulu da bu sorunlara olağanüstü önem verdi. Kamuoyunun bu konudaki etkinliği arttı. Dünya Barış Konseyinin yaptığı yeni çağrıya imza atanların yürüttüğü kampanya parlak bir şekilde sürdürülüyor. Berlin'de toplanan Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansı, silahlanma yarışını durdurmak ve uluslararası detantı sağlamlaştırmak için işçi sınıfına ve geniş emekçi kitlelere, mücadelelerinde yeni noktaları gösterdi. Silahsızlanma mücadelesinin güncelliğini göz önünde bulunduran «La Nouvelle Revue Internationale» Dergisi, Eylül ayında bu konu ile ilgili bir tartışma düzenledi. Tartışmaya şu kişiler katıldı: Alman Komünist Partisi Yönetim Danışmanı H. Kellner; **Arjantin'li gazeteci** A. Kohen; **Polonya Uuluslararası İlişkiler Enstitüsü Sekreteri** W. Multan; **SSCB Bilimler Akademisi Üyesi ve SSCB Dünya Ekonomi Enstitüsü Başkan yardımcısı** E. Primakov; **İsrail Komünist Partisi Merkez Komitesi Sekreteri** Z. Karkabi; **Venezuella Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi** J. Carrera; **Güney Afrika Komünist Partisinden** W. Nkosi; **Amerika Birleşik Devletleri Komünist Partisi Merkez Komitesi Politik Büro üyesi** J. Pittman, **İran Tudeh Partisi Yürütme Komitesi üyesi** H. Safari. **Toplantıya katılanlar, görüş alışverişi sırasında silahlanma yarışının başlıca nedenlerinin analizini yaptılar; askerî detanta karşı olanların ideolojik «kanıt»larını çürüttüler; elde edilen başarıları ve silahsızlanma mücadelesinin perspektiflerini vurguladılar. Bu toplantıda yapılan konuşmaların özetini veriyoruz.**

SİLAHLANMA YARIŞININ TEMEL NEDENLERİ

Tartışmaya katılanların belirttiği gibi, dünyada ilk sosyalist devletin kuruluşundan çok önce başlayan silah yığışımının nedenleri, kapitalist toplumun bizzat tabiatından kaynaklanmaktadır. İkinci Dünya Savaşından sonra Sovyetler Birliği'ne ve diğer sosyalist ülkelere zorla kabul ettirilmiş olan bugünkü silahlanma da, kaynakları ve sınıfsal temeli açısından doğrudan doğruya tekelci kapitalist sistemden ve onun gerici, son derece bencil çıkarlarından doğmuş bulunuyor. Bu yarışın tüm dünyada kullandığı araçların maliyeti akıl almaz boyutlara varıyor: yılda yaklaşık 300 milyar dolar!

E. Primakov :

«İnsanlığın ezici çoğunluğunun dile getirdiği barış özlemine rağmen eğer silahlanma yarışı sürüyorsa, bunun nedeni, silahlanmanın askerî-sınaî tekel gruplarını doğrudan ilgilendirmesidir. Kapitalist ülkelerde tekellerin temsilcileri siyaseti oluşturmaya aktif olarak katılırlar. Tarihinde eşine rastlanmamış büyüklükte, 112,3 milyar dolarlık bir askerî bütçenin ABD'de kabul edilmesinin nedenlerini; ülkenin askerî çevrelerini, büyük bankaları ve bazı sanayi dallarını (uzay, atom, radyo-elektronik, deniz araçları yapımı, kimya) birbirine bağlayn ve gittikçe güçlenen ilişkilerde aramak gerekir.»

H. Kellner :

«Aynı durum FAC'nde de görülmektedir. 1976 yılında Federal Bütçenin %29'u demek olan 47,5 milyar mark'lık bir para askerî amaçlara ayrıldı. Almanya'da askerî-sınaî grupların çekirdeğini uzay sanayii konsorsiyumları oluşturuyor ve bu tekellerdeki üretimin %85'i askerî siparişleri karşılıyor. Merserschimitt konsorsiyumu, diğer kapitalist ülkelerin askerî-sınaî gruplarına sıkı sıkıya bağlı. Örneğin, çok yönlü çalışacak olan «tornado» tipi savaş uçağının üretimini öngören «MRCA-75» programını, İtalyan ve İngiliz şirketleriyle birlikte gerçekleştiriyor.»

Tartışmaya katılanların tesbitlerine göre, bu bütünleşmenin amacı, bir yandan sosyalizmle mücadeleyi güçlendirme ve diğer yandan, Amerikan askerî-sınaî tekellerinin rekabeti karşısında Batı Avrupa silah fabrikatörlerinin durumlarını sağlamlaştırmaktır.

H. Kellner :

«Kapitalist ülkeler arasında, özellikle Batı Alman emperyalizminin Batı Avrupa'ya hakim olma arzularında açığa çıkan çelişkiler vardır ve

bunlar silahlanma yarışını kışkırtmaktadır. Fransız emperyalizminin, FAC'-nin güçlenmesine seyirci kalma niyetinde olmadığı daha şimdiden belli. Fransız hükümeti, gelecek yıllarda askerî harcamaları iki katına çıkaracak planlar öngördüğünü açıkça söyledi. Vatandaşlarının gözünde haklı çıkmak için de, Avrupa'da varolan «denge»yi korumanın zorunlu olduğunu anlatmaya çalışıyor.

Emperyalist rekabet dolayısıyla şiddetlenen silahlanma yarışı, sonuçta kapitalist ülkeler arasındaki çelişkileri derinleştiriyor.»

J. Pittman :

«ABD yöretici çevreleri, devresel ve yapısal bunalımların, kapitalizmin genel bunalımının yarattığı ciddi zorlukların üstesinden gelebilmeleri için tekellere yardım ediyorlar ve bunu da, askerî harcamaları arttırmak suretiyle yapıyorlar.»

Tartışma sırasında, silahlanma yarışının hızlandırılması nedenleri üzerinde duruldu. W. Multan'ın belirttiğine göre, bazı emperyalist devletlerde siyasî iktidar, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle «ilişkilerin geliştirilmesi»nin koşulu olarak askerî potansiyelin arttırılmasını kabul eden doktrinleri savunuyor. Washington'da detant kavramı için yapılan «kuvvet aracıyla barış» yorumu da bu doktrinin bir biçimi. NATO'ya üye ülkelerin bir yandan savaş hazırlıklarını yıldan yıla arttırırken bir yandan da sosyalist ülkelerle **detant diyalogu sürdürme stratejilerindeki tuhaflık da buradan geliyor. (1)**

Silahlanma yarışının hızlandırılmasındaki bir diğer unsur, emperyalizmin yeryüzünün farklı bölgelerinde koruduğu gerilimdir.

Z. Karkabi :

«Arap topraklarını işgal ve Yakın-Doğu'da doğru ve sürekli bir barışa ulaşma girişimlerinin tümüne karşı çıkma biçiminde beliren İsrail politikası sürekli tehlikeler yaratıyor. İsrail'in savaşçı tavrı, doğrudan doğruya silahlanma yarışından ve ülkede militarizmin alabildiğine yayılmasından ileri geliyor.

İsrail'de askerî harcamalar, 1973 yılından bu yana yılda ortalama bir milyar dolar arttı ve 1976 yılında toplam 6 milyar dolara ulaştı. İsrail, asker başına yapılan harcamalarda kapitalist dünyada ikinci sırayı alıyor ve ülkedeki el emeğinin dörtte biri askerî üretimde kullanılıyor. Bu askerileştirmenin sonucu ise şu: Devletin dış borçları 1975 sonunda 8 milyar dolara vardı. Dolaylı ve dolaysız vergiler ise gelirinin %70'ini alıp götürüyor. İsrail emperyalizminin yürüttüğü saldırgan politika dolayısıyla, son 15 yılda Yakın-Doğu'da askerî harcamalar 8 kat arttı.

Yakın-Doğu'daki bunalıma adil bir çözüm yolu bulunması için Sovyetler Birliği'nin yaptığı önerilerin bizim için yapıcı bir yol olduğunu belirtirim.»

H. Safari :

«Silah ticaretinin, silahlanma yarışının uyarıcı bir öğesidir. Birleşik Devletlerin günümüz dünyasında bir numaralı silah ihracatçısı durumuna gelmiştir. 1974 yılı ortalarından 1975 yılı ortalarına kadar ABD, 71 ülkede askerî denetim kurmuş ve 10,5 milyar doları aşan askerî yardım vermiş bulunuyor. Yaklaşık verilere göre, 1975 - Haziran-1976-Haziran döneminde Amerikan silah ihracatı 12 milyar dolara ulaşıyordu. Bu miktarın 1974'de 4,4 milyarı ve 1975'de 4,3 milyarı, sağcı ve tutucu rejimlerin iktidarda olduğu Basra Körfezinden geliyordu. Diğer emperyalist güçler gibi ABD de, askerî malzeme satarak, yerli kadroları modern silahları kullanmak için eğiterek, Yakın ve Orta-Doğu ülkelerine kendi isteklerini zorla kabul ettirmeye uğraşıyor; başta petrol olmak üzere bu ülkelerin doğal zenginliklerini sömürmeyi devam ettirecek koşulları yaratmak için, emperyalizm karşısında bağımlı kalmalarını sağlamaya çalışıyor.»

J. Carrera :

«ABD, dünyanın tüm diğer ülkelerinin yaptığından daha fazla silah satışı yapmaktadır. Bu durum Latin Amerika'da, sadece ABD'yi zenginleştirmekle kalmayıp, gerici askerî rejimlerin güçlenmesine ve devletler arası ilişkilerde gerginliğin artmasına da neden oluyor. 1975 yılında, bu askerî yağmalamanın başında üç ülke vardı: Brezilya, Arjantin ve Venezuella. Son derece sınırlı kaynaklarıyla silahların bedelini ödemek zorunda bırakılan Latin Amerika devletleri, Kuzey Amerikan emperyalizmine her geçen gün daha fazla bağımlı oluyorlar.»

A. Kohen :

«Latin Amerikan militarizmi kıt'a sınırlarını aşmaktadır ve bu da yankee emperyalizminin genel stratejisine uygun düşmektedir.»

W. Nkosi :

«Afrika'daki ırkçılık kaba askerî güçten ve silahlanma yarışından destek alıyor. Pretoria, beyaz azınlık hakimiyetini korumak için savaş hazırlıklarını arttırıyor. Afrika'da yeni-sömürgeci siyaset güden emperyalist güçler, açık ya da gizli olarak en modern silahları veriyorlar, faşist Vorster rejimine...»

Konuşmacıların önemle işaret ettikleri gibi, bağımsız bir gelişme yolunu seçen devletlere sosyalist ülkelerin yaptığı yardımın, emperyalist silahlanma yarışıyla ortak hiç bir yanı yoktur. Sosyalist devletler, özellikle saldırgan emperyalist politikanın kurbanı olan devletlere ve sömürgeciliği yeniden ihya etme kalkışmalarına karşı, bağımsızlık mücadelesi veren ulusal kurtuluşçu güçlere veriyor savaş malzemesini. Böylece bu ülkelerin savunma potansiyeli güçleniyor; halkların sömürge baskısından ve emperyalist bağımlılıktan kurtulmalarına katkıda bulunuluyor.

E. Primakov :

«Sömürücü sınıfların bulunmadığı sosyalist ülkeler için silahsızlanma, tüm insanlığı ilgilendiren ve klasik ya da nükleer bir savaşın önlenmesine olanak sağlayan bir görev olmakla kalmayıp, yeni toplumu başarıyla inşa etmenin de vazgeçilmez koşuludur. Gerçekten, silahlanma yarışını durdurma ve silahsızlanma, önemli maddi kaynakların toplumsal inşada kullanılmak üzere serbest kalmasını sağlayacaktır. SSKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri L. Brejnev, XXV. Kongre'de şunu bildiriyordu:
Detant'ı, sosyalizm ve komünizmi barışçı yoldan inşayı elverişli kılan bir araç olarak gördüğümüzü saklamıyoruz.»

H. Kellner :

«Gelişmiş kapitalist ülkelerin komünistleri, sosyalizmde silah yapımı ya da satışından hiç bir sınıfın kâr sağlamadığını emekçilere anlatıyorlar. Barış, detant ve silahsızlanma için büyük istek, sosyalizmin ayrılmaz parçalarıdır, onun sınıf tabiatından gelir. Emperyalizm ise tersine, silahlanma yarışını kendi yapısında taşır çünkü kârı herşeyin üstünde tutar.»

Konuşmacılar sonuç olarak, silahlanma yarışını harekete geçiren unsurları şöyle saptadılar: Emperyalizmin saldırgan tabiatı; soğuk savaş politikasını hortlatma girişimleri; militarizm; askerî-sınaî gruplaşmaların ve uluslu tekelci şirketlerin bencil çıkarları; neo-faşizm, ırkçılık ve yeni-sömürgecilik.

MİLİTARİZMİN İDEOLOJİK SERMAYESİ

Uluslararası detantın başarıları, barış ve toplumsal ilerleme için mücadele verenlerin ilham kaynağıdır; güçlerini arttırmakla ve kitleler üzerindeki etkilerini geliştirmektedir. Bu durum karşısında gerici ve militarist güçler, dünyayı soğuk savaş dönemine gerisin geriye götürmekte daha aktif hale gelmişlerdir.

J. Pittman :

«Silahsızlanmaya karşı olanların ideolojik savunmaları da birbirinden farklıdır. ABD'de, silahsızlanma karşısında olanlar arasında aşırı gerici-

ler, ırkçılar, hukuk ve yürütme organlarının resmî kişileri bulunuyor. Bunlar soğuk savaş düşüncesiyle beyinleri yıkanmış ve bugünkü dünyanın yeni gerçeklerine aydınlık bir yaklaşımda bulunmak istemeyen kişilerdir. Bir diğer grup da anti - komünist sendika liderlerinden oluşmaktadır. Troçkist, Maoist ve Siyonistler ise, detanta karşı mücadelede en aşağılık işleri gittikçe daha çok yüklenir duruma gelmişlerdir. Pentagon ve askerî-sınaî işletmeler, askerî harcamaları arttırmanın ABD için ne kadar hayatî öneme sahip olduğu düşüncesini yayarak, kitlelerin bilincini yozlaştırmayı öğrenmişlerdir. Bugünden başlayarak, 70 yılları sonuna kadar Pentagon'un bütçesini 150 milyar dolara çıkarmanın zorunlu olacağı fikrini halka kabul ettirmek istemektedirler.»

H. Kellner :

«Barış düşmanları, emekçilerin işlerini ve ücretlerini kaybetme korkusu üzerinde spekülasyon yapıyorlar. Gelişmiş kapitalist ülkelerin emekçileri arasında yayılan demagojik bir teze göre, silahlanma yarışı topluma yararlı olacaktır, zira iş hacmini arzulanan düzeyde tutacaktır. Bu «kanıt»ın hiç de yeni olmadığını belirtelim. 1913 yılında Almanya'da, **Alman Ekonomisinde Askerî Unsurun Önemi** diye bir kitap çıkmıştı. R. Hoeniger isimli bir profesörün yazdığı bu kitap, askerî harcamaların değerini övüyor ve bunun ülke ekonomisine getirdiği yararlı etkiyi kanıtlamaya çabalıyordu. Lenin bu tezi şiddetle reddetmiş ve şöyle yazmıştı:

Kendini bütünüyle militarizme adamış, ordu için yapılan harcamaların asla bir kayıp olmadığını, zira paranın ülkede kaldığını ve pek büyük kazançlar sağladığını göstermeğe çalışan basit bir kişiliğin gevezelikleri...» (2)

Bugün varolan işsizlik ve bunalım koşullarında ise, sosyal demagoji daha da pekiştirilmektedir. Tartışma sırasında belirtildiği gibi bu, dar görüşlü bir tavırdır. ABD, FAC, Fransa, İngiltere ve Belçika'nın askerî potansiyeli hızla artmakta ama buna rağmen bu ülkelerdeki işsizlik son on yılda rekor düzeye varmış bulunmaktadır.

J. Pittman :

«ABD'de, resmi hükümet verilerine göre, 1 milyar dolar, savaş sanayiinde 66.000 kişiye iş olanağı sağlar. Oysa aynı miktar, sanayi malzemeleri üretimine aktarılsa 73.000 işçiye, bina yapımında kullanılsa 77.000 işçiye ve tüketim maddeleri üretimine aktarıldığında ise 82.000 işçiye iş olanağı sağlayacaktır.

Silahsızlanmaya karşı olanlar, özellikle anti-komünizmi, anti-sovyetizmi, şovenizm ve milliyetçiliği körüklüyorlar.»

W. Multan :

«Bir «Sovyet tehlikesi»nin varlığı üzerine yapılan spekülasyonlar çok yaygın... Silahlanma yarışçıları, dünya kamuoyunda askeri harcamaları haklı çıkarmak için, bu harcamaların Sovyetler Birliği'nin «devrim ihraç etmek» arzusu karşısında «savunmaya dönük bir tepki»den ibaret olduğunu kanıtlama çabasındalar. Bu «kavram» ne yenidir, ne orijinal! İlerlemeye karşı olanlar, devrimci ve ilerici güçlerin kazandıkları bütün zaferleri Sovyetler Birliği'nin askeri müdahalesi ile açıklamaya oldum olası çalışıp dururlar. Bu «kanıtlama», arka arkaya Küba için, Portekiz için ve son olarak Angola için kullanılmıştır. «Komünist tehlike» korkusu, uluslararası detant düşmanları blokunun nakaratıdır.»

Burjuva propagandası, «Batı'nın askeri zayıflığı» sızlanmasına sarılarak emperyalist devletlerin rekor düzeydeki askeri bütçelerini haklı göstermeye çalışır. **Z. Karkabi, J. Carrera, H. Kellner, W. Multan**'ın belirttiklerine göre son zamanlarda bu propaganda gittikçe daha sık olarak şu yanlış biçime dönüştürülmektedir: «Silahlanma yarışını sınırlama ile ilgili bazı anlaşmalar, «tek yanlı olarak sosyalist ülkelerin çıkarına» hizmet edecektir.

Konuşmacılar, bu tezi kesinlikle reddetmişlerdir. Çünkü bazı batılı güçlerin savaş kredilerini yıldan yıla artırmalarına karşı Sovyetler Birliği, savunma harcamalarını yıllardır aynı düzeyde tutmaktadır. 1960 yıllarında SSCB silahlı kuvvetlerini tek taraflı olarak azaltmıştır.

A. Kohen :

«Stratejik silahların sınırlandırılması ve diğer sorunlarla ilgili Sovyet-Amerikan görüşmeleri sırasında, Latin Amerika ülkelerinde «iki süper gücün komplosu» şeklindeki maocu tezin yaygarasını gördük. Ancak bu tezin bazı güçler tarafından benimsenmesindeki nedenler birbirinden tamamen farklıdır. Örneğin, bazı hükümetler ve bazı partiler, SSCB ve ABD görüşmeleri sırasında kuşkulu bir tavır takınmak suretiyle kendi ülkelerindeki silahlanma yarışının hızlanmasını kolayca haklı çıkarmak istemektedirler.»

H. Safari :

Maocuların «iki süper gücün komplosu» tezinin dayanıksızlığı son derece açık, çünkü emperyalist ABD ile dünyanın ilk sosyalist devleti olan Sovyetler Birliği'ni aynı düzeye koymak mümkün değildir. SSCB ve ABD, birbirinin karşıtı olan iki sosyo-politik sistemin başlıca güçlerini temsil ederler. Dolayısıyla bu devletler, dünyadaki nükleer potansiyelin en büyük bölümüne sahiptirler. Stratejik silahların sınırlandırılması alanında Sov-

yet-Amerikan görüşmelerinin ve ikili anlaşmaların olağanüstü önemi buradan gelir.»

E. Primakov :

«Bu anlaşmalara karşı çıkan kimse, gerçekte, stratejik silah edinme yarışını durdurmayı etkileyebilecek çözümlerin, aranışında, affedilmez bir pasiflikten yana olduğunu söylüyor demektir. Nitekim, silahlanma yarışının durdurulması ve silahsızlanma için çeşitli tedbirleri önermek üzere ön çalışmayı gerçekleştiren Sovyet-Amerikan temasları, sonuç vermeye başlamıştır. Kanıtı, Cenevre Silahsızlanma Komitesinin çalışmalarıdır.

W. Multan :

«Pekin yöneticilerinin, silahsızlanma sorununu çözmenin kesinlikle olanaksız olduğu şeklindeki tezleri, bu yolda alınacak tedbirlerin önüne çıkan ideolojik engellerden biridir. Pekin ve diğer bazı çevreler, silahsızlanma alanında kısmî tedbirlerin dahi zorunluluğunu ve yararını yadsıyorlar, «ya hep, ya hiç»den yana olanlar, silahlanma yarışını durdurmayı engelleme düşüncesi içindedirler.»

E. Primakov :

«Sorunu en köklü biçimde çözme yolu, pek tabii, genel ve tam bir silahsızlanma programı uygulamakdır. Zira böyle bir uygulama, nükleer silahlar dahil, bütün kitle yıkım silahlarının keşfine, yapımına, mükemmelleştirilmesine ve kullanımına kesinlikle son verecektir. Sovyetler Birliği Birleşmiş Milletler'e bu doğrultuda bir program sunmuştu. Ancak, bu konuda tam bir anlaşmaya varmak henüz mümkün olmadı. İşte bundan ötürü gerek Sovyetler Birliği, gerek diğer sosyalist ülkeler, silahlanma yarışını sınırlandırma anlaşmaları yapmak suretiyle, bu projeyi derece derece gerçekleştirmede kendilerine düşen görevi yapıyorlar.»

Toplantıya katılanlar, bu gün için sadece silahsızlanma çağrıları ve belirsiz parolalarla yetinilmemesi gerektiği noktasında birleşmişlerdir. Silahlanma yarışının somut görünümlerini halka göstermek için geniş bir soruşturma yapmak, savaş sanayinin barışçı amaçlara yöneltilmesinin toplumsal sorunları çözmeye yardımcı olacağını halk kitlelerine anlatmak gereklidir. «Sovyet tehlikesi» yalanını, «iki süper güç» sahte teorisini yıkmak;milliyetçilik, militarizm ve anti-komünizm sözcülerinin maskelerini düşürmek de başlıca görevdir.

A. Kohen :

«Uluslararası komünist hareket, başlangıcından beri, savaşları toplum yaşamından kaldırmayı görev blimiştir. XIX. yüzyılın sonunda F. Engels,

silahsızlanmanın zorunluluğu ve olabilirliliği üzerinde duruyordu. Çok büyük orduların ve sınırsız silah üretiminin varolduğunu bir ortamı, halklar için büyük tehlike olarak görüyordu:

«Dünyada şimdiye dek görülmemiş, yıkıcılıkta bir savaştan başka çıkış yolu yoktur denilebilir mi? Ben buna hayır diyorum: Silahsızlanma ve dolayısıyla barışın garanti altına alınması mümkündür.» (3)

Lenin bir çok yapıtında, silahsızlanma ve silahsızlanma mücadelesinin devrimci strateji ve taktik ilkeleri sorunlarını incelemiş, bunlara uluslararası sınıfsal yaklaşım örnekleri vermiştir. Lenin'in altını çizerek belirttiği gibi silahsızlanma, sosyalizmin amaçlarından biridir.

W. Multan :

«Marksist - Leninistler, bu sorunun karmaşıklığını asla küçümsemezler, ama tarihe iyimser bakarlar. İnsan düşüncesinin ergeç, halkların barış içinde yaşama özlemini gerçekleştireceğine inanırlar. Bu iyimserlik içinde ne kuruntulara, ne pasifist yanılgılara ve ne de askeri çevrelerin azgın direncinin üstesinden gelmek için daha etkin mücadele sürdürmenin gerekliliğini hafife almaya yer yoktur.

H. Safari :

«Komünist Partilerin, genel ve tam bir silahsızlanma için savaşanların ilk sıralarında yer almalarının derin objektif nedenleri vardır. Çünkü kapitalist gelişmenin dolaysız sonucu olan militarizm, uluslararası ilişkiler düzeyinde olduğu gibi kapitalist dünya ülkelerinin iç politikalarında da en anti - demokratik ve en anti - komünist bir güç olarak ortaya çıkmaktadır. Militarizm, bağımsız yaşama haklarını savunan ve sömürgeciliği ihya kalkışmalarına karşı mücadele veren halkların en azılı düşmanıdır. İran Tudeh Partisi, hükümetin silahlanma yarışı siyasetini bırakmasını ve milli, bağımsız, barışçı bir dış politika gütmesini istiyor.»

Barış için, genel ve tam bir silahsızlanma için mücadele, işçi hareketinin sınıfsal hedeflerine ters düşmek şöyle dursun, aksine bu hedeflere varmak için daha elverişli koşullar yaratır. Komünist parti dökümanlarının ulusal programlarının ve gündelik eylemlerinin silahlanma yarışına karşı mücadeleyi vurgulaması son derece doğaldır. Sosyalist ülkeler, pek çok ülkede yapılan askeri harcamaların sürekli olarak artması yerine, sistemli bir şekilde azaltılması için mücadele ediyorlar. Sosyalist ülkeler ve diğer bir çok ülkelerin devrimcileri, en kısa zamanda silahsızlanma için bir dünya konferansı toplanmasının gereğine inandıklarını söylüyorlar. Küçük büyük, nükleer silahlara sahip, ya da değil, askeri ittifak üyesi olan ya da olmayan yahut tarafsız bütün devletlerin, eşitlik esası üzerinde, si-

lahsızlanma sorunlarını inceleme ve kararlar alma olanağını elde edecekleri böyle bir forum, tüm insanlığın çıkarına olacaktır.

İnsanlık, daha şimdiden silahlanma yarışını durdurma doğrultusunda önemli yol katetmiş bulunuyor. Barış içinde yanyana yaşama ilkeleri, farklı toplumsal rejimli Devletler esasındaki ilişkilerin kuralı haline gelmekte..

A. Kohen :

«Bu alanda yapılanlar şöyle: Nükleer denemelerin yasaklanması anlaşması; nükleer silahların yayılmaması anlaşması; nükleer silahların ve diğer kitle yıkım araçlarının deniz diplerine ve okyanuslara yerleştirilmesini yasaklayan anlaşma; bakteriyolojik silahların yasaklanması sözleşmesi.

Ayrıca, silahsızlanma için sonuç verici mücadele açısından stratejik silahların sınırlandırılmasıyla ilgili 22-Haziran-1973'de Sovyet-Amerikan görüşmeleri sonucunda imzalanan nükleer savaşı engelleme anlaşması, stratejik saldırı silahlarının sınırlandırılması alanında bazı tedbirler alınmasına ilişkin geçici anlaşma; 1974 Kasım'ında Vladivostok'ta imzalanan stratejik saldırı silahlarının sınırlandırılması için uzun vadeli yeni sözleşme; yeraltı nükleer denemelerin barışçı amaçlarla yapılması anlaşması da önemli rol oynadı.»

W. Multan :

«NATO ülkeleri Viyana görüşmelerinin ilerlemesini hiç te kolaylaştırmayan bir tavır takındılar. Varşova Paktına üye ülkelerin üstünlük iddiasında olduğunu söylüyorlar ve silahlı kuvvetlerde «simetrik olmayan» bir indirim talebinde bulunuyorlar. Oysa NATO Konseyinin Reykjavik (1968) ve Roma (1970) oturumlarında üye ülkeler, Avrupadaki askeri hazırlıklarda indirim yapılmasıyla ilgili şatafatlı öneriler geliştirmişlerdi. Sıra Viyana görüşmelerine gelince, bu önerilerini büyük çapta güdükleştirdiler, görüşmelerin ilerlemesini isteyen sosyalist ülkeler ise, kısa bir süre önce şu yeni önerileri götürdüler Viyana'ya: İlk iş olarak bu yıl, Sovyetler Birliği ve ABD askeri kuvvetlerinde indriim yapmak; aynı zamanda, görüşmelere katılan diğer ülkelerin silahlı kuvvetlerini bugünkü düzeyde «dondurmak» ve bunlarda da 1977 - 1978'de indirim yapmak.

Bu bakımdan bir çok şey, batılı kapitalist ülkelerin kamu oyunun çabalarına bağlı. Kamu oyunu harekete geçirmek, onun iktidarları üzerindeki baskısını artırmak, Viyana görüşmelerinin ilerlemesine yardımcı olacaktır.»

J. Pittman :

«Pentagon, yeni yöntemler ve yeni kitle yıkım silahları bulmak için araştırmalara devam ediyor ve bunu pek çok kişi biliyor. Dolayısıyla, Bir-

leşmiş Milletler Genel Kurulunun XXX. Dönem toplantısına S.S.C.B. nin, yeni tipte ve yeni sistemde kitle yıkım silahlarının geliştirilmesini ve üretimini yasaklayan bir anlaşma tasarısını sunma girişimi son derece yerinde olmuştur. Diğer yandan, nükleer silahların yayılmasına karşı mücadele de büyük önem taşıyor. Konuşmacıların çoğu 96 ülke tarafından imzalanan nükleer silahların yayılmaması anlaşmasının son derece önemli olduğunu özellikle belirttiler. Ancak, bu anlaşmanın **tüm** ülkeler tarafından imzalanmasını ve göz önünde tutulmasını sağlamak için yine de yapılacak çok şey var... Çünkü bu günkü endüstriyel, bilimsel ve teknik gelişme, koşulları o hale gelmiştir ki, eskiden nükleer silahlanmayı engelleyen ekonomik ve teknik engeller gittikçe daha fazla aşılabilir hale gelmiştir. Gittikçe artan sayıda Devlet, enerji alanındaki gelişmeyi atom santrallarının yapımına bağlamaktadır. Dolayısıyla gerici askeri güçlerin etkili olduğu ülkelerde, bu nükleer potansiyelin nükleer silah üretimine olanak verecek şekilde kullanılabileceği tehlikesini hesaba katmak gerekmektedir. (4)»

Z. Karkabi :

«Nükleer silahların yayılmaması anlaşmasını İsrail imzalamayı reddetti. Amerikan basınında açıklandığına göre İsrail, zayıf güçte 10'dan fazla atom bombasına sahip bulunuyor. İrkçı Pretoria rejimi ile İsrail arasında varılan son anlaşma, Güney Afrika uranyumunun İsrail'e verilmesini öngörüyor. Güney Afrika Başbakanı Vorster'in İsrail'e yaptığı ziyaret dolayısıyla İsrail Komünist Partisi askeri çevrelerin yapacağı anlaşmaların tehlikesine karşı tavır aldı. İsrail komünistleri, yeni Stockholm çağrısı üzerine başlatılan imza kampanyasına aktif olarak katılıyorlar. İsrail Barış Komitesi bu çağrıya şu iki maddenin de eklenmesini önerdi ve vatandaşları bunları desteklemeye çağırdı: 1) İsrail, Yakın-Doğu'nun nükleer silahlardan arınmış bir bölge haline dönüşmesini sağlamalıdır. 2) İsrail, nükleer silahların yayılmaması anlaşmasına bağlanmalıdır.»

W. Nkosi :

«Afrika halkları, Güney Afrika Cumhuriyetinin nükleer programını gerçekleştirmesinden büyük kuşku duymaktadırlar. İsrail'le yapılan işbirliği, atom araştırmalarının sürdürülmesi için Batı Alman tröstlerinin yaptığı yardım, ABD'nin Güney Afrika Cumhuriyeti'ne iki atom reaktörü satmayı kabul eden kararı, Fransa'nın Güney Afrika'lı ırkçılara iki atom santralı verme eğilimi,... bütün bunlar, ırkçıların nükleer silahlara sahip olması gibi çok ciddi bir tehlike yaratmaktadır.»

H. Kellner :

«Alman Komünist Partisi, FAC'nin atom enerji tesislerinin gerici rejimlere verilmesine ve özellikle de Brezilya'ya, Güney Afrika Cumhuriyeti'-

ne atom reaktörleri satılmasına karşıdır. Ayrıca bu yılın 22 Mayıs'ında Bonn'da, silahsızlanma için 40.000 kişilik çok büyük bir gösteri yapılmış ve Federal Almanya tarihinde bu büyüklükte bir gösteriye rastlanmamıştır.»

W. Nkosi :

«Başını Çinlilerin çektiği bazı çevreler, nükleer silah kullanımının yasaklanmasını apayrı bir sorunmuş gibi göstermek niyetindedirler. Ne varki, nükleer silahların kullanımının yasaklanması, uluslararası ilişkilerde kuvvet kullanımını yasaklamayla birleştirilmediği taktirde, bazı devletler, bu durumu barış amacını ciddi olarak tehdit eden çıkarları için kullanabileceklerdir.»

Görüş alışverişinde bulunan konuşmacılar, her türlü silahlanma yarışının ve en başta da nükleer silahlanmanın durmasını talep etmek üzere işçi sınıfının ve tüm emekçi halkların müdahalesinin gerektiğini, aksi halde bu mücadelede başarıya ulaşılamayacağını vurguladılar. Her konuşmacı kendi ülkesinde, silahsızlanma ve bunun gerçekleşmesi için kitleleri harekete geçirme konusunda kazanılan deneyimleri anlattı ve bunların tahlili yapıldı.

Bilindiği gibi, 1969 Uluslararası Komünist ve İşçi Partileri Konferansı, silahlanma yarışının sınırlandırılması için somut tedbirler alınması koşullarını belirlemede önemli katkılarda bulunmuştu:

«Tüm barış tutkunu güçleri, askeri bütçelerde esaslı indirimler sağlamaya ve uluslararası etkili bir denetim altında genel ve tam bir silahsızlanma için mücadeleyi yaygınlaştırmaya çağırıyoruz. Ancak bu sayede, serbest kalacak olan kaynaklar, emekçilerin yaşam düzeylerini iyileştirmeye, kamu sağlığına ve eğitime, gelişme yolundaki ülkelerin yardımına hasredilebilecektir.»

J. Pittman :

«ABD komünistleri, detant politikasını desteklemeyi ve ABD'nin yayılmacı politikasıyla mücadele etmeyi hedef alan her türlü eylem ve girişime aktif olarak katılıyorlar. ABD Komünist Partisi, bu eylemlerden bazılarının hem başlatıcısı hem de örgütleyicisi durumunda. Amerikan halkının çoğunluğunun, uluslararası detant ve barış için gösterdiği içten özlemin, silahsızlanma yararına örgütlü ve güçlü bir hareket haline dönüşmesinin mümkün olduğunu da görüyoruz.»

H. Kellner :

«Alman Komünist Partisi'nin Bonn Kongresinde, tüm Federal Almanya vatandaşları, politik detantı askeri detantla tamamlamak için ortaklaşa

mücadeleye çağrıldı. Bilindiği gibi 1971 yılındaki Düsseldorf Kongresinden bu yana Alman Komünist Partisi, askeri şirketlerin tümünün kamu kesimine aktarılmasını Federal hükümetten ısrarla talep ediyor. Burada söz konusu olan yalnızca bir millileştirme değil, işçilerin bu alandaki etkisinin arttırılmasıdır.»

J. Carrera :

«Venezüella komünistleri silahsızlanma mücadelesiyle, ABD emperyalizminin gerek Venezüella'nın gerekse diğer Latin Amerika ülkelerinin içişlerine karışmasına karşı verilen mücadele arasında sıkı bir bağ görmektedirler. Zira Latin Amerika ülkeleri, ancak bu sayede sahip oldukları doğal zenginlikler üzerinde denetimi kurabileceklerdir. Bu açıdan Venezüella Komünist Partisi'nin Parlemento'da, askeri bütçe dolayısıyla koyduğu tavır, dikkat çekicidir. Venezüella hükümeti, petrol satışından sağlanan gelirlerin artmasından yararlanarak askeri harcamaları hızla ve önemli ölçüde arttırmıştı. Çeşitli parti temsilcileri bundan hoşnut olmadıklarını gizlice ifade ettiler ama, Parlemento'da, askeri bütçenin şişirilmesine karşı açıkça oy kullanan yalnızca Komünist Partisi oldu.»

H. Safari :

«Yeryüzündeki toplumsal gelişmenin kaderi, savaş ve barış sorunun çözümüne büyük oranda bağlı. Bu gün ilerici güçler cephesi, toplumsal ve ekonomik gelişmede yeni bir aşamaya varmak istiyor. Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerin yürüttüğü ve genel güvenliği güçlendirmeyi hedef alan politika, bu süreci olumlu yönde etkiliyor. Ve burada ortaya çıkan görünüm, barış, halkların güvenliği ve silahsızlanma için proleter enternasyonalizmi görünümüdür. Ancak, silahlanma yarışını durdurmak için üstesinden gelinmesi gereken teknik ve diğer güçlükler; bunun yanında, silahsızlanma düşmanlarının çıkardığı çok sayıda engel de mevcut. Belli başlı kapitalist devletlerde, dış politika alanında etkili bazı çevrelerin eylemleri konusunda **Pravda** muhabirinin sorularını cevaplayan L. Brejnev şöyle diyor:

Görünen odur ki, barışçı ve silahlanma yarışına karşı bir politika, Komünist ve İişçi Partileri'nin Berlin Konferansında ilan ettikleri detant için mücadele politikası, o kişilerin hoşuna gitmiyor.» (5)

Berlin Konferansı'na katılanlar, artan askeri harcamaların, emekçilerin sırtına gittikçe daha ağır biçimde yüklendiğine dikkati çekmişlerdi. Bu olanakların halkların yaşam düzeyini yükseltmek, kültürel gerilikten kurtulmak ve gelişme yolundaki ülkelere yardım için kullanılması, tüm insanlığın gelişimine hizmet edecektir.»

Tartışmaya katılanlar sonuç olarak, silahlanma yarışını durdurma ve silahsızlanma için mücadelenin, komünistlerin temel hedefleriyle çakıştığını ve aynı zamanda bu hedeflerin gerçekleşme koşullarından biri olduğunu belirtmişlerdir.

---

(1) NATO üyesi ülkelerin askerî harcamaları 1974'de 135 milyar dolar iken, 1975'de 149 milyar dolara yükseldi. 1949-1975 yılları arasında bu blokun tamamen askerî olan harcamaları toplam 2.000 milyar doları geçti.

(2) Lenin, **Bütün Eserleri**, Cilt 39, sf. 207.

(3) K. Marx ve F. Engels: «Avrupa'da silahsızlanma mümkün müdür?», Eserleri (Rusça baskı) cilt: 22 sf: 387.

(4) 1975 yılında, 45 ülkede 500'den fazla atom reaktörü çalışıyordu. Bilim adamlarına göre, bu sayı, 1985 yılında yaklaşık 2000 olacak ve nükleer silahların yapımında hammadde olarak kullanılan plütonyum'un da dünya üretimi, 1980 yılında 27.000 kg ve 2000 yılında 700.000 kg'a yükselecektir.

(5) **Pravda**, 30 Temmuz 1976.

BASRA KÖRFEZİ OLAYLARI

7 ve 13 Aralık günleri İran Halkları için büyük bir önem ifade etmektedir. 7 Aralık İran Öğrenci Günü, 13 Aralık İran Azerbeycanı'nın kuruluş yıldönümüdür.

Öte yandan Basra Körfezi üzerinde yapılan tartışmalar ve bu bölgedeki gelişmeler üzerine Türkiye kamuoyuna yansıyan kısıtlı ve çarpık bilgileri - haberleri aşmak bakımından, olayların içinde yaşayanların çalışması olan aşağıdaki incelemeyi yayınlamayı gerekli gördük.

Dünya **Dergisi'nin 2/1972 sayısında yer alan bu yazı** «Fars Halici Olayları» **başlığını taşımaktadır. Ancak, bu bölgenin ülkemizde** Basra Körfezi **olarak tanınması ve adlandırılması dolayısıyla bu terimi kullanmayı uygun bulduk.**

ÖNSÖZ

Basra Körfezi, sularında, kıyılarında ve boğazında değişik zıtlıkların çatıştığı dünyanın hassas bölgelerinden biridir. Bir yandan emperyalizm ve yerli gerici çıkarlar arasında çatışmalar diğer yandan bölge halklarının muhalefeti en önemli çatışmalardandır.

Diğer çelişkiler (emperyalistlerarası çelişkiler gibi) ve emperyalizme bağımlı yerli gerici hükümetler arası çelişkiler, bölge ülkeleri arasında ilerici ve anti-emperyalist güçlerin emperyalistlerle ve gerici hükümetler-

le olan çelişkileri bu bölgenin en önemli özgül çelişkilerindendir. Bu çelişkiler dünyanın bu köşesini etkisi altında tutmaktadır. Emperyalist güçler bu çelişkileri kendi çıkarlarını günbegün artırma yolunda kullanmakta ve çözümlemektedirler. Bu makalenin amacı Basra Körfezinde cereyan eden olayları araştırmak, incelemek ve özellikle İran hükümetinin bu olaylar içindeki rolüne dikkati çekmektir.

TARİHÇE

Bilindiği gibi 19. yüzyılın başlarında İngiliz Emperyalizmi rakiplerini Basra Körfezinden atarak, körfezin baştan, Umman, Mesket ve Şaddülarap'ın ağzına kadar olan bölümünde siyasi, askeri ve ticari nufuzunu kurmuştu. Bu zamana kadar İngiltere için Körfezin önemi; ilk olarak Hindistan'a ulaşım yolunu korumak, ikinci olarak da Körfez komşusu ülkelerin ticaretini kendi tekelinde toplamaktı. Bu amaçlar uğruna uygulanan «böl - yönet» siyaseti batı sahillerini arap emirlikleri arasında aralarında her zaman ihtilaf ve nifak olabilecek şekilde, böldü. İran'ın güneyinde ise giderek kendi nüfuzunu kurdu. 20. yüzyılın başlarında Basra Körfezinde petrol bulunması bölgeye yeni bir önem kazandırdı İngiltere doğal olarak bölgedeki çok üstün nüfuzu sayesinde, bulunan petrol kaynaklarını kendi istek ve çıkarlarına uygun olarak sömürebilmek için diğer emperyalistlerden önce imtiyazlar ele geçirdi. Bu cümleden olarak da sömürücü Güney Petrol Kumpanyasının temel taşını İran'da yerleştirmiş oldu. 1. Dünya savaşının bitiminden sonra İngiltere'nin son rakibi, Körfezin ucunda yer alan Osmanlı Devleti de takattan düşmüştü.

Mezopotamya da İngiltere nüfuzuna geçmişti. İki harp arasındaki zaman içinde genellikle Basra Körfezi İngiltere'nin hakimiyeti altında idi ve kendi askeri üslerini, Körfez adalarında, emirliklerinde ve Irak'da iştirakiyle ortaya çıktı. Bu anlaşma, ek olarak, Sovyetler Birliği'nin kuşatılması plânının bir halkası idi ve İngiltere çıkarlarını Körfezinde korumak için bir kalkandı.

İkinci Dünya Savaşı sıralarında aynı zamanda İngiltere ile de Mihver aleyhine işbirliği halinde olan Amerika gibi güçlü bir rakip, Körfezin petrol kaynaklarına göz dikerek, bu bölgede iktisadi ve siyasi nüfuzunu yerleştirmek için çaba harcamakta ve çıkarların yeniden paylaşılmasını istemekteydi. Nitekim İngiltere'nin zayıf düşmesinden yararlanarak bölgede üstün tavizler ele geçirdi.

KÖRFEZDE SÖMÜRGECİLİĞE KARŞI HAREKETLER

SSCB'nin faşizme karşı savaşının başarısı ve faşizm tahakkümü altındaki milletlerin hürriyetlerine kavuşturulması, dünyada sömürgeciliğe

karşı hareketlere öyle bir gelişme ve güç kazandırdı ki, sömürgecilik sistemini yıktı. Ortadoğu'da bu hareket geniş ve güçlü halk hareketi şeklinde gelişti; İran'da emperyalizme karşı, Mısır'dan Basra sahillerine kadar arap halklarının hareketi ingiliz emperyalizmine karşı ortaya çıktı. Bölgedeki anti-emperyalist güçler, yeryüzünde barış ve sosyalizm lehinde ve emperyalizm aleyhine olan değişiklikler sayesinde, sosyalist kampa dayanarak ve Amerikan ve İngiliz emperyalizminin arasındaki geçici çelişkilerden yararlanarak, dikkat çekici başarılar elde ettiler. Suriye ve Lübnan, yenik Fransız emperyalizminin esaret zincirinden özgürlüğe kavuştu. Mısır halkı, Kuzey Yemen ve Güney Yemen İngiltere'yi kendi yurtlarından kovdular. İran'da petrol sanayii millileştirildi. Irak'ta işbirlikçi Haşimi Hükümeti 1958 Haziran devrimi ile yıkıldı ve cumhuriyet kurularak, İngiliz esaretinin zincirlerinden kurtulup özgürlüğüne kavuştu. Bağımsızlık talep eden Arap halklarının kabaran hareketi bütün Körfez sahillerindeki emirlikleri de sardı. Böylece Basra Körfezi ve çevresi, sömürgeci ve gerici eğilimlerle, sömürgeciliğe karşı olan halkların ilerici hareketi arasında bir çatışma alanı haline geldi. Petrol kaynaklarının yavaş yavaş keşfedilmesi ve Körfezdeki kapitalist ülkelerin gitgide artan ihtiyaçları ortadoğu ve Körfezin önemini daha da artırarak, emperyalistleri bölgedeki çıkarlarını korumak için daha hassas davranmaya yöneltti.

Demokratik (Güney) Yemen Cumhuriyeti'nin ortaya çıkışı, Umman'da Dofar halkının silahlı hareketinin genişlemesi ve Körfezin batı sahillerine yayılması, Irak Cumhuriyeti'nde olumlu değişiklikler, OPEC teşkilatı içinde sömürücü petrol tekellerine karşı mücadelenin şiddetlenmesi ve aracısız satış olanaklarının ortaya çıkması, petrol üreten ülkelerde petrol sanayiinin millileştirilmesi yönündeki gelişmeler (son günlerde Irak'ta ve Suriye'de bir kısım sanayiin millileştirilmesi) (1) ile petrol işçilerinin haklı istekleri (2) ve mücadeleleri, emperyalistleri ciddî ve hayatî önem taşıyan sorunlarla karşı karşıya getirdi. Sömürücü petrol tekellerinin ve emperyalistlerin endişesi ile Körfez ve Ortadoğu'daki hadiselerin gelişimini «Y.S. Niyozendorldriport»dan izleyelim. Bu derginin 1972 Haziran 26. sayısında şöyle yazıyor «petrolün ucuz fiatla Amerika'ya ve onun NATO'cu işbirlikçilerine garanti eden bu eski sistemin yıkılması ile emperyalizm güçlü bir darbe yiyecektir».

---

1 — 1972 Haziran ayında önce Irak'ta daha sonra Suriye'de çok güçlü uluslararası (Iraque Petrolum Co.) tesisleri millileştirildi.

2 — Bahreyn'de boykot 1956, Umman'da 1957, Aden'de 1956, Suudi Arabistan'da 1956, Kuveyt'te 1959-1961, Katar'da 1963, Kuzey Yemen'de devrimci isyan 1962 de ve Güney Yemen'de silahlı isyan 1963.

KÖRFEZ'İN İKTİSADİ ÖNEMİ

Körfezinekonomik bakımdan önemini göstermek amacıyla, 1971 tarihi itibarıyle; petrol üreten ülkelerin listesini, bulunan petrol yataklarını ve çıkarılan petrol miktarını aşağıda sunuyoruz.

No	Ülkenin adı	Petrol yatakları Mil.Ton.hesabı ile	Çıkan petrol miktarı 1971 yıl. Mil.Ton.Hes.
1	İRAN	7531,4	227,0
2	ABU-DABI	2529,6	44,5
3	BAHREYN	86,0	3,8
4	DOBİ	205,9	6,5
5	IRAK	4837,0	83,0
6	UMMAN	689,0	14,7
7	S. ARABİSTAN	19848,0	222,0
8	KATAR	777,6	20,0
9	KÜVEYT	9091,4	145,0
10	MÜTESELLEHE BÖLGESİ	3367,3	26,4
TOPLAM	....	49163,2	792,9

Not: Bu rakkamlar İstatistik mecmuası «Dünya İktisadı ve Uluslararası ilişkiler» 1972'den SSCB tarafından çıkarılmıştır.

AMERİKAN VE İNGİLİZ EMPERYALİSTLERİNİN İHRAÇ EDİLEN KÖRFEZ PETROLÜNDE OLAN PAYLARI:

AMERİKAN TEKELLERİ:

Katar petrolü	% 13,10
S. Arabistan petrolü	% 100,0
İran petrolü	% 40,0
Irak petrolü	% 23,75
Bahreyn petrolü	% 100,0
Kuveyt petrolü	% 50,0
S. Arab. ve Kuveyt pet. arasındaki mıntıka	% 28,0
Dobi petrolü	% 50,0
Ebu-Dabi petrolü	% 23,75

İNGİLİZ TEKELLERİ

Irak petrolü	% 23,75
İran petrolü	% 40,0
Kuveyt petrolü	% 50,0
Katar petrolü	% 33,0
Ebu-Dabi petrolü	% 66,0
Umman ve Mesket pet.	% 85,0

Dikkatle incelersek Dünya'da bulunan petrol yataklarının 2/3'ünün —sosyalist blok hariç— yakındoğu ve Basra Körfezinde bulunduğunu görürüz. Başka deyimle, 72 milyar ton olan dünya petrol rezervlerinin 50 milyar tonu Ortadoğu'da ve bunun da 41 milyar tondan fazlası Basra Körfezinde ve Körfez çevresindeki ülkelerdedir. Bu durum kapitalist - emperyalist sistem açısından Körfezin iktisadi önemini aydınlığa çıkarmaktadır. 1971 senesi rakamlarına göre, Körfezden dünyanın çeşitli kapitalist ülkelerine 80 milyon ton petrol gönderilmiştir. Bu miktar yaklaşık olarak Batı Avrupa'nın ihtiyacının % 50'sini. Japonya'nın % 70'ini, Amerika'nın Vietnam ve Hint okyanusunda sarf ettiği petrolün tamamını karşılamaktadır. Amerikan enerji uzmanlarının hesaplarına göre ABD'nin 1985'de her yıl için 800 mil. ton petrol ithal etmesi gereklidir ve bu miktarın 400 mil. tonunun Körfezden karşılanması istenmektedir. Çünkü ABD'nin 4 milyar tondan fazla kaynağı yoktur ve kendi kaynaklarından bu miktarı sağlayabilmesi için Körfezdeki masrafının 10 misli masraf yapması gerekmektedir (Çıkarılan petrolün her tonu Amerika'da 12 dolar, körfezde ise 1,2 dolardır). (Bu rakkamlar «Yeni Dünya» mecmuasının 36. nolu Aralık 1972 sayısından alınmıştır). Petrolün emperyalistler için önemini özetlersek; 1 — Emperyalist tekellerin kâr hırsı, 2 — Petrolün enerji kaynağı olarak kapitalist ekonomi ve askeri ihtiyaçlara tahsisi.

KÖRFEZİN STRATEJİK ÖNEMİ

Emperyalistler için Basra Körfezi'nin stratejik bakımdan da önemi vardır. Doğu-Batı bağlantı yolu ve Arabistan Yarımadası arasında, Amerikan deniz ve hava güçleri ile İngiliz üsleri için uygun bir konuma sahiptir. Bölgede, başlangıçtaki önemini bir dereceye kadar kaybetmiş Cento paktı halen faaliyetine devam etmektedir. Basra Körfezindeki emperyalist üslerinin yalnız petrole dayalı çıkarları güvence altına almak için değil aynı zamanda komşu memleketlerde ve stratejik bir hat olan Singapur'dan Hint okyanusuna, Güney Afrika'dan Kızıl Denize kadar askeri ve politik nüfuzlarını korumak için de büyük önemi vardır. Buna ek olarak Basra Körfezi komşu ülkelerin dış dünya ile bağlantı sağladıkları bölgedir.

EMPERYALİZMİN PLANLARI

Bölgedeki anti-emperyalist hareketlerin bastırılarak, ekonomik ve stratejik çıkarlarının korunması için emperyalistler yeni-sömürgecilik politikası esaslarına göre tanzim ettikleri «Gevam» veya «Nikson» (1) doktrinini ortaya atmışlardır. Bu doktrinin esas hatları aşağıdaki şekildedir.

1 — Emirliklere bağımsızlık verilmesi, İngiliz güçlerinin Körfezi tahliyesi.

2 — İran'la komşu arap ülkeleri arasında ve arap ülkelerinin kendi aralarındaki anlaşmazlıkların giderilmesi.

3 — İngilizlerin Körfezi tahliyesi ile doğacak boşluğun doldurulması ve «güvenliğin korunması», «istikrar sağlanması» adına, haliç sahilindeki ülkelerin bir «işbirliği» anlaşmasına bağlanması.

4 — Körfezde Amerikan askeri varlığının garantisi.

5 — Umman'ın İngilizlerin eliyle güçlendirilmesi.

6 — Emperyalistlerin Umman denizinde ve Hint Okyanusunda yeni stratejik hatlarının güçlendirilmesi.

7 — İran, Suudî Arabistan ve Arap Emirliklerinin donatımı.

8 — Dofar halk hareketinin bastırılması, Güney Yemen Demokratik Cumhuriyetinin, Irak rejimlerinin değiştirilmesi ve genellikle bölgedeki hereketlerin önlenmesi.

Bu son yıllarda olayların gelişimi böyle bir planın varlığında hiç bir şüpheye yer bırakmıyor. Amerikan ve İngiliz emperyalizmi ile Körfez çevresindeki gerici hükümetler, bu planın gerçekleşmesinde birbirleriyle düşünce alış-verişinde bulunma ve aynı zamanda herbiri daha fazla çıkar ve imtiyaz ele geçirmek peşindedir. Ama sömürgeciliğe ve gericiliğe karşı hareketleri bastırma konusunda işbirliği ve dayanışma halindedirler.

Son yılların bazı olayları ayrı ayrı oldukları halde, aslında bir tek zincirin halkaları gibi birbirine bağlıdır ki, topluca tek bir olgudur ve hepsi emperyalistlerin planları çerçevesindedir, yukarda buna değindik. Şimdi bu olayları bir bir inceleyelim.

---

1 — Nikson 1972 Ocak ayının 21'inde Amerikan kongresine şöyle hitap etmektedir. «Bizim siyasetimiz koruyucu ve hesaplı, içinde yaşadığımız dünya şartları gerçeklerini dikkate almaktadır. Biz yapabileceğimiz taahhütleri kabul ediyoruz ve onların icrası için amadeyiz. Bizim taahhütlerimiz büyük hür dünya içinde sarsılmadan yerinde bakidir. Ama elbette başkaları da hür dünyada hürriyeti korumakta kendilerine düşen sorumlulukları bilmelidirler... Biz başka ülkelere ihtiyaçları oranında yardım ediyoruz. Ta ki onlar kendi kendilerini savununcaya kadar.» Nikson doktrini açıkça Basra Körfezi hakkında «Keyhan» gazetesi 1970 Nisan ayının 23'ünde Ricardson Amerika Dışişleri Bakanlığı tarafından böyle yayınlandı. Nikson doktrini barış ve ABD güvenliğinin gerçekleşmesi için, bölge halklarına ve İran'a ilginin arttırılması gerektiğine inanmaktadır. Nikson II. Dönem Cumhurbaşkanlığına başlaması münasebetiyle bu görüşlerini tekrarlamıştır. (1973 Ocak)

KÖRFEZ'DEN İNGİLİZ GÜÇLERİNİN TAHLİYESİ

1968 Aralık ayında İngiltere'nin başbakanı Wilson şu açıklamayı yaptı· «İngiltere 1971'de güçlerini Körfezden yavaş yavaş çekecektir.» İşçi hükümeti İngiliz güçlerinin Körfezde varlığının araplar için bir tahrik olduğunu ve devlet bütçesinin büyük bir kısmını yutmakta olduğunu biliyordu. Aynı zamanda Muhafazakârlar, Arap emirliklerinin İngilizlerin askeri varlıklarına ve desteklerine ihtiyacı olduğunu iddia ediyorlardı. Ve 20 milyon lira olan İngiliz askerlerinin masrafı, 200 milyon lira petrol geliri ile (ki bu Emirliklerin ve özellikle Kuveyt'in İngiliz bankalarına bu parayı yatırmaları ile) telafi olacaktır. Muhafazakar hükümetin başbakanı Hiss 1969 yılında İran ve Körfez Emirliklerini ziyaret ederek emirliklerin şeyhlerine «eğer iş başına gelirlerse işçi hükümetinin kararlarını geçersiz sayacaklarına» söz verdi (1).

1975 Haziran ayında Muhafazakar parti iş başına geldiği halde, önceki düşüncelerine rağmen işçi hükümetinin gösterdiği şartlar gereğince Suveyş'in doğusundan çekilme kararı almak zorunda kaldı. Ve 1971 Mart ayının öncelerinde 1971'in sonuna kadar, 1820 anlaşmasına göre İngiltere'nin himayesi altına giren Emirliklerin geçersiz olacağını ve İngiliz güçlerinin Körfezden çekileceğini açıkladı. Bu «tahliye» siyasetini aşağıdaki şekilde açıklayabiliriz.

1) İngiliz emperyalizminin üzerine perde çekmek, Basra Körfezi bölgesindeki ve Ortadoğudaki halkların kendi geri kalmışlık sebebi olarak İngiltereyi görmelerini önlemek.

2) Kendi güçlerinin masraflarının bir bölümünü Emirliklerin üzerine yıkmak.

3) Bu bölgede «huzuru» ve «emniyeti» sağlama görüntüsü altında Körfez komşusu ülkelere kendi silahlarını satmak için pazar bulmak.

4) Amerika deniz-hava güçlerinin Körfeze girmeleri için olanak sağlamak; petrolün devamlı akması, emperyalistlerin ortak çıkarlarının teminat altına alınması için Amerikanın garanti vermesi gerektiği. Bu noktayı gözönünde tutarak II. Dünya Harbi ve ondan sonra Amerikan petrol tekelleri Körfezden çıkan petrolün % 70'ini kendilerine maletmeyi başardılar. Ve bu durumda İngiltere kendi güçlü rakibi karşısında geri çekilmeye mecbur oldu. Amerika, kendi çıkarları doğrultusunda o bölgenin korunmasını istiyordu.

---

1 — Hiss'in Körfeze dönüş makalesi «Financial Times (İngiliz)»de 26.6.1970 de yayınlandı.

Mr. WILLIAM LOS'UN MEMURİYETİ

İngiltere «tahliye işlemine başlamadan önce hazırlık için yüksek müsteşarlarından birisini Basra Körfezine gönderdi. Mr. William Los uzun yıllar Arap ülkelerinde ve Ortadoğu'da çalışmıştı. Emirliklerin durumunu iyi biliyordu. Ve İngiltere'nin yeni siyasetini Körfez'de uygulamak üzere görevlendirilmişti. Los, gençlik yıllarında İngiltere müstemlekecilik hükümetinin Sudan'daki memurlarından biriydi. 1956 yılından 1960'a kadar Aden'in fermandarı (vali benzeri bir yönetici) idi ve Güney Yemen'deki anti-müstemlekeci harekete karşılık Emirliklerin birleşmesini sağlamıştır. 1963'te KTAER'de bağımsızlık hareketini bastırmak için görevlendirilmiş. 1965 yılında Bahreyn'de siyasi görev almıştı. 1966 yılında devlet memurluğundan ayrılıp «Streyn» bankası ve «Gray Magnezi» müessesesinde müşavirlik yapmaya başlamıştır. Los, 1971 yılında İran ve Körfez bölgesine gidip gelmeye başladı. İran'ın şeyhlerle olan ihtilaflarını ve Emirliklerin aralarındaki zıtlıkları gidermeye çalışıyordu (1). Los, İran'la Şarce (emirliklerden birisi) arasındaki ihtilafı, küçük adayı, büyük adayı ve Ebu Musa adasının bir kısmını İran'ın işgal etmesi şeklinde halletmiştir. Ve buna karşılık İngiltereye tanınan petrol imtiyazları kendi bölgesinde ve Ebu Musa adasında geçerlik kazandı. Bu anlaşmaya ek olarak İngiltere, Şarce'nin petrolden yeterli geliri olmadığı sürece yılda 1,5 milyon sterlin Şarce'ye yardım edecek ve «emniyet» ve «huzurun» korunması için gelişmekte olan yedi emirlik federasyonunu destekleyecekti.

FEDERASYON ve EMİRLİKLER

Los, 9 Bahreyn Emirliğinden (Kater, Abudabi, Dobi, Ümmül Govin, Facire, Şarce, Resul Hayme, Ecman) bir tek Federasyon kurulması için görevlendirilmişti. Anlaşmalarla İngiltere'ye bağlandılar. Ama bu, Emirliklerin iktisadi, toplumsal ve nüfus bakımından, geçmişteki ihtilafları ve Körfez'in büyük devletleriyle ihtilafları sonucu güç oldu (2). Bu durumda, Los'un çalışmalarını güçlendirmek için İngiltere Dışişleri bakanı Mr. Duclas Hyum Avam kamarasında, İngilterenin Federasyon hakkındaki görüşlerini şu şekilde açıklamıştı:

«İngiltere'nin Şehinşahlık Devleti, emirlikler arasındaki böyle bir federasyonu destekler ve emirliklere bildirmiştir ki; İngiltere Şehinşahlık

---

1 — İngiliz «Daily Telgraph»dan alınmıştır. 12.2.1971

2 — Bahreyn nisbi bakımdan ilerlemiş, Ebu-dabi ise hepsinden zengindir. Bazı emirliklerde hiç petrol yoktur. Ebudobinin Suudi Arabistan ile petrol bölgesi olan Bermi üzerinde ihtilafı vardı. Bahreyn ile Kator arasında bazı küçük adalar üzerinde ihtilaf vardır.

hükümeti bu emirliklere bir federasyon şekli vermeye hazırdır. Buna göre kendi ilişki ve yardımlarına devam etmek için şunları şart koşmuştur: Birincisi, biz gerekli ve garantili bir dostluk anlaşmasına bu federasyonla imzalamaya hazırız. İkinci olarak, Majestelerinin hükümeti, Ummanda etkili bölgede barışı koruyacak kendine mahsus bir güç ve sembolik bir gücü bulundurmaya, buna göre, askeri bir bölüğün Ummanda çekirdek olarak kalmasına hazırız. **Biz, İngiliz memur ve subaylarının federasyon kuvvetleri içinde kalmalarına ve bütün donatımını karşılamaya hazırız.** Bellidir ki böylesi bir birleşmede bütün masrafları kendi kaynaklarından ödemek için tam bir sorumluluğu vardır.»

Birçok çalışmalardan sonra bu federasyon yedi emirliğin katılışı ile ortaya çıktı. Bahreyn, İran'ın rıza göstermesi üzerine halk oyuyla ve Katar da bağımsız kaldı. Kısa süre sonra B.M. üyesi oldu. Umman da bağımsız bir devlet olarak Birleşmiş Milletler'e üye oldu. Kasım 1971'de Pravda gazetesi bir yorumunda William Los'un Körfezdeki gezileri için şöyle yazıyordu: «Loss, bu emirlikler federasyonuna bir şekil vermekle görevlidir ki, İngiltere'nin ekonomik ve stratejik çıkarlarını, güçlerini bölgeden çektikten sonra da temin edebilsin (1). W. Loss bu görevi aşağıdaki konuları garantiye alacak bir anlaşmayı federasyonla yaptı:

1 — Karşılıklı fikir teatisi için bir dostluk anlaşması

2 — İngiltere, memurlarını federasyon içinde geçici olarak tutmaya ve federasyonun ihtiyaçlarını karşılamaya hazırdır.

3 — ngiltere, federasyon istediği taktirde kendi güçlerinden bir bölümünü devamlı olarak ilişkilerin sağlanması ve eğitim için muhafaza edebilir.

4 — İngiltere hava ve kara kuvvetlerinin federasyon içinde ortaklaşa manevralarının sağlanması.

5 — İnglitere deniz kuvvetlerinin düzenli bir şekilde bu bölgeyi ziyaret etmesi (2).

Bu şekilde emperyalistlerin yeni sömürgecilik planları İngiltere tarafından «tahliye» adı altında uygulamaya sokuldu ve Basra Körfezinde yeni bağımsızlığa kavuşmuş ve yapıları aşağıda açıklanacak ülkeler ortaya çıktı.

---

1 — El Ahbar gazetesi, Beyrut 4 Aralık 1972

2 — Ahbar Dobi Dergisi, 29.4.1971 (Ahbar Dobi bu yazıyı El Şerare'den almış)

Ülkenin Adı	Nüfusu 1000 olarak	Bağımsızlık tarihi	Yüzölçümü (m2 olarak)	Toplumsal gelişme oranı	Başkent
Bahreyn	200	1971	598	3,5	Menname
Katar	100	1971	22,000	8,7	Dohe
Emirlikler Federasyonu	177	1971	83,660	3,2	Dobi

Federasyon emirlikleri önceden Mütesalle bölgesi diye bilinirdi ve yedi şeyhlikten meydana gelmişti. Bunlar; 1 — Ebu-Dabi (50.000 nüfus), 2 — Dobi (60.000 nüfus), 3 — Şarce (30.000 nüfus), 4 — Ümmül Govin (4.000 nüfus), 5 — Fecira (9.000 nüfus), 6 — Rasül Heyme (20.000 nüfus), 7 — Ocman (4.000 nüfus) emirlikleridir (3). Bu yeni ortaya çıkan hükümetlerin hepsi gerici hükümetlerdir, ve halkının çoğunluğu ARAP'tır. Bu ülkelerde göze çarpacak kadar çok sayıda İRAN'lı (çoğunlukla BELUÇ) ve Pakistan'lı yaşamaktadır. Buna göre okuyuculara UMMAN ve MESKET DUFAR hareketi ve Güney Yemen Demokratik Cumhuriyeti hakkında bilgi vermek için olanaklar dahilinde bu Körfezin komşu bölgesini tanıtmaya çalışıyoruz.

UMMAN VE MESKET: Basra Körfezi boğazında Mesket ve Umman yer alır (nüfusu: 770.000, yüzölçümü 150.000 km2) Bu bölgenin hükümdarı daha sonra oğlu Sultan Kabus tarafından öldürülen Sultan Seyit ibni Teymur idi. Sultan Kabus «yenilik tarafları» ünvanıyla, İngilizlerin yardımıyla Umman'ın yeni hükümdarı oldu. Gerek petrol bakımından ve gerekse Basra Körfezi boğazında yer almasından dolayı stratejik bakımdan büyük öneme sahip olan Umman, bir çok anlaşmalarla İngiliz emperyalizmine bağlı durumdadır.

Belûç'lerden meydana gelen Umman ordusu İngiliz subaylarının denetiminde oluşturulmuş ve eğitilmiştir. Bütçesi 55 milyon sterlin olan Umman'da askeri harcamalara bu bütçeden 20 milyon sterlin ayrılmıştır. 1970 yılında 2500 kişi olan Umman ordusu 1972 yılında 6000'e yükseltilmiş ve bu sayı bugün de giderek arttırılmaktadır. General John Grahamm'ın komutası altındaki bu ordunun Hava kuvvetleri komutanı da bir İngiliz subayı olan Hurs'tur. Dofar'daki İngiliz üssü «Şellale» tamamen bir İngiliz toprağı durumundadır. İngilizler bu bölgedeki Dofar bağımsızlık hareketini bastırabilmek amacıyla, bu karşı devrimci güçlerini bu bölgeye yerleştirdiler. Dofar halkına ölüm kusan İngiliz «strikemasters» 167 «BAC» uçak-

3 — Rakkamlar takribidir.

ları bu üsten havalanmaktadır. Bu karşı-devrimci hava kuvveti son günlerde, ABD'nin Vietnam halkına karşı kullandığı Agusto Bell-205 tipi sekiz helikopterle takviye edilmiştir. London Thames gazetesi 15 Şubat 1971'de, İngiliz politikası için Fars Halicinin, Umman'ın rol ve önemini şöyle anlatıyor: «Umman, İngilizlerin bölgeyi tahliyesinden sonra önemli ve büyük rolü için seçilmiştir.» İngiltere'nin Umman'la zorla imzalattığı onüç anlaşması vardır. Bunlardan birincisi 1798 yılında Mesket ile Doğu Hint Kumpanyası arasında, sonuncusu ise 1958 yılında imzalanmıştır. Bu son anlaşmaya göre, «Mesire» ve «Şellale» üsleri 99 yıl için İngiltere'ye bırakılmıştır.

DOFAR: Mesket ve Umman Sultanlığında bir bölgedir. Umman denizi kıyısındaki bu uzun bir şerit şeklindeki bölgenin bir kısmı yayla dağ ve dereliklerdir. Kuzeyinde Suudi Arabistan çölü vardır. Yüzölçümü 5.000 km2, nüfusu 200.000'dir. Gerek tarihi, gerek ekonomik ve gerekse toplumsal koşullar bakımından bölgedeki emirlikler arasında durumu en güç olan Dofar'da köle alım satımına ve feodal ilişkilere aynı anda rastlanır. Halkın geçimi, tarım hayvancılık ve balıkçılıktır ki, bunlar da en ilkel araç ve gereçlerle yapılmaktadır. Haşimi soyundan gelen Mesket Sultanı ailesinin bir bölümünün yardımı ve aşiret reisleri vasıtasıyla halktan vergi almakta, angarya işler yaptırmaktadır. Ticaretle uğraşan küçük bir azınlığın da, % 50 gümrük ödendiği için ticaret ve sermayesini artırması mümkün değildir. Yokluk, yoksulluk, ölüm bu bölgenin günlük olaylarıdır. Bu koşullarla yaşayan halk 1958 yılında, sömürgecilik ve zulme karşı, Aden'de «Cebel ül Ahser»de (Ahser Dağları) başkaldırmış ve 6 yıl süren bu mücadele İngiltere ve yerli gericilik tarafından kanlı bir şekilde bastırılmıştı. Bu olaylarda Suudi Arabistan ve İran, Umman Sultanına yardım ettiler. Ancak devrimci hareket kısa zamanda bir cephe oluşturarak (İşgal Edilmiş Arap Körfezinin Kurtuluşu İçin Halk Cephesi (PFLOAG) mücadeleyi bu cephenin öncülüğünde sürdürdü. Bu Halk Cephesinin en güçlü olduğu bölgeler Kuzey ve Batıda bulunan dağlardı, hareket burada tutundu ve yükseldi; giderek Umman toprağının üçte birini bağımsızlığa kavuşturdu. Ve halen mücadele, sürekli çatışmalar Dofar'da devam ediyor. İngilizler, Sellale üssünden hareket eden uçaklarıyla Dofar halkını ve hayvanları bombalayarak Dofar'ın Demokratik Yemen Cumhuriyeti ile bağlantısını kesmeye çalışıyor ve Dofar'ın önemli bölgelerini imha ediyor. Dofar anti-sömürgeci hareketi, Körfezin batı yakasında sahil boyunca, Irak'a kadar, bütün anti-sömürgeci güçlerin saygısını kazanmış ve bölgedeki emirliklerin içindeki bu antisömürgeci güçlerle sıkı bir dayanışma kurmuştur. Devrimci güçlerin Umman sahillerindeki bu güç ve nüfuzu Körfezden petrol aktaranlar, petrol içenler için artık korkunç bir «tehlikedir». Emperyalistler, Umman Sultanı, Suudi Arabistan ve İran böyle bir hare-

keti kökünden kazımak için vargüçleriyle çabalıyorlar. İngiltere Muhafakar Parti dergisinin iç yayınlarında, iş başına gelmeden 4 ay önce «Atlantik Paktı ve dış savunması» başlıklı yazıda bu konuda şöyle denmektedir: «Şimdiki durumda «uyumsuzluk tehdidi» Körfezin küçük bir üyesindedir. Şimdi iç güçleri bu hareketi bastırmak için takviye edilmelidir. Aynı zamanda yakın bölgede, buhran zamanları için ihtiyat güçlerin bulundurulması gereklidir.»

YEMEN DEMOKRATİK CUMHURİYETİ

Dofar ve sahilindeki anti-sömürgeci hareketin dayanağı Yemen Demokratik Cumhuriyetidir. Yüzölçümü 290.000 km2, nüfusu, 1,5 milyon olan Yemen'de bağımsızlık hareketi İngiliz işgalcilerine karşı «Milli Kurtuluş Cephesi» hareketiyle 1963 yılının 14 Ekim'inde «ZEFAN» bölgesinde başladı ve 14 yıl süren çetin mücadeleler sonucunda, İngiliz emperyalistlerinin 22 Kasım 1967'de, şimdi başkent olan Aden'i terketmeleriyle zafere ulaştı. Ve 1961 Aralığında, bir buçuk asır sonra İngiliz bayrağı indirildi. Aden limanı, Babül Mendep ve Basra Körfezinin doğu-batı yakaları arasında, stratejik bir noktadadır. Halk balıkçılıkla uğraşır. Kent dışında oturanlarsa etekliğinden başka kaybedecek birşeyleri olmayan ve tarımla uğraşan işçilerdir. Yoksulluk ve geri kalmışlık, köhnemiş gelenek ve görenekler (kat çiğnemek gibi - zehirleyici bir bitki), toplumsal gelişmenin donması, müstemlekeciliğin hediyesiydiler Bu büyük güçlükler İngiliz emperyalistlerinin kovulmasından sonra, devrimci hareketin önündeki engellerdi. Bu arada Kurtuluş Cephesinin iki kanadı arasında mücadele başladı. Ve 1969 yılının 22 Haziran'ında sol kanat, Abdül Feth İsmail liderliğinde zafere ulaştı Böylece Yemen'de köklü dönüşümlere dayanan Demokratik Cumhuriyet'in temelleri atılmaya başladı.

Devrimci toprak reformu, Üretim kooperatiflerinin kurulması, üretimin olanaklar dahilinde modernleştirilmesi, Ticari kuruluşların ve Yabancı Sigortaların millileştirilmesi Demokratik Cumhuriyetin başlıca reformlarındandır. Eskiden açık bir liman olan Aden'e gelenler artık Cumhuriyet Kanunlarına ve Gümrük kurallarına uymak zorundadırlar (Gelen mallardan alınan gümrük vergisi % 10-25 arasında değişir). Halen, yeraltı kaynaklarının bilinemediği, yoksulluktan kurtulabilmesi için önünde pek çok engel olan Yemen Demokratik Cumhuriyeti için bu vergiler önemli bir gelir kaynağıdır. Bu ülkenin önündeki engelleri aşmasında en önemli desteği sağlayanlar SSCB ve diğer sosyalist ülkelerle IRAK ve El Cezire Cumhuriyetleridir.

Bölgede bu şekilde ilerici ve anti-emperyalist bir cumhuriyetin varlığından rahatsız olan Umman, Suudi Arabistan ve İran gericileriyle em-

peryalistler, yıllardan beri çeşitli kışkırtmalarla ve komplolarla bu ilerici hükümeti devirmeye çabaladılar. Bu arada Arapların 1967 savaşında İsrail'e yenilmesi de Güney Yemen'in kuşatılmasına yardım etti. Suudi Arabistan'ın besleme ordularından bir kolordu CİA'nın desteğiyle «İşgal edilmiş Güney Yemen Kolordusu» adıyla ortaya çıkarıldı ve bu karşı-devrim gücü Yemen'e Kuzey'den sürekli olarak saldırıyordu İngilizler de Cumhuriyet topraklarını havadan sürekli bombalıyorlardı. Son zamanlarda Kuzey ve Güney Yemen kuvvetleri arasında çatışmayı da sağladılar, ancak çeşitli Arap memleketlerinin başbakanları aracılığıyla bu savaş durduruldu. 1969 yılında Suudi Arabistan kaçakların yardımıyla çok şiddetli bir şekilde saldırıya geçti, ancak başarısızlığa uğradı. 1970 Kasım'ında da kaçaklardan oluşturulmuş 4.000 kişilik bir karşı-devrim gücü Amerikan Kamyonları ile «Hazermut Kurtuluş Ordusu» adıyla ve tekrar 1971 Ekim'inde saldırdılar. Ancak kurtuluş kuvvetleri bu saldırıları önledi. Bu arada saldırganların bir kısmı tutuklandı. Tutuklular bu saldırıların Amerikan, İsveç ve Batı Almanya uzmanları tarafından düzenlendiğini itiraf ettiler. Bu karşı-devrim güçlerinin donatımını da Suudi Arabistan, 1972 Ocak'ında 1 milyar frank harcıyarak sağlamıştı (bu bilgi Novel Kritik'in Kasım 1972 sayısından alındı). İran hükümeti de bu karşı-devrim güçlerinin eğitim ve donatımı için üzerine düşeni Umman Sultanının emrine uzmanlar yollayarak yapmıştır. (Bu konuda İran'ın rolü ayrı bir bölümde daha geniş anlatılacaktır). Bunca kışkırtmalara rağmen Yemen Demokratik Cumhuriyeti derin ve köklü toplumsal değişiklikler yapmakta, kapitalist olmayan kalkınma yolunu izlemektedir.

Özetlersek; Körfezin boşaltılması o hale geldi ki, İngiltere kendi güçlerini Bahreynden «bağımsız» Umman'da Mesire civarına taşıdı ve kendi üslerini Amerika'ya devretti Bir kısım güçlerini de KATAR'da ücret karşılığı istihdam etmişti (ki bu bağımsız devlet «Thames» gazetesine uzmanlar için ilanlar veriyordu). Emirlikler, İngiltere'nin planına göre «birleşmiş ve bağımsız» oldular ve İngiliz güçlerinin büyük bir kısmını istihdam ettiler Ve İngilizler Ummanı Körfez boğazında **ana üs** yaptılar Şüphesiz ki bu değişiklikler, birinci derecede, Körfez çevresinde yaşayan halkların anti-emperyalist hareketinin sonucu ve İngiliz emperyalizminin nisbi zayıflama ve geri çekilmesinin sonucudur —ki bu emperyalizmin nüfuzunu örtülü şekilde devamını sağlamaktadır.

TAHLİYE VE İŞBİRLİĞİNİN HİKAYESİ

1968 yılında Wilson'un İngiliz güçlerini Körfezden tahliye bildirisinin mürekkebi kurumadan «Boşaltma! Boşaltma! huzur! huzur! güvenlik! güvenlik!» çığlıkları Körfez'in gerici ülkelerinde, Amerikan emperyalizminin

resmî çevrelreinde yükselmiştir. Çünkü bu üsler emperyalizm ve gericiliğin planlarının bir bölümü için başlangıç teşkil ediyordu. Ve bu çığlıkların hemen arkasından birinci dereceden memurları Basra Körfezi çevresinde ziyaretlere başladılar. 1970 Nisan'ında, yakın ve Orta Doğu'da «Amerikan zaferleri için» Tahranda gizli bir konferans toplandı Bu konferansa Amerika'nın iki Dışişleri bakan yardımcısı, Amerika'nın casusluk örgütü CİA'nın ünlü şefi «Hallms» ve bir takım uzak ve orta doğu uzmanları katıldılar. 20 Nisan 1970 tarihli Keyhan gazetesinde bu konuda şunlar yazıyor: «Amerikanın ortadoğudaki hayati çıkarlarının korunması, konferansın ana konusu idi.» Ve yine Keyhan gazetesi 23 Nisan'da «Ricardson inanıyor ki, İran'ın Basra Körfez'indeki güvenlik ve huzurun, sağlanmasında bu hassas bölgedeki öncülüğünü Amerika teyid ediyor.» diye yazıyor Amerika'nın yakın ve ortadoğu uzmanı J. Sisco 1972 Ağustos ayında şu şekilde konuşuyor: Amerika'nın Basra Körfezinde birçok iktisadi ve stratejik çıkarları var. Ve kendi askeri varlığını orada korumaya niyetlidir.» Rauter ajansı da 1971 Temmuz ayı başlarında şu haberi veriyor: «Amerikan Casusluk Merkezinin (CİA) şefi R. Hallms gizlice İran'ı ziyaret etti. (Bu bay şimdi Amerikanın İran Büyük elçisidir)». Ve yine J. Sisco Amerikan Senatosuna verdiği raporunda şöyle diyor: «Biz elimizden geldiği kadar yeni ortaya çıkan bölge ülkelerine onların bağımsızlığını korumak için yardım ve destek veririz... Amerikanın Basra Körfezindeki huzurunun korunması Amerika'nın iktisadi ve stratejik çıkarları bakımından bizi ilgilendirir. Basra Körfezi ülkelerinin petrolünde Amerika'nın büyük ölçüde ekonomik ve stratejik çıkarları vardır. Ve bu bölge, petrol ihraç etmeye hazır olursa, bizim müttefik ülkelerimizin ekonomisinin NATO ve kanalın karşı tarafındaki müttefiklerimiz için hayati önem taşır Basra Körfezi petrollerini garanti etmek bizim iktisatımız için de büyük önemi haizdir.» (Temmuz 1972 Keyhan gazetesi)

Kahire'de yayınlanan El Talie mecmuası 1972 Mart sayısında şunları yazıyor: «Beyaz Saray müşaviri R. Rosto bir basın toplantısında 1968 de şöyle dedi: «ABD, uzak doğu ve Basra Körfezi ülkelerini bir askeri pakt içinde birleşmeye ve İngilterenin boşalttığı yeri doldurmaya çağırır. Ama Körfez söz konusu olunca güçlü ve çalışkan ülkeler vardır ki; bölgenin güvenliliğinin sorumluluğunu almak işiyle çok ilgilenmektedirler. Mesela İran, Türkiye, Pakistan, S. Arabistan ve Kuveyt. Bu ülkelerden meydana getirilecek bir çatı teşkilatı bu bölgenin güvenliğini sağlayacaktır. Bölgede güvenliğin sağlanması için yapılacak anlaşmada alınacak kararlar ABD ve İngilizler ve bazı bölge ülkelerinin işbirliği ile yapılacaktır.»

RABOTENİÇESKOVİVE DELO gazetesi (Bulgaristan K.P. Merkez organı) bir yorumla 1972 Ağustos ayında yayınlanan 11. sayısında şöyle anlatıyor; Emperyalizm ve irticanın Basra Körfezindeki planlarını: «Amerikan

Senatosunda J. Sisco demiştir ki: Basra Körfezinde Amerikan siyaseti geçmişte böyle olmuştur, şimdi böyledir ve gelecekte de böyle olacaktır ki, İran, S. Arabistan, Kuveyt ve küçük ülkeler işbirliği yapsınlar ve bölgenin emniyetini garantiye alsınlar». İttihat gazetesi 1972 Temmuz ayında J. Sisco'nun raporunu, Körfez ziyaretinden sonra dışişleri komisyonuna verdiği raporu daha açık bir şekilde böyle yayınlıyor. «J. Sisco kendi raporundaki açıklamalarına şu cümleyle başlıyor: Amerika Basra Körfezindeki istikrarın korunmasıyla, orada iktisadi ve stratejik çıkarlarının korunması nedeniyle ilgileniyor ve diyor ki, ABD'nin Basra Körfezi ülkelerinin petrolünde iktisadi ve stratejik menfaatleri var ve onları elde etmek bizim müttefiklerimizin iktisadına ve Atlantik Paktına (NATO) ve Süveyşin doğusundaki dostlarımız için hayati önemi vardır. Basra Körfezinde petrol kaynaklarının garanti edilmesi, enerjiye dayanan iktisadımız için de büyük önem taşır. Basra Körfezi bölgesinde dostluk ve işbirliği Amerika, İngitlere bir yandan ve iki büyük Körfez gücünün, yani İran ve Suudi Arabistan'ın diğer yandan geçmişe dayanan çıkarları yararınadır.» J. Sisco bir başka konuşmasında ise şöyle diyor: ABD Körfez ülkelerine kendi iç güvenliklerini sağlama yolunda her türlü yardıma hazırdır» Yukarda açıklanan belgelerde konuşulan kaydedilenlere dikkat edersek hiç bir şüpheye yer kalmayacak şekilde Amerika ve İngiltere'nin boşalttığı yeri doldurmak için «istikrar ve güvenliği» bölgede petrol çıkan ülkelerin gerici devletlerinin yerini doldursun ve kendileriyle bu gerici hükümetler arasındaki işbirliğini sağlasın. Ve İran bu «işbirliğinde» büyük bir yükü üzerine alsın. Emperyalistler istiyorlar ki işbirliğini «resmi» bir anlaşma ile Körfez ülkeleri arasındaki, en önemlileri İran, S. Arabistan ve Umman (üçgen bir lik) gerçekleştirsinler. Ama Körfezin arap ülkeleri bazı bakımlardan zor durumdadırlar. Zira onlara göre, böyle bir anlaşmada yer alan İran, İsrail'in işbirlikçisi, Irak'ın güçlü düşmanı ve Amerikan-İngiliz isteğine bağımlıdır. Onlar anti-sömürge hareketinin karşısında (bütün arap halklarının) ve ilerici arap hükümetlerinin karşısındadırlar ve kuvvetli bir ihtimalle onların iç durumlarının da İran ve Suudi Arabistan tarafından da tehlikeye düşmesinden korkuyorlar. Nasıl ki Şarce şeyhi İran ile gizli anlaşma yaptıktan sonra Ebu Musa adası yüzünden çıkan terörde silahla öldürüldü. Şüphesiz S. Arabistan ve emirlikler federasyonu Bahreyn, Katar ve Umman İran ve Emperyalistlerle kendi siyasi ve iktisadi çıkarlarının korunması için anti-sömürgeci hareketlerin ve bu bölgede her türlü ilerici değişikliğin karşısında ve bu yüzden candan işbirliğine karşıdırlar. Herhalde şimdi gericiler ve emperyalistler tarafından, modellerden bir model, böyle bir işbirliğinin yapılabilmesi ve kuvvetlendirilmesi için aranmaktadır. İran için işbirliği sorunu, Körfezin Arap memleketleri için kolay ve İran devletinin siyaseti bakımından —ki arap memleketleri arasında bölücülük yapmak ve kendi siyasi, askeri ve ekonomik nüfuzunu kurmak için— uygun oldu-

ğundan çok olumlu karşılıyor. London Thames gazetesi 20 Kasım 1972 tarihinde «İran Körfezde İşbirliğinin Sağlanması İçin İsrar Ediyor» başlığı altında şöyle yazıyor: Senatör Henry Jakson Kuzey Amerika'nın önemli şahıslarından ve Washington eyaletindendir Enerji buhranı konusundaki konuşmasında, Bölgesel işbirliği liderliği meselesinde gelecekte bölgenin istikrarının korunması için iki ülkeyi İran ve Suudi Arabistan'ı işbirliğine davet etti. Bu bölgesel işbirliği, Körfez bölgesi ülkelerinde istikrarın garantisi için yapıldı. İran ve Suudi Arabistan liderliği üzerlerine alsınlar. Amerikan senatosunun enerji sorunları araştırma komisyonu başkanı olan bu senatör Tahran'da yaptığı bir basın toplantısında şöyle demiştir: «Körfez bölgesi uluslararası hassas bir öneme sahiptir. Önümüzdeki 10 yıl içinde ABD % 26, bugüne kıyasla % 50 petrol ihtiyacını bu bölgeden karşılayacaktır. Bu artışın büyük bir bölümü Körfez bölgesi nahiyesindedir. SSCB Mısır'dan çekilmesine rağmen Körfeze doğru ilerlemektedir Onların ciddî varlığı Suriye ve Irak'ta göstermiştir ki, Sovyetler bu ilerleme politikasını sürdükleri takdirde Körfez bölgesi başağrıtıcı bir bölge olacaktır.» Jakson'un düşüncesine göre Sovyetler Irak'taki konumundan İran Kuveyt ve bilhassa Suudi Arabistan aleyhine bir silah olarak yararlanıyor. Jakson İran Şahıyla konuşmasında onun Suudi Arabistan ile işbirliğinden çok memnun görüp bölgesel işbirliği için özel yolların aranması, başka Körfez devletlerinin de desteklerinin ilgisinin kendisine çekilebileceğini müşahade ettiğini söylüyor. Jakson gelecek ayda başkan Nikson'a İran'la Suudi Arabistan arasında yakın ve etkili ilişkiler kurulmasında ABD'nin yardım etmesini söylemeyi düşünüyor. İngiliz güçlerini Körfezi tahliyesi açıklandıktan sonra **bu durum** işbirliği için bir anahtar olabilir. Şah, Suudi Arabistan'ı bölgesel işbirliği istikrar anlaşmasına teşvik için bir çok değişik önerilerde bulundu, ama, onun ortaya koydukları genellikle etkisiz oldu. Senatör Jakson Şah'ın bugün geçmişe bakınca daha ümitli olduğunu söylemedi. Hem Şah, hem de Suudi Arabistan bu meseleye dikkat etmişlerdir ki, bu konuda ABD'nin ve batı avrupa ülkelerinin yardımı iyi olabilir.

Şimdiki zorlukların işbirliği yolunda giderilmesi için W. Rogers, ABD Dışişleri bakanı 1972 Temmuz ayının başlarında İran ve Körfez sahili ülkelerine ve özellikle Kuveyt Irak'la komşu olduğu için ve diğerlerine nazaran maceralara karışmaktan kendisini uzak tutmaya çalıştığı için ziyaret edip «işbirliği»nin ortamını hazırlamaya çalıştı.

KÖRFEZ'İ NASIL BİR TEHLİKE TEHDİT EDİYOR?

Emperyalistler ve Körfez sahilindeki irticai kuvvetler bölge halklarının aleyhine düzenledikleri kargaşalık planlarının açıklanmasında her zaman iki konuyu tekrar ediyorlar: Sovyetler Birliği'nin Körfez'deki nüfuzunun

önlenmesi, «maceracılara» ve «başkaldırıclara» karşı istikrar ve emniyet sağlanması.

Birinci konu için demek gerekir ki, Sovyetler Birliği kendi özü ve Leninist siyasetine göre hareket etmektedir. Basra Körfezine ve dünyanın hiçbir yerine çıkar sağlayıcı bir bakışla bakmamakta ve nüfuz ve müdahale niyetinde değildir. Sovyetler Birliğinin Basra Körfezinde ne bir askeri üssü var, nede sömürgeci emperyalistlerin menfaatleri gibi bu bölgenin petrol kuyularında menfaatleri vardır. Sovyetler Birliği Basra Körfezi hakkında kendi siyasetini Şah'ın ziyareti sonunda yayınlanan ortak bildiride şöyle belirtiyor: «Basra Körfezine ait olan meseleler, Birleşmiş Milletlerin usul ve kararlarına göre yabancı müdahalesi olmadan halledilmelidir.» Açıklamaya gerek olmaksızın burada kastedilen yabancıların Amerika ve İngiliz emperyalistleri olduğu anlaşılmaktadır ki, yukarıdaki bölgede olduğu gibi Basra Körfezini kendi özel mülkleri sayıp öyle davranmaktadırlar, sanki bu bölge onların kendi yurtlarının bir parçasıymış gibi.

İkinci konuya gelince; belirtmek gerekir ki, «istikrar» ve «huzur» bu bölgede emperyalist ve gerici güçlere göre emekçilerin şiddetli sömürüsü, en büyük tabii kaynaklarının sömürüsü ve askeri müdahalelerle birbirine vurdurmaktır. Emperyalistler bu bölgedeki her türlü bağımsızlık hareketini, onların hakimiyetinde bir zedelenme ve onların sömürüsünün garantisinin önlenmesi durumunu ortaya çıkarıyorsa istikrarın olmayışı olarak nitelerler. Onlar bölgede jandarmalık görevini kendilerine ve yerli irticaya tanıyorlar ve bölgenin gerçek sahiplerini hiçe sayıyorlar. Gerici güçlerin ve emperyalistlerin kendi iktisadi, siyasi ve askeri hegomonyalarını sürdürmeleri için «boşluk», «istikrar», «güvenlik» ve «sovyet nüfuzu» iddiaları tek kelimeyle bahanedir.

TAHLİYEDEN DOĞAN BOŞLUK

Emperyalistler yerli irtica kuvvetlerini techiz etmeyi ve aralarındaki işbirliğini sağlamayı kendi çıkarları için yeterli görmeyerek bölgede ihtiyat için hava ve deniz askeri üslerini Körfezin yakınında genişletmektedirler. Onların bu iğrenç menfaatleri dünyanın bu bölgesinde öylesine önemlidir ki, her türlü tehdit ihtimalini kendi planlarında hesaba katıyorlar. I. Dünya Savaşında İngilterenin başarısına Körfez petrolü neden olmuştur. Bu konuda Dışişleri Bakanı Lord Curzon açıkça şöyle diyor: «Biz petrolün met ve cezirinde yüzmekle zafer elde etmeyi başardık.» 1956 senesinde Mr. İden şöyle diyor: «İyice bilin ki, biz savaşmaya hazırız Eğer bir devlet bir gün Körfez'den petrolün taşınmasını engellemeye çalışırsa, bu engellemede başarılı olamayacaktır.» (Afriqua - Assie Dergisi 1972 Ocak sayısı)

Açıktır ki, güçler dengesinin emperyalistlerin aleyhine değişmesi tehditlerini emperyalistler söylemiyor. Petrol o derece önemlidir ki bütün diş ve tırnakları ile bu mevzilerde tutunurlar. Amerika'nın askeri varlığı sorunu J. Sisco tarafından 1972 Ağustos ayının başlarında şöyle anlatılıyor: «Amerikanın Basra Körfezi bölgesinde stratejik, iktisadî ve ortaklaşa menfaatleri vardır. Ve orada kendi askeri varlığını korumaya niyetlidir.» (EL Ahram) Askeri varlığı için Amerika 1971'de İngilizlerin Körfezi tahliyesinden önce Şarce üslerini kiralamış ve şimdi de topyekûn Ebu Dabi'nin modern havaalanlarını ve Dohey'i (Katar'da) elde etmeye çalışıyor.

Bulgaristan KP Merkez Organı Rabotenişçko Delo bir yorumunda 1972 Ağustos ayının 11'inde şöyle yazıyor: «Körfez sahilindeki emperyalist blokun planlarından birisi de Amerikan askeri hava üslerinin Ebu Musa adası ve Basra Körfezi boğazına yerleştirilmesidir. Bildiğimiz gibi Ebu Musa adası geçen yıl İngilizlerin tahliyesinden sonra İran tarafından işgal edilmişti.» 1972 Ağustos ayının 9'unda TASS haber ajansı Washington'dan bildiriyor: «Gerçekler gösteriyor ki, ABD bu bölgede askeri varlığını genişletiyor. Amacı bu üsleri Araplar'a karşı kullanmaktır.»

İngiliz askeri güçleri Bahreyn'i tahliye ettikten sonra Amerika, İngiliz askeri üslerini Bahreyn hükümetinden kiraladı ve onları geliştirmeye başladı. Bu üslerden en önemlisi Menname'de (Bahreyn hakim sınıfları burada oturmaktadır) ve Muharrik Adası (Bahreyn adalarında)nda kuruludur. Bahreyn, Körfezin kalbinde özel askeri duruma haizdir. Bu üslerin kiralanıp genişletilmesi konusunda Bahreyn hakimi Halife Şeyh İsa İbni Selman ile Amerika arasında yapılan 23 Aralık 1971 tarihli anlaşmayla üsler çalışmaya başlamıştır. (El Ahram, 1972 Ocak ayının 7'sinde Amerikan Dışişleri Bakanlığının bildirisine göre).

«Asrı Cedid» mecmuası 1972 Eylül ayındaki sayısında «Basra Körfezi ve emperyalistlerin planları» başlıklı yazısında bu üsler hakkında şöyle deniyor: «Önceden İngiltere'nin Bahreyn'de olan üssü bu yılın başlangıcından itibaren ABD gözlemine geçmiş ve Amerika'nın aynı zamanda Orta Doğu güçlerinin de karargahı durumuna getirilmiştir. Pentagonun çalışması, Bahreyn adalarında bulunan «Muharrik» ve «Menname» hava üslerini de kendi kontrolüne alma yönündedir. İngiliz güçlerinin tahliyesini önceden tahmin eden Amerikalılar 1971'de Şarce emirliğinde (emirlik şimdi federasyon üyesidir) bir askeri hava üssü kiraladı. Üç km.den fazla pisti olan bu betonarme üsden her türlü jet uçakları faydalanabilir. Ebu Dabi ve Dohe'nin havaalanları da Pentagon stratejisi için kullanılmak isteniyor. Bu şekilde, Amerikalılar Körfez'in «tahliye»sinde kendi askeri varlıkları için faydalanmışlar ve kendi deniz ve hava güçlerini Körfez içinde yerleştirmişlerdir. Bu güçlerin hepsinin kumandanlığını yapan General Mac Key aynı zamanda Amerika'nın büyük okyanusta bulunan kuvvetle-

rine bağlı, onların denetimindedir. Amerikan kuvvetleri, Körfezin komşuluğunda Şeysel (Seichele) adalarına (ki bütün Hint okyanusunu kontrolü altında tutabilmektedir) da yerleşmiştir. Körfezin ağzında yer alan Ebu Musa adasında İran deniz ve hava üsleri yapmaya çalışmaktadır. Elbette bu yapılan üsler adanın Şarce şeyhine ait olan bölümünde yer almaktadır. Amerikalılar da Umman'da İngilizlerle beraber «Meysere» adası üssünü Umman Körfezinde «Şellale»yi Umman sahili hattında (Dofar kısmında) ve «Kuryamurya» adaları üssünü kurmakla Umman Körfezindeki güçlerini genişletmeye ve takviye etmeye çalışmaktadırlar. «Economist» dergisi 1972 Haziran ayının 16'sındaki sayısında şöyle yazmaktadır: «Amerikalılar Körfezdeki gemilerini modernleştirmişlerdir.»

KÖRFEZDEKİ GERİCİLİĞİN DONATILMASI VE SAVAŞ MALZEMESİ SATILMASI

Amerikalıların böyle üsleri olmasına rağmen, bu bölgede olan anti - sömürgeci güçlerle karşı karşıya gelmekten kendilerini uzak tutmuşlardır. «Vietnamlaştırma» doktrini doğrultusunda yerli gerici hükümetleri askeri bakımdan güçlendirmeye çalışmaktadır. Ve aynı zamanda CIA'nın ajanları ve görevlileri eliyle bölgede olan ilerici ülkeler aleyhinde (Suriye, Irak, Dofar, Dem, Yemen, ve bölgedeki demokratik legal ve illegal bütün teşkilatlar) komplolar hazırlamaktan geri kalmıyor. Körfezde silahlanmadan söz ettiğimizde, Amerikan ve İngiliz emperyalizmi bu savaş malzemelerini yerli gerici hükümetlere bedava veriyorlar anlamı taşımamaktadır. Muhakkak ki, ölüm yağdıran bu cins silahlarla çıkarlarını daha sağlama alıyorlar. Ve onlardan kendi ekonomik ve stratejik çıkarlarının korunmasında bir jandarma gibi faydalanırlar. Bu Körfez Sahili ülkelerinin içinde hepsinden çok İRAN kendi milli gelirinin büyük bir kısmını askeri harcamaya ayırmıştır. Gerçekte bunun büyük bir kısmı emperyalist petrol şirketlerinden elde edilen petrol geliridir, başka bir eliyle bu geliri tekrar emperyalist ülkelerin silah fabrikalarına teslim etmektedir.

İRAN HÜKÜMETİNİN EMPERYALİST PLANLAR İÇİNDEKİ ROLÜ

İran'ın 30 milyon nüfusu ve 850 km. kuzey ve doğudan Basra Körfezinde sahili vardır. Körfez sahilinde önemli petrol kaynaklarından dolayı bu bölgenin iktisadi ve ticari önemi büyüktür. Stratejik bakımdan da eşsiz bir konuma sahiptir. Emperyalistler ve petrol tekelcilerinin kendi planları çerçevesi içinde İran'a büyük önem vermeleri ve onunla sıkı bağlantılar içinde olmaları hiç de şaşırtıcı değildir. İran'ı kendileri için istikrar ve emniyet üssü sayarlar. İran hükümetinin Körfez siyaseti emperyalistlerin planlarıyla uygun ve detaylarıyla aynı paraleldedir. Bu siyaseti aşağıdaki hatlar üzerinde özetleyebiliriz:

1 — Emperyalistler ve petrol tekelcileriyle işbirliğinin devamının sağlamlaştırılması

2 — Körfez sahilinde ve komşularında olan anti-sömürgeci hareketlerin bastırılmasında emperyalizm ve irtica ile işbirliği

3 — Bu bölgede emperyalistlerin kendi ekonomik ve stratejik çıkarları için düzenlediği komplolara da iştirak etmek

4 — Hakim sınıfın ve özellikle Şah'ın kendisinin Büyük Han şovenizmi peşinde koşması

5 — Kendi siyasi-iktisadi-askeri nüfuzunu emirliklerde, kendi ortağı olan İran büyük burjuvazisi ve emperyalist sermaye çevresinin çıkarları yönünde yerleştirmek ve geliştirmek

Şah yalan ve aldatıcı propagandaları ile çalışır. Bu siyasetini «Bağımsız Milli Siyaset», «Boşluğu Doldurma», «İstikrar ve Emniyet», «Her Türlü Sömürgeciliğin Nüfuzuna Karşı» aldatmacalarıyla gizleyerek sürdürmektedir. Gerçekler ve olaylar riyakârlık perdesini yırtacak kadar güçlüdür. Biz aşağıda bu konunun açıklanması için bu «olay»lardan örnek veriyoruz.

PETROL TEKELLERİ İLE İŞBİRLİĞİ

Şah «London Economist» muhabiri ile konuşmasında şöyle diyor: «Petrol kumpanyaları, kendi petrol çıkarma miktarını o ülkede o kadar arttırmalıdırlar ki, ülkenin istikrarı onlar için garanti edilmiş olsun, böyle yapmaları onların yararınadır. Onlar bunu iyice kabul ediyorlar. İran Orta-Doğu'da en istikrarlı ülkedir. Siz İngilizler Körfez'den çıkıyorsunuz. Bu yıl askeri bütçe % 20 artmıştır ve biz bu gerçeği kabul ediyoruz. Askeri bütçe bu ölçüde devamlı artacaktır... Bu askeri harcama ile biz ve Konsorsiyom, her ikimiz de kendimizi rahat hissediyoruz.» (Tahran Economist, Şubat 1976)

London Times, başka bir yazıda Şah'ın siyaseti konusunda (petrol konusunda) şöyle yazıyor: «Hem petrol çıkaran ülkelerin hem de Batı şirketlerinin zarara girmelerine sebep olacak bir siyasete yardım etmeye hiç bir zaman niyetli olmadıklarını İran Şehinşahi açıklığa kavuşturdu.»

İran Sefiri Londra'da «İran yılı» dolayısıyla İran'ın dünya siyaseti ve dolayısıyla Basra Körfezi konusundaki görüşlerini şöyle açıklıyor: «Birçok konuda İran ve İngiltere'nin çıkarları ve problemleri birbirine çok benzemektedir. Ve açıktır ki, bütün ülkeler için ve özellikle petrol taşınmasının dünya pazarlarında garantili ve engelsiz yapılmasını isteyen ülkeler için, güçlü ve müreffeh bir İran büyük hayati öneme haizdir.» (Keyhan Gazetesi 1971)

Şah, «Daily Express» muhabirine, İngiltere gezisinden önce Niyaveran Sarayında (15 Haziran 1972) şöyle demiştir: «Benim yabancı petrol

şirketleriyle işbirliği yapmaya büyük eğilimim vardır.» Adı geçen muhabir şöyle yazdı: «Şah hiç bir şekilde Irak ve başka ülkelerin petrollerinin millileştirilmesini ve millileştirilmesini isteyen ülkeleri desteklemeyi düşünmüyor.» Ve aynı muhabir Hillman ilave ediyor: «Şah, yabancı petrol şirketleriyle ilişkide bağımsız bir yol izlemeye niyetlidir.» Şah bu konuşmasında dedi ki: «Bizim o kadar petrolümüz vardır ki, eğer bölgenin bütün petrolü bitse biz onun eksiğini temin ederiz.» İran'ın OPEC'le mücadelesinden ve petrol şirketleriyle yaptığı işbirliğinden sonra, şimdi Arap ülkelerinin kendi petrollerini daha yüksek fiata sattıkları ve gelirlerinin İran'a oranla daha fazla arttığı sonucuna varılmıştır. Bu acı gerçek, petrol kumpanyaları karşısında yumuşak bir yolun seçilmesi sonucunda doğmuştur. İran hükümeti gerekli ihtiyaçlara yardım etmedi (32 milyar dolar, 5. program için). Ve sonunda onu şirketlerin karşısında yeni bir rol izlemeye mecbur etti. Dolayısıyla Şah, Konsorsiyom anlaşmasını uzatmayacağını, İran petrol çıkarma miktarının arttırılması şartıyla petrol tekelleriyle anlaşma imzalamaya hazır olduğunu ve petrolün fiatının da gözden geçirilmesi gerektiğini Milli Kongrede açıkladı. Bu konuda ne kadar ilerlendiği şimdiden söylenemez. Fakat gerçek ortadadır ki, İran halkı kendi petrolünü kanlı mücadelelerden sonra millileştirmiş ve bütün sanayi tesislerinin paralarını ödemişti. Talancı tekelciler Dr. Musaddık hükümetini darbeyle devirerek görevden uzaklaştırdıktan, emperyalistlerin yardımıyla bütün TUDEH Partisi teşkilatlarını bastırdıktan ve ilericileri «temizledikten» sonra konsorsiyom tekrar, millileştirilmiş petrol kaynaklarını elde etti. İran hakim sınıfının uzlaşıcı tutumu sonucu Milyarlarca doları talan ettiler. İran halkı, dünyanın bugünkü ortamında bu talana son verilmesi ve gerçek millileştirme kanununun uygulanması için hiç bir engel görmüyor. İran halkı çok zor şartlar altında Musaddık hükümeti sırasında petrolü millileştirmeyi başarmıştır ve birçok sıkıntılara göğüs germiştir. Ve şüphesiz, emperyalist petrol tekelleri tarafından gelecek olan her türlü baskıya, bugünkü şartlarda da hazırdırlar. Bugün halk istemediği halde, İran hakim sınıfının ortaya attığı uzatmama konusu, petrolü millileştirme kanununa aykırı olan her türlü uzlaşmayı şiddetle mahkûm edecektir. Gelecek İran hükümetinin petrol tekellerine ne kadar zaman karşı durabileceğini açıklığa kavuşturacaktır.

ANTİ-SÖMÜRGECİ HAREKETLERİN BASTIRILMASINA YARDIM

İngilizler, Körfez'den çekileceklerini açıkladıktan sonra bütün resmi makamlar ve basın organları, büyük gürültü çıkardılar. İran'ın istikrarı ve Körfezin emniyetinin korunmasında birinci rolü oynaması için bu «boşluk» konusunda Hubeyda kendi devletinin iç ve dış siyasetini 1971 Meclisinde açıkladığı zaman Basra Körfezinin yıkıcı ve sömürgeci güçlerden kur-

tulması ve Hint Okyanusunun yaşantısında İran'ın etkili olması konusunda uzun konuşmalar yapmıştır. Hubeyda'nın bu konuşmaları Senatör Kennedy'nin İran TV muhabiriyle konuşmasıyla aynı zamana rastlamıştır. «İran, İngiliz güçlerinin Körfezden boşaltılmasından sonra barışın korunması için esas rolü oynamalıdır ve bu konuda Washington İran'ı destekleyecektir» demiştir. (Keyhan 1971). Şah'a 2500. yıl bayramları sırasında Amerikan radyo şebekesinin muhabiri şu soruyu yöneltmiştir: «Düşüncemize göre İngiliz güçlerinin bu bölgeyi tahliyesinden sonra İran bu bölgeye girecektir. Acaba siz, böyle bir değişikliğin bugünkü hassas dengede yani sizin ilişkileriniz ve gerçeklerinizin İsrail ile olmasında, İran'ın Araplarla lişkisi üzerinde bir tesiri olacağını düşünüyor musunuz?»

Şah'ın cevabı ise şöyle olmuştur: «Biz birkaç tane gemi ve roketle, büyük petrol taşıyan gemileri batırmamaları için stratejik noktaların böyle adamların eline düşmemesine dikkat ediyoruz.»

Şah, 1969 yılında İngiltere Avam kamarası üyelerine konuştuğunda şöyle demiştir: «İngiltere hiçbir askeri harcamaya zorlanmadan bu bölgenin emniyetini garanti edebilir. Gemilerin trafiğini biz garanti ediyoruz. Biz kendi garantilerimizi yerine getirmeye hazırız. Bizim petrolümüzden fazla almaları gerekir.»

Şimdi, İran hükümeti Umman ve Masket Sultanlarıyla, Dofar Kurtuluş hareketini bastırmakta; Demokratik Yemen Cumhuriyeti aleyhine komplolar hazırlamakta; SAVAK memurlarıyla Körfez Emirliklerinde demokratik ve anti-emperyalist teşkilatları tesbit edip, ortadan kaldırmak konularında işbirliği yapmaktadır. İttileât gazetesi 19 Temmuz 1972'de Umman Şah'ının müşaviri Seyid Soyn İbni Şahab ve düşündükleri için şöyle yazdı: «İran, Basra Körfezi ve bölgede barış ve huzurun güçlendirilmesi için Umman'ın ittifaktaki rolüne büyük önem vermektedir. Tahran geçmişte de Körfez topraklarındaki komşularına, kalkınma programlarına yardım etmeye hazır olduğunu bildirmiştir. Ve Umman da bu konudan ayrı tutulamaz. Şimdi Umman'ın 100 milyon dolarlık petrol gelirinin yaklaşık olarak % 8'i askeri harcamalara ve sol başkaldıranlara karşı Umman'ın güney eyaletlerinde (Dofar'da) harcanmalara ve sol başkaldıranlara karşı Umman'ın güney eyaletlerinde (Dofar'da) harcanmaktadır.» Yine aynı gazetede aynı yıl «İran Umman'a hazırdır» başlığı altında Dışişleri Bakanı Halatbari, Seyit Soyn İbni Şahab ile karşılaşması sırasında dostluk eli uzatıp, Umman'ın bugün içinde bulunduğu zor şartlar için dert birliğinde bulunduğunu açıklamış ve Umman'a yardım edeceğini bildirmiştir. Ve Umman da bu konudan ayrı tutulamaz. Şimdi Umman'ın 100 milyon dolarlık petrol gelirinin yaklaşık olarak % 8'i askeri harcamalara ve sol başkaldıranlara karşı Umman'ın güney eyaletlerinde (Dofar'da) harcanmaktadır.» Yine aynı gazetede aynı yıl «İran Umman'a hazırdır» başlığı altında Dış-

işleri Bakanı Halatbari, Seyit Soyn İbni Şahab ile karşılaşması sırasında dostluk eli uzatıp, Umman'ın bugün içinde bulunduğu zor şartlar için dert birliğinde bulunduğunu açıklamış ve Umman'a yardım edeceğini bildirmiştir. Halatbari dedi ki: «İran Umman'ın Şahlık bölgesindeki olayları büyük bir ilgiyle izlemektedir. Ve onlara karşı ilgi duymaktadır» diye yazmıştır. İttileât gazetesinin 20 temmuz 1972'de yazdığı açıklamada belirtildiği üzere İran'ın Dofar ve Demokratik Yemen Cumhuriyeti hakkındaki görüşleri şöyledir: «Bugünkü durumda Umman ordusu, G. Yemen hududları civarındaki eyaletlerde solcu asi Dofar'lılar ile yorucu savaş içindedir. Bu başkaldıranlar Aden Devleti yoluyla Komünist kaynaklardan besleniyorlar. Ve Umman bu başkaldırıcıların karşısında kendi dostlarından bunların ezilme mücadelesinde yardım aramaktadır.» Yine İttileat gazetesinin 1972 Temmuz ayında yazdığı yazı şöyledir: «Umman'da Sultan Gabus hükümeti aleyhinde solcu başkaldırmalar 8. yılını doldurmaktadır. Ve Bağdat gelişmeleri bütün Körfez ülkelerini rahatsız edecek olan bu başkaldıranları açıkça destekliyor.» İran'ın bu şekilde emperyalistlerle ve bütün bölgenin en gerici hükümetleriyle işbirliği yapması yoksul arap halklarının hareketini bastırmak için olduğu açıktır ve «bölge emniyetini koruma» ismiyle emperyalizm ve irtica ile işbirliği halindedir.

İRAN VE KÖRFEZDEKİ EMPERYALİST KOMPLOLAR:

İran emperyalistlerin Körfez ve Hint okyanusundaki komplolarında Şah'ın yüksek heveslerine uygun düşecek şekilde ve tehlikeli bir rol almıştır. İran'ın yıllardan beri üstlenmiş olduğu bu rolün İran halkının çıkarlarıyla uyuşmadığı açıktır. Bahreyn'in bağımsızlık hikayesi ve Körfez ağzındaki üç adanın İran tarafından işgal edilmesi de bu planların uygulanmasına bir başlangıç teşkil etmektedir. İran hükümeti, güya «bağımsız milli siyaset»i sürdürerek birdenbire Bahreyn'de de bu adaya olan davasından vazgeçerek halkoyuna sunma meselesine taraftar oldu

Bu «demokratik görünümlü» davranış, bölgenin durumunu izleyen gözlemciler için İran hükümetinden beklenmeyecek birşeydi. Ama çok geçmeden Amerikalılar Bahreyn adalarındaki deniz ve hava üslerini elde etmekte ve Yakın-Doğu kuvvetlerinin karargâhını Bahreyn'e taşımakla İran hükümetinin aldatıcı siyasetini su yüzüne çıkardılar.

İran'ın Bahreyn halkı için değil, Amerikan emperyalizminin elini Basra Körfezi'nin kalbinde tutmak için böyle bir riyakar emele başvurduğu belli olmuştur. Aynı zamanda Tombesair, Kebir ve Ebu Musa adalarının işgalindeki asıl maksadın halkın vatanseverlik duyguları ile oynayarak, onların İran halkının hakkını çiğnemesi olmadığı açığa çıktı. Ebu Musa adası bu adaların içinde petrol ve askeri bakımlardan ilgi çekicidir. İran devletinin iddiasının aksine olarak gizli «LOS» anlaşması gereğince bö-

lünmüştür ve şimdi Amerika ve İran bu bölünmeden yararlanarak birlikte deniz ve hava askeri üsleri kurma faaliyeti içindedirler. Şah bir basın toplantısında İsviçreli ve Amerikalı gazetecilere demiştir ki: «İran gizli bir anlaşma gereğince küçük ve büyük Tonbe ve Ebu Musa adasının bir bölümünü işgal edecektir.» (Keyhan, 1971 Ekim 24)

İran'ın bu girişimleri, İran'la Körfez sahili ülkelerinin ihtilaflarının giderilmesi ve üç adanın işgali, İran'ın Sahil ülkelerinin emperyalistler denetimi altına girmesi ve ilk planda Amerikanın içinde birinci rolü oynayacağı bir Pakt icadı için başlangıç sayılabilir. Bu «birinci derece» rolü oynaması için İran hükümeti, her türlü askeri teçhizatla donatılmaktadır. Silah ve savaş araçları ve deniz-hava güçlerinin genişlemesi için Şah Petrol gelirinin dişe dokunur bir miktarını ve ülkenin bütçesini bu yükseklik sevdası uğruna emperyalistlerin boğazına dökmektedir. Aşağıdaki belgelere dikkat ediniz.

Guardion gazetesi şöyle yazıyor: «İran, ordusunun takviye edilmesi ve İngiliz güçlerinin Doğu Süveyşten çekilmesi ile ondan boşalan yeri doldurup, bölge barışını temin etmelidir.» Scatmen gazetesi de şöyle diyor: «Bu karar SSCB'nin ve radikal arap hareketinin Basra Körfezinde nüfuzunu önlemektir. 1975 senesine kadar verilecek silahla ve İran ordusunun eğitilme proğramının sona ermesiyle ümit edilir ki, İran Orta - Doğu'da en etkin bir güç haline gelir ve bölgenin huzuru için büyük aşama olur.» London Times gazetesi 10 Ekim 1971'de şöyle yazıyor: «İran bu sene yaklaşık olarak 750 milyon dolarlık silah alacaktır. Ve gelecek 4-5 sene içinde de İran'ın yıllık silah alma bütçesi aynı miktarda olacaktır.»

11 Ekim 1971'de Herald Trübün gazetesi şöyle yazıyor: «İran kendi gelişmesinin garantisi olan kredilerin karşılığı olarak bol miktarda silah almakta ve baskı ve terörü artırmaktadır.» Ve ilave ediyor: «Buna rağmen İran'ın aldığı krediler miktarı toplamı hakkında resmi istatistikler olmamasına rağmen tahminen üç milyardan fazla borcu vardır.» Herald Trübün gerçekleri yayınlamasına rağmen bir noktaya bir ülkenin üç milyar dolar borcu varken, silah alımı ile bu borç daha da artarken ve halkın üzerindeki baskılar artarken nasıl olup de ilerleyip gelişebileceği noktasına hiç değinmiyor ve açıklamada bulunmuyor. Ama Le Monde gazetesi bu silahlanmanın hedefini 2 Nisan 1971'de şöyle açıklıyor: «Amerika ve Batı ülkelerinin İran'a büyük yardımları İran'ın iktisadi meselelerini çözmek açısından değil, Washington ve Londra'nın kendi iktisadi ve siyasi çıkarları açısından uygundur.» Le Monde Amerikalı bir diplomatın konuşmalarını şu şekilde vermiştir: «Basra Körfezi bölgesi ABD için geçmişte Süveyş Kanalı bölgesinden daha önemlidir.» Bu yüzden İran halkının bu bölgede emperyalistlerin çıkarlarını korumak için büyük harcamalar yapılması gerekir. İspat etmeye lüzum yoktur, silah alımı konusu ortadadır. Bu tasarıya göre (devlet ne şekilde uygun görürse) o kadar silah alınabilir.

Şah yüksekten atmasını bir Amerikan ve İsviçre gazetecisine şöyle açıklama yapıyor: «Her hangi bir ülke Körfez emirlikleri İran yardımını isterlerse hiç bir şüphe olmadan yardım alabilirler. Hatta biz bundan fazlasını da yapacağız. Yardım etme rolünü ülkeler küçümseselerde İran bu rolü yüklenmelidir diye düşünüyorum Tabii ki, bizim dikkatimizi çeken bölge Basra Körfezidir. Biz bu bölgede bazı ülkelere teknik yardımlarda bulunabiliriz. Ve bunun yanısıra da bu bölgedeki istikrar ve emniyetin sağlanmasına da yardım edebiliriz. Muhakkak ki bu iş bütün açık denizler ile ilgilidir. Her okyanus diğer bir okyanusun uzantısıdır. Tabiatı ile Hint Okyanusu bölgesi olursa, bunun sonuçlarını —iyi kötü olmasına bakmayarak— bizde hissedeceğiz.»

Şah aynı röportajında şunlarıda söylüyor: «Bugün veya yakın gelecekte kimse (her kim olursa olsun) üstün askeri güçleri olduğundan İran'la çatışma önerisinde bulunmuyor.»

Şah bu röportajında cömertçe türlü türlü yardımlar vaadediyor ve İran'ın askeri güçleriyle çatışmaktan vazgeçmelerini tavsiye ediyor. Bir yandan da kendi aptalca gururu yüzünden (ki bu da dayandığı emperyalist güçlerin aptallığındandır) Basra Körfezinin güvenliğinin korunmasını kendisi önemsiz sayıp mesuliyetinin sınırlarını okyanuslara kadar genişletiyor.

Tahran radyosu 10 Kasım 1972 de Washington Post gazetesinin Şah'ın konuşmaları hakkındaki yazıları bu şekilde yayınladı. Şehinşah Ariamehr deniz güçlerinin yıldönümü merasiminde şöyle demiştir: «İran deniz gücü gelecek beş yıl içinde bir kaç katına çıkarılacak. Çünkü biz gerekli savunma stratejimizi Hint okyanusuna kadar genişleteceğiz.» Çin Cumhuriyetinin haber bülteninde Fransız ajansından nakledilerek şöyle deniyor: İran Şehinşahı konuşmasında şöyle dedi: «İran hudutlarının korunması-Hint okyanusuna kadar genişliyor.» Peropoliste 5. Kalkınma proğramının incelenmesi konferansının açılış konuşmasında Şah şöyle dedi: «İran milli savunma politikasını tayin ederken dünya şartlarına uygun olmasına dikkat etmelidir. Dört, beş sene öncesine kadar bizim aklımıza gelen İran kaynaklarının ve Basra Körfezi ve Umman denizinin irtibat yolunun korunması önemli hedefimiz idi. Zira bizim sarfettiklerimizin çoğu bu bölgede yer almıştı. Ama bu müddet içinde geçen olaylar bizim dikkatimizi çekti ve İran sahillerini Umman denizinde savunmaya yöneltti. Ve buna bağlı olarak başka dünya olayları gösterdi ki bir taraftan Umman Denizine diğer taraftan Hint okyanusuna uzanan denizin hududu yoktur.»

Yine Tahran radyosu aynı gün Royter ajansından aşağıdaki haberi yayınladı: «İran Şehinşahı, İran deniz güçlerinin 5 yıl içinde birkaç katına çıkacağını açıkladı. Bu emel uzun vadeli savunma stratejisi çerçevesi içindedir ve hint okyanusuna kadar uzanacaktır.»

Şahın bu yüksekten atışları ve kendini beğenmişliğinden faydalanarak emperyalist yayın organları onun bu akılsız emellerini ve konuşmalarını değişik askeri techizatın alınması konusunda abartarak nakletmekte, İran'ın silah karşılığı son dolarına kadar sömürülmesi için, meşhur deyimle, Şah'ı şişiriyorlar. Bu arada Çin'in yukarıda değindiğimiz haberinin Haber bülteninde yer almasının da Şaha yağ çekmek anlamına geldiği açıktır. Çin'in bu hilekâr metodları onun sovyetlere karşı davranışına ve komşu ülkelerdeki anti-sovyet tutumuna da uygun düşmektedir.

Marvin Hao, New-York Herald Tribün muhabiri, 26 Aralık 1972 günü «İran Basra Körfezindeki güçlerini artırıyor» başlığı altında şöyle yazıyor:

«İran için Basra Körfezi, Abadan ve Hark adasındaki ve işlenmiş petrolün naklinin emniyeti için çok önemlidir. Aynı zamanda bu emniyet Batı Avrupa için de (kullandığı petrolün % 70 ini Körfez çevresindeki ülkelerden sağlamaktadır) önemlidir. İran filosuna yakında denizaltılara karşı kullanılmak için İngiliz yapısı Torget tipi üstün süratli dört hücumbot daha katılacaktır. Bunlara ilaveten ABD'den de üç adet yeni muhrip alınmaktadır. İran hava kuvvetlerinin de halen 31 adet Fantom uçağı vardır ve 4 filoluk Fantom daha alınması planlanmıştır. Halen İran donanması 4 Forget (hücumbot) 1 muhrip (yer ve hava füzeleriyle donatılmış) 1 filo mayın toplayıcı ve helikopter taşıyıcı bir grup gemi, ayrıca dünyanın en güçlü filosu (5 kadran) Horgroffet'ten meydana gelmektedir.» (Not: bu rakamlar 1972 yılına aittir).

Şah kendi hayalinde çok uzaklara giderek uçak taşıyan gemiler, nükleer silah yapan reaktörler, uydular ve Concorde uçakları (tanesi 20 milyar sterlindir) alınmasından bahsetmiştir.

Şah İran'ı militarist yapan kaynaklardan ve İran'ı emperyalist maceralara itenlerden tek kelime olsun söz etmemiştir. İran'ın Aden denizi, Hint okyanusu ve Basra Körfezindeki uğursuz emperyalist komplolardaki rolünden söz etmeyerek şöyle konuşmuştur: «İran Dünya sahnesinde 1. rolü ifa etmeye mecburdur (!) Bizim bu rolü ifa için yürekten talip olmamız gerekir.» (Keyhan gazetesi 24 ocak 1971) Yine aynı gazetenin 20 Şubat 1971 tarihli sayısında şöyle yazıyor: «Bu bölgenin korunması için İran, askeri ve ekonomik bakımdan yeterli tek ülkedir.»

Utandırıcıdır ki, 30 milyonluk bir ülkede 8 bin doktor var ve bunun 4 bini yalnız Tahran ve diğer büyük şehirlerde zengin sınıfların hizmetindedir. Ülkenin diğer bölgeleri için bazen her 30 bin kişi için 1 doktor düşmektedir. Bu durumda bütçesinin % 41 ini askeri harcamalara ayırmakta ve emperyalistlerin iğrenç çıkarlarını koruma yolunda arap halklarının ve diğer komşularının anti-sömürgeci hareketlerinin bastırılmasında harcamaktadır.

İran ordusu hakkında 25 Temmuz 1971 tarihinde New-York Times şöyle yazıyordu: «ABD ve İngilizler birlikte gizlice İran ordusunun gelişmesiy-

le meşguldürler. Yapılan plana göre bugün sayıları 31 olan Fantom uçaklarının miktarı 135'e çıkarılacaktır. İran 800 yeni İngiliz tankı alacaktır. Halen elinde bulunan 750 Amerikan tankıyla bu sayı 1550 olmaktadır. İran aynı zamanda İngiltereyle, birkaç muhrip ve nakliye gemisi almak için anlaşmıştır. 200 İtalyan helikopterinin alınması düşünülmektedir.» New-York Times devamla, Amerikalı uzmanların bu proğramlarının tamamlandığı 1975 senesinde İran'ın Basra Körfezinde ve Ortadoğuda en büyük askeri güç olacağı görüşündedir.

Emperyalistler ve Şah İran'ın paralarını Amerikan ve İngiliz silah fabrikalarına dökerken İran emekçilerini günde 8-10 tümen (1 tümen: 2 lira) almaya mecbur ediyorlar.

ABD Dışişleri bakan yardımcısı Josef Sisco Körfez ülkeleri serveti hakkında şöyle demektedir: «Basra Körfezi ülkelerinin petrol geliri devamlı artmaktadır. Bu gelir onların ekonomisini yükseltmekte ve sonuç olarak ABD üretimi için büyük bir pazar yaratmaktadır.»

Açıktır ki bu servetler sonsuz değildir. Bu ülkeler ABD'nin ve diğer emperyalistlerin komploları sonucunda kazandıkları serveti tekrar İran'da olduğu gibi emperyalistlere kaptırmaktadırlar. İran şahı İran hava kuvvetlerinin kuruluş yıldönümü manevralarını seyrederken coşup şairane bir üslûpla şunları söylemiştir: «Bugün sahip olduğumuz bu güç yarın da artacak ve 5 yıllık plan sonunda hava gücümüz yalnız İran'ın değil, tüm dünyanın iftihar vesilesi olacaktır.»

Biz İran'ın ihtiyacı olduğu ve iktisadi gücü oranında hava gücüne sahip olmasına karşı değiliz, fakat İran 5 sene içinde «dünyanın iftihar vesilesi» olabilecek midir? Elbette Şah'ın bu sözleri yağcıların hoşuna gider. Biraz akıllı olanlar için bu boş sözler değersiz gevezeliklerdir.

Londra radyosu Şahın askeri harcamalar konusundaki konuşmaları ile ilgili olarak 6 Kasım 1972 günü şöyle diyordu: «Önümüzdeki yıllarda ülkenin savunması için daha fazla harcamalar yapılacaktır. 5 yıllık kalkınma planında savunma malzemesi ve silah almak için öngörülen miktar şimdiye kadar ki dört planın toplamından fazladır «Spiker ilave ediyor» Henüz kesin bir rakam elde yoktur, fakat, İran hükümeti tarafından yayınlanan bildiriye göre 5. kalkınma proğramında 3 milyar doların askeri araç ve gereç alımında kullanılacağı anlaşılmaktadır.» Londra Radyosu aynı zamanda İran'ın güneyinde 12 askeri hava alanının yapılmasının ve Hint okyanusunda Batı ülkelerinin savunma faaliyetlerine iştirakı konusundaki Şah'ın deniz kuvvetlerinin merasimindeki bu konuşmasını teyid etmektedir. Bu silahlanma faaliyetinin yanısıra Basra Körfezinde yeni bir askeri paktın oluşması için yoğun bir siyasi faaliyet de yürütülmektedir.

Suudi Arabistan ve Umman Sultanlığının diplomatları Tahran'a gidip gelmekte ve Körfez Sahili gerici hükümetlerinin aralarındaki ihtilafların giderilmesine çalışmaktadırlar.

Keyhan gazetesinin 1972 yılındaki bir sayısında «doğru bilgi veren kaynaklara atfen» Basra Körfezindeki İran, Kuveyt ve Birleşik Emirlikler arasında tesis edilen iyi bağlar zaten varolan iyi şartların üzerinde gelişecek ve istenilen bir askeri işbirliği, bütün sahil ülkelerinin iştirakiyle Basra Körfezinin emniyeti ve istikrarın korunması proğramı üzerine yapılacaktır.

Aynı gazete 11 gün sonra, Suudi Arabistan'ın dışişleri bakanı Sekgaf'ın İran gezisi konusunda şöyle yazıyor: «Ömer Sekgaf Tahran'a varışında verdiği demeçte İran ve Suudi Arabistan'ın ilişkileri içinde Basra Körfez'inde istikrar ve barışın korunması meselesi ağır basacaktır,» dedi Sekgaf şöyle devam etti: «Tahran ve Riyat elele vererek bölgedeki bu boğaz'ın emniyetini temin etmelidirler. Ben, bölgedeki diğer ülkelerin de işbirliği ile bu konuda başarı kazanılacağını ve bu işin gerçekleşeceğini ümit ediyorum.»

Biz, Körfez bölgesindeki ülkelerin ilişkilerinin Barışçı yanyana varolma ve iç işlerine müdahale edilmemesi ilkesine bağlı olarak gelişmesine karşı değiliz. Ama İran ve S. Arabistan'ın sözünü ettikleri bu «işbirliği», yazılı belgeler ile de kaydedildiği gibi aslında başka bir yolun takipçiliğidir. Işbirliği konusunu ortaya atanlar sahil ülkeleri değil, emperyalistlerdir.

Şah, Hüveyda ve propaganda teşkilatları devamlı olarak Körfez'in geleceğinin Körfez ülkelerinin elinde olması gerektiği ve sömürgecilerin ön kapıdan çıkıp arka kapıdan dönmemeleri gerektiği yolunda propaganda yaparlar. Fakat bilinir ki İngiliz emperyalizmi kendisinin iddia ettiğinin aksine hiç te çıkıp gitmedi Umman'da, Yedi Emirlik'de ve Katar'da başka bir görünüm içinde varlığını sürdürdü. Daha sonra İngiltere'nin sözde boşalttığı yere bu sefer başka bir güçlü emperyalist bir başka kapıdan, açıkça **askeri bir varlık** olarak girdi. İran, Körfezinde sömürünün nüfuzuna sözde muhalefet eder. Ve hatta Şah, Sovyetler Birliği'ne yaptığı gezi sonunda yayınlanan bildiri içinde şu sözlerin altına imza atmıştır: «Basra Körfezi'ni ilgilendiren konular, Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın esaslarına uygun olarak ve hiç bir yabancı müdahalesi olmadan bölge halklarının kendileri tarafından halledilmesi gerekir.» Fakat pratikte İran, ABD güçlerinin Bahreyn ve Körfez adaların yerleşmesine karşı çıkmamakta ve emperyalizm ile askeri üslerin kurulmasında işbirliği yapmaktadır. İran ve Suudi Arabistan hükümetlerine göre, sömürücü olanlar ABD ve İngiliz emperyalistleri değil, Şeyhlikler ve kurtuluş savaşı veren; köle gibi yaşamaktan kurtulmak için mücadele eden Dofar'ın yoksul emekçileridir (!).

Sekgaf'ın 1972 yılında Tahran'dan ayrılırken verdiği demeçler ittileât Gazetesinde üç gün ardarda yer aldı. Sekgaf şöyle diyor: «İranla S. Arabistan arasındaki işbirliği ve anlaşmaların genişletilmesi şartları her zamankinden daha uygundur.»; «İngiliz sömürüsünden kurtulan Şeyhlikler

bizimle beraber Basra Körfezinde istikrar ve barışın tesisi için tek bir siyasi kalıp içinde davranırlarsa barış ve istikrar daha iyi temin edilmiş olur».

Devletin yarı resmi organı olan İttileât Gazetesi, bu demeçlere ilâveten Katar ve Bahreyn'in bir federasyon altında birleşmek imkanı bulmasını temenni ederek, «bozguncuların» bu bölgeye nüfuz etmelerinden korktuğunu S. Arabistan adına da açıklamıştır.

Aynı gazetede, Sekgaf demecine şu şekilde devam etmektedir: «Komünist unsurlar bir müddetten beri Arabistan Yarımadası'nın güneyinde faaliyet göstermektedirler. Bunların varlığını tesbit etmek biraz zordur. Çünkü onlar haklı bir görünüm içinde faaliyettedirler.»; «Suudi Arabistan, dünyadaki komünist ülkelerle olan ilişkilerinde, geleneksel siyasetinde yeni bir değişiklik yapmak fikrinde değildir.». Orta Doğu hakkında ise söyledikleri şöyle: «ABD halen bu bölgede barışın korunması için büyük rol oynayabilir». Dolayısıyla S. Arabistan Dış İşleri Bakanı'na göre Körfezdeki işbirliğinde ikinci esas, istikrar ve barışın amilleri olan ABD ve İngiltere'dir. Sahil ülkeleri arasındaki işbirliği aslında sömürücülere karşı değl, ama komünist faaliyet diye adlandırılan her türlü anti-emperyalist hareketlere karşıdır.

1972'nin aynı günlerinde çıkan Keyhan Gazetesi, Sekgaf'ın ziyaretini şöyle açıklıyor: «Sekgaf'ın ziyareti Tahran, Riyad ve diğer Arap Ülkeleri ve özellikle Basra Körfezi çevresindeki emirlikler arasındaki bir işbirliğini hazırladı. Ve, bu işbirliğinin bu ülkeler arasında bir **anlaşmanın** tesis edilmesi ile sonuçlandırılması hiç de uzak değildir. Basra Körfezinin korunması için göz önünde tutulması gereken bu noktaya İran ve S. Arabistan defalarca işaret etmişlerdir.»

Bu şekilde, gerici ülkelerin ve birinci planda İran askeri gücünün genişletilmesine paralel olarak Basra Körfezi'nin ABD ve İngiliz emperyalizmininu denetimi altına alınması yolunda anlaşmalar için ortam yaratılmaktadır. Bu şekildeki «işbirliği» ve «anlaşmalar»ın İran'ın ulusal çıkarlarına karşı olduğunu ve bir nevi maceracılık olduğunu biliyoruz, Zira, bunlar İran ve Arap halkların arasında bir dostluk anlaşmaları yerine bölge halkı için korku ve ürküntü yaratan girişimlerdir.

İran'ın askeri gücünün hesapsız genişletilmesi, Körfez ülkelerinin en gericileriyle işbirliği, İran'ın sahil ülkelerinde banka şubeleri açmak yoluyla iktisadi nüfuzunu artırması ve onların pazarlarını elde tutması, kölelik şeklinde idare edilen emirlerin güçlerinin silah, teçhizat ve askeri personel ve «emniyet mensupları» göndererek korunması vb. gerçekte bu bölge ülkelerindeki ilerici güçleri ve bütün Arap halklarını düşündürmektedir.

İran'ın Umman Denizi ve Hint Okyanusundaki askeri planları Hindis-

tan'ı da rahatsız etmektedir. İran Hükümeti, Pakistan, yani Yahya Han ve Bağdat PAKT'ının sonuçlarından ders almayıp yine sonucu başarısızlıklardan başka bir şey olmayan yolu kendilerine seçmişlerdir.

İran Halkı, bu bölgedeki ezilen emekçilerin haklarının talancı petrol tekellerinden kazanılması ve anti-emperyalist mücadelede her türlü işbirliğine katılır.

İran halkı, hedefi yayılmak ve başkalarının iç işlerine müdahale olan siyasete karşıdır.

Onbinlerce İran işçisi sahillerdeki emirliklerin memurları tarafından acımaksızın tahkir edilip sömürülmektedirler. Bunlara ulaşmak ve desteklemek yerine İran Hükümeti, İngiliz emperyalizminin ürünü olan federasyon siyasetini desteklemektedir.

Şimdi 80 bin dolaylarında İranlı işçi, işsizlik yüzünden emirliklere gidip en zor işlere katlanmaktadır. Bu İranlıların çoğu yerleşme izni ve pasaporttan yoksundurlar. Yerli memurlar bu durumu bilerek onların ne İran'a dönmesine, nede orada kalmasına izin verirler. Bu siyasetten gaye her türlü işi her ne bahasına olursa olsun yaptırmaktır. Gerekli evrak ve belgelerin bulunmaması, iş saatlerinin düzeltilmesi ve ücretlerinin çoğaltılması için mücadele etmekten İranlıları alıkoymaktadırlar. Ufak bir itiraz karşısında herkes «kaçak» diye hapse atılıp ve mecburen teslim olmakla karşı karşıyadır. Fakat İran'lılardan, sermayedar veya bankaların şubesinde çalışan ve ticaret işleriyle uğraşanlardan oluşan küçük bir bölüm İran devleti ve mahalli makamlar tarafından himaye edilmektedir.

İran SAVAK memurları yerli memurlarla işbirliği yaparak casusluk faaliyeti ve fişlemek suretiyle kendi tebasında olanları korur.

Bu emirliklerin bazılarında SAVAK uzmanları emniyet idarelerinde resmen çalışmaktadırlar. Bunların işi bu emirliklerde yaşayan İran'lılar ve yolu oraya düşmüş İran'lıları kontrol etmektir.

SONUÇ

Bu son yılların Basra Körfezindeki olaylarını inceleyen yukarıdaki uzun açıklamalardaki bu olgular bir araya getirildiğinde, görülür ki bu olaylar genellikle emperyalistlerin çalışmalarının sonucu ve birinci derecede ABD ve İngilizlerin iktisadi ve stratejik çıkarlarının korunması içindir. «Boşluk doldurması», «İstikrar», ve «Emniyet» adıyla yapılan teranede İran çalgıcı rolünü üslenmiştir. Fakat bugünkü dünyamızda böyle konserler gerici ve emperyalizmin istekleri doğrultusunda sürdürülemez. Emperyalizmin günden güne zayıflaması, Yakın ve Orta Doğu halklarının anti-emperyalist mücadelesinin şiddetlenmesi emperyalizmin ve gericiliğin yeni sömürü planlarının son hedefine ulaşmasına imkan vermeyecektir.

ilke 10 LİRA

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ